

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Tercüme eden, Orhan ARSLAN, İnsan Hakları Hukukçusu ve AİHM Eski Hukukçusu, @JudgeOrhan, 2021. Bu kararın çevirisini yayımlama izni, yalnızca HUDOC'a konulması için verilmiştir. Tercümana atıfta bulunmak kaydıyla alıntı yapılabilir.

© Translated by Orhan ARSLAN, Human Rights Legal Expert and Former Registry Lawyer of the ECtHR, @JudgeOrhan, 2021. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator.

İKİNCİ DAİRE

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE

(Başvuru no. 75805/16 ve 426 diğerleri – bkz. ekli liste)

KARAR

5. maddenin 1. fıkrası • Hukuka uygun tutuklanma • Suçüstü kavramının makul olmayan bir şekilde genişletilmesi sonucunda bir darbe girişimi sonrasında hâkimlerin yasa dışı bir örgüte üyelik şüphesiyle tutuklanması

STRAZBURG

23 Kasım 2021

Bu karar, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen şartlarda kesinleşecektir. Karar, şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Turan ve Diğerleri - Türkiye davasında,

Başkan Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler,

Carlo Ranzoni,

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Marko Bošnjak,

Saadet Yüksel

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı

olmak üzere Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

427 Türk vatandaşının ("başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" veya "Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, ekli tabloda gösterilen çeşitli tarihlerde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapmış oldukları başvuruları (no. 75805/16 ve 426 diğerleri - bkz. ekli liste);

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 3, 4 ve 5. fıkraları kapsamında öne sürülen şikâyetlerin Türk Hükûmetine ("Hükûmet") iletilmesi kararı ve başvurunun geriye kalan kısmının kabul edilemez olarak ilan edilmesi kararını;

Tarafların görüşlerini dikkate alarak;

19 Ekim 2021 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonrasında, anılan tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Mevcut başvurular temel olarak tümü söz konusu zamanda farklı tür ve/veya seviyelerdeki mahkemelerde hâkim ve savcı olarak görev yapan başvuranların, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrasında, Türk makamları tarafından "Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması" (bundan böyle "FETÖ/PDY" olarak anılacaktır) olarak nitelendirilen bir örgüte üyelik şüphesiyle yakalanma ve tutukluluklarıyla ilgilidir.

OLAYLAR

2. Başvuranların listesi ekte yer almaktadır. Mevcut başvurulara sonuç veren olayların olduğu dönemde başvuranlar, Yargıtay ya da Danıştay üyeleri ya da daha alt mahkemelerde hâkim (bundan böyle "düz hâkim" olarak anılacaktır) ya da savcı (bundan böyle "düz savcı" olarak anılacaktır) olarak görev yapıyordu.

3. Başvuranların bazıları, isimleri ekli listede verilen avukatlar tarafından temsil edilmiştir. Hükûmet, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Davaya konu olaylar, taraflar tarafından ibraz edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

I. DAVANIN ARKA PLANI

A. 5 Temmuz 2016 darbe teşebbüsü ve olağanüstü hal ilanı

5. 2016 yılında 15 Temmuz’u 16 Temmuz’a bağlayan gecede, kendilerini "Yurtta Sulh Konseyi" olarak adlandırılan Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu bir grup, demokratik yollarla seçilen Meclisi, Hükûmeti ve Türkiye Cumhurbaşkanı devirmek amacıyla bir askeri darbe girişiminde bulunmuştur. Söz konusu gece meydana gelen olaylar hakkındaki ek bilgiler, Baş/Türkiye kararında (no. 66448/17, 7. paragraf, 3 Mart 2020) bulunabilir.

6. Askeri darbe girişiminin ertesi günü ulusal makamlar, darbe girişiminden Pennsylvania’da (Amerika Birleşik Devletleri) yaşayan bir Türk vatandaşı olan ve FETÖ/PDY’nin lideri olduğu iddia edilen Fetullah Gülen’in cemaatini suçlamışlardır.

7. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Bürosu, 16 Temmuz 2016 tarihinde, üçüncü şahıslar arasından FETÖ/PDY’nin yargı içindeki üyeleri olduğundan şüphelenilen kişilere karşı re’sen ceza soruşturması başlatmıştır. Hükûmet tarafından verilen bilgilere göre yüksek mahkeme üyeleri dâhil, hâkim ve savcılar aleyhine açılan bu soruşturma, ağır ceza mahkemelerinin görevine giren suçüstü hali bulunduğu gerekçesiyle olağan hukuk kuralları uyarınca açılmıştır.

8. Ankara Cumhuriyet Başsavcısı, aynı gün Emniyet Genel Müdürlüğü’ne iletilen talimatta, Hükûmeti devirmeye ve anayasal düzeni değiştirmeye cebren teşebbüs suçunun halen devam ettiğini ve söz konusu suçu işlediklerinden şüphe edilen FETÖ/PDY terör örgütü mensuplarının ülkeden kaçabileceklerini belirtmiştir. Ankara Cumhuriyet Başsavcısı, Emniyet Genel Müdürlüğü’nden, talimata ekli listede isimleri belirtilen (aralarında başvuranların bazılarının da bulunduğu) bütün hâkim ve cumhuriyet savcılarının polis nezaretine alınması amacıyla bütün bölgesel makamlarla iletişime geçilmesini ve söz konusu hâkim ve savcıların, Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 309. maddesi uyarınca tutuklanmak üzere cumhuriyet savcısı huzuruna çıkarılmasının sağlanmasını istemiştir.

9. Hükûmet 20 Temmuz 2016 tarihinde, 21 Temmuz 2016 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, üç ay süreli olağanüstü hal ilan etmiş ve bu olağanüstü hal daha sonra Bakanlar Kurulu kararı ile üç aylık süreler boyunca uzatılmıştır.

10. Türk makamları, 21 Temmuz 2016 tarihinde, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ni, Sözleşme’nin 15. maddesi uyarınca Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerinin askıya alındığı konusunda bilgilendirmiştir (bildirinin içeriği için bkz. Alparslan Altan - Türkiye kararı, no. 12778/17, 66.

paragraf, 16 Nisan 2019 ya da yukarıda anılan Baş - Türkiye kararı, 109. paragraf).

11. Olağanüstü hal sürecinde, Bakanlar Kurulu, Anayasa'nın 121. maddesi uyarınca birtakım kanun hükmünde kararnameler çıkarmıştır (bkz. yukarıda anılan Baş - Türkiye kararı, 52. paragraf). Bu kararnameler arasında yer alan ve 23 Temmuz 667 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 3. maddesinde, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na (HSYK), terör örgütlerine ya da Milli Güvenlik Kurulu'nca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ya da iltisakı ve yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen hâkimleri ve savcıları ihraç etme yetkisi verilmiştir.-

12. Olağanüstü hal, 18 Temmuz 2018 tarihinde kaldırılmıştır.

B. Görevden uzaklaştırma ve ihraç işlemleri

1. Düz hâkim ve savcılarının görevden uzaklaştırılması

13. HSYK 3. Dairesi, 16 Temmuz 2016 tarihinde, Ankara Cumhuriyet Başsavcısının talimatları doğrultusunda, FETÖ/PDY üyesi oldukları konusunda şüphe bulunan hâkimler ve savcılar hakkında ceza soruşturması başlatıldığını belirtmiştir (bkz. yukarıdaki 7. paragraf). HSYK 3. Dairesi, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun (2802 sayılı Kanun) 82. maddesi uyarınca, bir soruşturma açılmasının onaylanmasına yönelik olarak HSYK Başkanına teklifte bulunulmasına karar vermiştir (2802 sayılı Kanun'un ilgili maddesi için bkz. yukarıda anılan Baş - Türkiye kararı, 67. paragraf).

14. Aynı tarihte, HSYK 2. Dairesi olağanüstü bir toplantı gerçekleştirmiştir. HSYK 2. Dairesi, 3. Daire tarafından soruşturmanın açılmasına yönelik sunulan teklifin, HSYK Başkanı tarafından kabul edildiğini ve Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın bir başmüfettiş atadığını belirtmiştir. HSYK 2. Dairesi, başmüfettiş tarafından düzenlenen rapora dayanarak, darbe teşebbüsünü gerçekleştiren terör örgütünün üyesi oldukları yönünde kuvvetli şüphe bulunduğu ve bu kişileri görevlerinde tutmanın, soruşturmanın ilerleyişini engelleyeceği ve yargının otoritesine ve itibarına zarar vereceği gerekçeleriyle, 2802 sayılı Kanun'un 77(1) ve 81(1). maddeleri uyarınca, başvuranların bazılarının da aralarında bulunduğu 2.735 hâkim ve savcının 3 ay süreyle görevden uzaklaştırılmasına karar vermiştir. HSYK 2. Dairesinin söz konusu kararı, darbe teşebbüsü öncesinde kendisine iletilen soruşturma dosyalarındaki bilgi ve belgeler ile istihbarat birimleri tarafından yapılan araştırma sonucunda elde edilen bilgilere dayanmaktadır. HSYK'nın kararı hakkındaki ek bilgiler Baş - Türkiye kararında (adı geçen karar, 17-20. paragraflar) bulunabilir.

15. Hükûmet tarafında verilen bilgilerden, 19 ve 22 Temmuz, 10 Ağustos ve 13 Ağustos 2016 tarihlerinde alınan kararlarda HSYK'nın, 16 Temmuz 2016 tarihli önceki kararına benzer gerekçelerle (başvuranların bazıları da

dâhil olmak üzere) daha fazla sayıda hâkim ve savcayı görevden uzaklaştırmaya karar verdiği anlaşılmaktadır.

2. *Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görevden uzaklaştırılması*

16. Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu 17 Temmuz 2016 tarihinde bir karar (no. 244/a) çıkararak başvuranlardan bazıları da dâhil olmak üzere Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından isimleri verilen Yargıtay üyelerinin mevcut yetkilerini kaldırmıştır. Benzer bir karar (no. 2016/27) Danıştay Başkanlığı aynı tarihte başvuranlardan bazıları da dâhil olmak üzere söz konusu üyeleri konusunda alınmıştır.

3. *İhraçlar*

17. HSYK Genel Kurulu, 24 Ağustos 2016 tarihinde, 667 sayılı KHK'nin 3. maddesini uygulayarak, FETÖ/PDY üyeliği, mensubiyeti ya da iltisakı bulunduğu değerlendirilen (başvuranların birçoğunun da aralarında bulunduğu) 2.847 hâkim ve savcının ihraç edilmesine karar vermiştir (karar no. 2016/426). HSYK, ilgili hâkim ve savcılarının bağımsızlık ve tarafsızlık ilkeleriyle bağdaşmayan yapılar içerisindeki konumları ve bu kişilerin örgütün hiyerarşisi içerisindeki faaliyetleri ile birlikte gizli bağlılık duygularının, yargının itibarına ve otoritesine zarar verecek nitelikte olduğunu tespit etmiştir. HSYK, hâkim ve savcılarının Devlet aygıtları dışındaki hiyerarşik bir yapının talimatlarına itaat etmelerinin, vatandaşların adil yargılanma hakkına gerçek bir engel teşkil ettiğini belirtmiştir.

18. Tarafların verdiği bilgilere göre sonraki aylarda başvuranların bazıları da dâhil olmak üzere 1.393 hâkim ve savcı daha meslekten ihraç edilmiştir.

II. BAŞVURANLARIN YAKALANMASI VE TUTUKLULUK HALİ

A. *Başvuranların yakalanması ve tutukluluk haline ilişkin kararlar*

19. Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın talimatları (bkz. yukarıdaki 8. paragraf) doğrultusunda hareket eden bölge ve il cumhuriyet savcılıkları, başvuranlar da dâhil olmak üzere, darbe girişiminde yer aldığından ve/veya FETÖ/PDY örgütüyle bağlantıları bulunduğu şüphelenilen kişiler hakkında ceza soruşturmaları başlatmıştır.

20. Başvuranlar, polis tarafından yakalanıp gözaltına alındıktan sonra, temel olarak Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesi uyarınca cezayı gerektiren FETÖ/PDY örgütü üyeliği şüphesiyle 18 Temmuz 2016 ile 19 Ekim 2016 tarihleri arasında tutuklanmıştır (bkz. yukarıda anılan Baş - Türkiye kararı, 58. paragraf). Tutukluluk kararları, başvuranların yakalandığı yerlerde bulunan sulh ceza hâkimleri tarafından verilmiştir.

21. Başvuranların tutukluluğuna karar veren sulh ceza hâkimleri temel olarak, başvuranların darbe girişiminin arkasındaki örgüte üyelik

gerekçesiyle hâkimlik ya da savcılık görevlerinin askıya alınmasını ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu kişiler aleyhine ceza soruşturması başlatılmasını dayanak yapmıştır. Sulh ceza hâkimleri, başvuranların bazıları bakımından, tanık ifadeleri ya da ByLock mesajlaşma sisteminin kullanımını çağrıştıran kanıtlar gibi ek suç delillerinin mevcut olduğunu kaydetmiştir. Kanıtların durumu, (Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 100. maddesinde listelenen sözde 'katalog' suçlar arasında olan) iddia edilen suç ya da suçların doğası, potansiyel cezalar ve tüm ülkede darbe girişimine yönelik devam eden soruşturmaları dikkate alan sulh ceza hâkimleri, tutuklu yargılanmanın orantılı bir tedbir olduğunu değerlendirmiştir. Verilen kararların çoğunluğunda, özellikle şüphelilerin iddia edilen suçunun (silahlı terör örgütü üyeliğinin) 'temadi olan suç' olması ve ilgili iç hukuk hükümlerine göre suçüstü halinin bulunması nedeniyle, ceza soruşturmasının genel hukuk hükümlerine göre yürütüleceği kaydedilmiştir (bkz. yukarıdaki bahsedilen Baş - Türkiye kararı, 2802 sayılı Kanun'un ilgili 94. maddesi açısından 67. paragraf ve 2797 ve 2575 sayılı Kanun'lar bakımından sırasıyla aşağıdaki 30. ve 31. paragraflar).

22. Sulh ceza hâkimleri farklı tarihlerde başvuranların ilk tutukluluk kararlarına yaptıkları itirazları, temel olarak ilk tutukluluk kararlarında belirtilenlerle aynı gerekçelerle reddetmiştir.

23. Başvuranların devam eden tutukluluk hali, her 30 günde bir kez gözden geçirme öngören TCK'nın 108. maddesi uyarınca otomatik olarak gözden geçirilmiştir (bkz. yukarıdaki bahsedilen Baş - Türkiye kararı, 62. paragraf). Başvuranların tahliye talepleri, 668 sayılı KHK'nın 3. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendinde öngörüldüğü üzere tutukluluklarına yönelik dönemsel otomatik gözden geçirme sırasında incelenmiştir (adı geçen karar, 81. paragraf). Dosya üzerinde yürütülen gözden geçirmeler, münferit olarak yürütülmemiş, büyük bir şüpheli grubu açısından topluca gerçekleştirilmiştir. Hem tutukluluğun uzatılması hem de başvuranların tutukluluklarına itirazlarının reddedilmesi kararları temelde ilk tutukluluk kararı zamanında belirtilen gerekçelerin tekrarından ibaret kalmıştır.-

B. Başvuranların tutukluluklarının uzatılması kararları ve iddianameleri, yargılanmaları ve mahkûmiyetleri

24. Tarafların verdiği bilgilere göre başvuranlar farklı tarihlerde Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca terör örgütü üyeliğiyle suçlanmıştır. Takip eden yargılama aşamasında planlanan duruşmalarda ya da duruşmalar arasındaki dönemsel incelemelerde, ilk derece mahkemeleri, yukarıda belirtilenlere benzer gerekçelerle, başvuranların tutukluluğunun devamına ve tahliye taleplerinin reddine karar vermiştir.

25. Dava dosyasındaki en son bilgilere göre, ilk derece mahkemeleri, birkaçı hariç tüm başvuranlara ilişkin incelemelerini tamamlamıştır. Başvuranların çoğu, terör örgütü üyeliğinden mahkûm olurken

başvuranların 16'sı ise berat etmiştir. Mahkûmiyet ya da beraatları kesinleşmiş az sayıda başvuran hariç, çoğu durumda temyiz işlemleri, istinaf mahkemelerinde ya da Yargıtay'da devam etmektedir.

C. Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurular

26. Başvuranlar bu süreçte, çeşitli nedenlerle özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne bir ya da birkaç başvuruda bulunmuş ve bu başvuruların tümü kabul edilemez bulunmuştur.

27. Başvuranların yaptığı başvurular arasında, iç hukukta savcı ve yargıçlara tanınan usul teminatları ihlal edilerek tutuklanmaları ve tutukluluklarına karar veren sulh ceza hâkimlerinin yetkisiz olması bulunuyordu. Anayasa Mahkemesi bu itirazları kabul edilemez bulmuştur. Anayasa Mahkemesi, iddia konusu suçun niteliğini ve bu suçun işlenme şeklini dikkate alarak, başvuranların tutuklanmasına karar veren hâkimliklerin yetkisinin kabul edilmesinin uygun olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, birçok kararda suçüstü haline ilişkin hükümlerin uygulanması konusunda herhangi bir değerlendirme hatası ya da keyfilik bulunmadığını açıkça ifade etmiştir.

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

I. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

28. Yargıtay'ın ve Anayasa Mahkemesi'nin ilgili içtihatları dahil, ilgili iç hukuk ve uygulamaları, büyük oranda Alparslan Altan - Türkiye (yukarıda anılan, 46-48., 50-55. ve 59-64. paragraflar) ve Baş - Türkiye (yukarıda anılan, 52-67., 70., 81-90., 98-99., 101-103. paragraflar) davalarında belirtilmiştir. İlgili iç hukuk ve uygulanmasına ilişkin diğer hususlar aşağıda özetlenmiştir.--

A. Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) (5271 sayılı Kanun)

29. CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının ilgili kısımları şu şekildedir:

"a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

...

(d) kanuna uygun olarak tutuklandığı halde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmeyen,

(e) kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmayla yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,...

kişiler, maddi ve manevi her türlü zararlarını, Devlettten isteyebilirler."

B. Yargıtay Kanunu (2797 sayılı Kanun)

30. Yargıtay Kanunu'nun (2797 sayılı Kanun) ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Suçlarla ilgili inceleme, soruşturma ve kovuşturma

Kişisel ve görevle ilgili suçlar

Madde 46

Yargıtay Birinci Başkanı, birinci başkanvekilleri, daire başkanları, üyeleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekilinin görevleriyle ilgili veya kişisel suçlarından dolayı haklarında soruşturma yapılabilmesi Birinci Başkanlık Kurulunun kararına bağlıdır. Ancak, ağır cezayı gerektiren suçüstü hallerinin hazırlık ve ilk soruşturması genel hükümlere tabidir."

C. Danıştay Kanunu (2575 sayılı Kanun)

31. Danıştay Kanunu'nun (2575 sayılı Kanun) ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Soruşturma

Madde 76

"1. Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyelerin görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işlemiş bulundukları suçlardan dolayı, Danıştay Başkanının seçeceği bir daire başkanı ile iki üyeden oluşan bir kurul tarafından ilk soruşturma yapılır.

..."

Şahsi suçların kovuşturma usulü

Madde 82

"1. Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyelerin şahsi suçlarının takibinde Yargıtay Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı ve üyelerinin şahsi suçlarının takibi ile ilgili hükümler uygulanır.

..."

D. Yargıtay içtihatları

32. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2 Temmuz 2019 tarihinde FETÖ/PDY üyeliğinden şüphelenilen eski bir HSYK üyesi hakkında verdiği kararında (E.2019/9.MD-312, K.2019/514), diğer şeyler arasında, hazırlık soruşturmasının genel hukuk kurallarına uygun yürütülmesinin, iç hukuka uygunluğu sorununu ele almıştır. Kişisel suç olduğunu kaydettiği silahlı terör örgütü üyeliği suçunun unsurlarına ve "temadi olan suç" kavramına (bu bağlamda bkz. yukarıdaki bahsedilen Baş - Türkiye kararı, 83-86. paragraflar ve 90. paragraf) ilişkin içtihadını özetleyen Yargıtay, "suçüstü" kavramını ve bu kavramın temadi olan suçlar bağlamında uygulanmasını incelemiştir. Türk hukuk doktrinindeki baskın görüşe atıfta bulunan Yargıtay, temadi olan suçlarda suçüstü hali olabileceği ve suçüstü halinin

söz konusu suç işlenmeye devam ettikçe devam edeceği sonucuna varmıştır. Yargıtay bu bağlamda aşağıdaki karara varmıştır:

"... örgüt üyeliğine ilişkin genel açıklamalarda da belirtildiği üzere, örgüt üyeliğinin varlığı için failin ... somut hareketleriyle örgütün hiyerarşik yapısına ... iradesini sürekli olarak teslim etmesinin yeterliliğidir. Dolayısıyla, ...üyesi olduğunu her an suç teşkil eden başkaca eylemlerle göstermesine gerek olmadığı gibi... Diğer yandan, failin suç örgütü üyesi olduğuna dair yetkili makamlarca şüphe oluşturan delil ya da delillere ulaşılması ve failin örgüt üyeliğindeki devamlılığın ... delillere göre saptanması durumunda, ... faile CMK'nın 2. maddesinin (j) bendinin birinci alt bendi ve 90. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca bu suçu işlerken rastlandığının, dolayısıyla görünüşteki haklılık unsuru gereğince suçüstü hükümleri doğrultusunda fail hakkında işlem yapılabileceğinin kabulünde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Burada failin cezai eyleminin muhakkak herkes tarafından görülmesi gerekmekte, yakalama anı itibarıyla örgüt üyeliğinin sürekliliğine dair icra hareketlerinin devam ettiğinin ve failin örgütten ayrılmaya dönük bir eyleminin bulunmadığının yetkili makamlarca bilinmesi yeterlidir."

33. Yargıtay, Mahkeme'nin Alparslan Altan davasındaki tespitlerine ters olarak, "suçüstü hali" kavramını FETÖ/PDY'ye üyelik iddiasıyla hâkim ve savcıların yakalanması açısından yorumlanmasının, makul olmayan ve keyfi bir yargısal içtihadı dayandırdığı sonucuna varmıştır. Tersine Yargıtay, Anayasa Mahkemesi tarafından da kabul gören yaklaşımının; AİHM'in bunu dikkate almadığı doktrine, örgütlü suç kuramına ve her şeyin ötesinde yasama organı tarafından tutarlı ve uyumlu şekilde çıkarılan iç hukuk hükümlerine dayandığını söylüyordu.

34. Yargıtay ayrıca CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrasına atıfla silahlı terör örgütüne üye olma gibi bazı suçların soruşturulmasının, nitelik ve ağırlıkları dikkate alındığında, suç resmi görevlerle bağlantılı olarak veya resmi görevler sırasında işlenmiş olsa bile, doğrudan cumhuriyet savcıları tarafından normal hukuk kurallarına uygun olarak yürütüleceğini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu tür ağır suçlar söz konusu olduğunda CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrasının hükümleri geçerli olacak ve (Yargıtay üyeleri açısından 2797 sayılı Kanun gibi) belirli kanunlarda öngörülen özel soruşturma usulleri, suçüstü halinin olup olmamasına bakılmaksızın geçersiz olacaktır. Yargıtay, Alparslan Altan kararında, AİHM'in, tutuklu yargılanmanın CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrası açısından hukuka uygunluğu konusunu değerlendiremediğini belirtmiştir.

35. Yargıtay, yukarıda belirtilen hususlar ışığında, sanığın normal hukuk kurallarına uygun olarak soruşturulmasının, ilgili hukuki çerçeveye uygun olduğu, hukukun geniş ya da keyfi yorumlanması sonucu olmadığı ve "hukuk kalitesi" şartlarına uygun olduğu sonucuna varmıştır.

E. Anayasa Mahkemesi'nin içtihadı

1. Selim Öztürk kararı (başvuru no. 2017/4834, 8 Mayıs 2019)

36. Anayasa Mahkemesi 8 Mayıs 2019 tarihli kararında söz konusu zamanda 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim olarak görev yapan Selim

Öztürk'ün 21 Temmuz 2016 tarihindeki tutukluluğunun hukuka uygun olmadığına ilişkin başvuruyu incelemiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararında yer verilen alıntıya göre Sayın Öztürk'ün tutukluluğuna, 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesine ya da suçüstü halinin bulunduğu herhangi bir özel atıfta bulunmaksızın, Ankara Sulh Ceza Hâkimliği CMK'nın 100 ve 101. maddeleri uyarınca karar vermiştir. Buna karşın söz konusu kararın hukuka uygun olduğunu belirlen Anayasa Mahkemesi, ilgili hâkimin suçüstü halinde yakalandığını kabul etmenin olgular ve hukuk açısından mümkün olduğunu tespit etmiş ve bu bağlamda silahlı terör örgütüne üye olmakla suçlanan hâkim ve savcıların yakalandığı anda suçüstü halinin bulunduğuna yönelik Yargıtay'ın içtihatlarını ve kendisinin darbe girişimini bastırmaya yönelik çabalar devam ederken girişimin arkasındaki örgüte üyelikten dolayı gözaltına alındığı gerçeğini dikkate almıştır.

2. Yıldırım Turan kararı (başvuru no. 2017/10536, 4 Haziran 2020)

37. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 4 Haziran 2020 tarihinde, 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim olan Yıldırım Turan'ın darbe girişimi sonrasında FETÖ/PDY üyeliği şüphesiyle tutuklanmasına ilişkin davada kabul edilmezlik kararı vermiştir. Somut davadaki başvurular gibi söz konusu davadaki başvuran, diğer şeyler arasından, tutukluluk kararının, 2802 sayılı Kanun'da kendi durumundaki yargı mensuplarına sunulan özel usul güvenceleri dikkate alınmaksızın verildiğinden şikâyet etmiştir.

38. Anayasa Mahkemesi en başında bu konuyu hem yüksek mahkeme üyeleri (söz gelimi, Anayasa Mahkemesi üyesi Alparslan Altan, no. 2016/15586, 11 Ocak 2018, Yargıtay üyesi Salih Sönmez, no. 2016/25431, 28 Kasım 2018 ve Danıştay üyesi Hannan Yılbaş, no. 2016/37380, 17 Temmuz 2019) hem de düz hâkimler (söz gelimi Adem Türkel, no. 2017/632, 23 Ocak 2019) açısından ele aldığı birçok karar verdiğini belirtmiştir. İlgili hukuki çerçeveyi ve Yargıtay'ın içtihatlarını temel olan Anayasa Mahkemesi, tüm bu kararlarda söz konusu suçun (yani silahlı terör örgütü üyeliğinin) temadi olan kişisel suç olduğunu tespit etmiştir. Bu fiilen, yakalamanın gerçekleştiği zamanda suçun işlenmeye devam ettiği ve bu yüzden ilgili tüm davalarda ağır ceza mahkemelerinin yetki alanına giren suçüstü halinin bulunduğunu, bunun da söz konusu yargı mensuplarının tabi olduğu farklı kanunlarda öngörülen özel usul güvencelerini uygulanamaz hale getirdiği anlamına gelmektedir.

39. Anayasa Mahkemesi, 31 Ekim 2019 tarihinde verdiği diğer iki kararda (yani, Yargıtay üyesi A.B., no. 2016/22702 ve düz hâkim Mustafa Özterzi, no. 2016/14597), bu içtihadı pekiştirmiş ve yakalanan kişilerin, darbe girişiminin arkasında olan FETÖ/PDY ile örgütsel bir ilişkisinin olduğu değerlendirildiği için ve yakalamaların darbe girişimini püskürtme çabalarının devam ettiği ve ulusal güvenlik ve kamu düzenine yönelik tehdidin mevcudiyetinin sürdüğü bir anda gerçekleştiği için hüküm süren şartlarda suçüstü halinin bulunduğuna ilişkin değerlendirmenin, dayanaktan yoksun kabul edilemeyeceğini vurgulamıştır. Dolayısıyla

Anayasa Mahkemesi, darbe girişiminden sonra yakalanan yargı mensupları açısından suçüstü halinin bulunduğunu kabul ederken ana referans noktasının darbe girişiminin kendisi olduğunu tekrar etmiştir.

40. Anayasa Mahkemesi daha sonra AİHM'in Alparslan Altan (yukarıda anılan) davasında daha sonra vardığı sonuçlar temelinde, yerel mahkemeler tarafından suçüstü kavramının geniş yorumlanması bağlamında 5. maddenin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar verdiği Baş davasındaki (yukarıda anılan) kararı değerlendirmeye geçmiştir. Anayasa Mahkemesi'ne göre, AİHM'in bu davadaki tespitleri, Sözleşme'nin uygulanmasına değil, ilgili Türk hukukunun yorumlanmasına ilişkin bir değerlendirme içeriyordu. AİHM'in kararlarının bağlayıcılığı kabul etmekte birlikte Anayasa Mahkemesi, yargı mensuplarının tutuklanmasına ilişkin iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının, Türk kamu makamlarına ve nihai olarak mahkemelerine ait bir yetki olduğunu vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesi, Türk mahkemelerinin ulusal hukuka ilişkin yorumlarının Sözleşme'de güvence altına alınan hak ve özgürlükleri ihlal edip etmediğini incelemek AİHM'in yetkisinde olmakla birlikte AİHM'in ulusal mahkemelerin yerine geçerek ulusal hukuku ilk elden yorumlamaması gerektiğini değerlendirmiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi yargı mensuplarının soruşturulmaları ve tutukluluk hallerine ilişkin ilgili üç hukuki çerçeveyi ve uygulamaları icmalen vermeyi yararlı görmüştür.

41. Anayasa Mahkemesi temel olarak ağır ceza mahkemelerinin yetki alanına giren suçüstü halinin bulunmasının, görev yaptıkları mahkemenin seviye ya da türüne bakılmaksızın tüm hâkim ve savcılara sağlanan usul güvencelerine istisna teşkil ettiğini kaydetmiştir. Bununla birlikte, kişisel ve görevle ilişkili suçlar arasında ayrımın, ilgili usul güvencelerinin uygulanması açısından önemsiz olduğu yüksek mahkeme üyeleri ve HSYK'nın seçilmiş yargı üyelerinin tabi olduğu yasal çerçevenin tersine, 2802 sayılı Kanun'un 93. maddesi anlamında düz hâkim ve savcılarının işlediği "kişisel suçlar," meslekleri gereği aynı kanunla kendilerine tanınan korumanın dışına çıkacaktır. Dolayısıyla bu tür suçlar bakımından alınan tedbirler, herhangi bir suçüstü hali olsun ya da olmasın normal hukuk kurallarına tabi olacaktır.

42. Dolayısıyla düz hâkim ya da savcının mevcut bağlamda tutukluluk halinin hukuka uygunluğunu değerlendirirken, söz konusu hâkim ya da savcıya atfedilen suçun, kişisel bir suç mu yoksa görevlerinin ifasıyla bağlantılı ya da görevlerini ifası sırasında işlenmiş bir suç mu olduğunun tespiti kritik önemde olacaktır. Darbe girişimi sonrasında Yargıtay'ın verdiği bir dizi kararı ve aynı döneme ilişkin kendi içtihatlarını temel alan Anayasa Mahkemesi, terör örgütüne üye olma suçunun, devlet görevlileri tarafından görevlerinin ifası kapsamında işlenemeyeceğini ve bu nedenle Sayın Yıldırım Turan aleyhine bir suç soruşturmasının başlatılmasının ve tutuklu yargılanmasının, bir idare makamının iznine tabi olmadığını tekrarlamıştır. Bu yüzden Sayın Yıldırım Turan'ın normal hukuk kuralları uyarınca yakalanmasına herhangi bir yasal engel olmadığını söylemiştir.

43. Anayasa Mahkemesi, bu durumda Sayın Yıldırım Turan yönünden 2802 sayılı Kanun'un 94. Maddesi anlamında ağır cezalı suçüstü halinin bulunup bulunmamasının yakalamanın kanuna uygunluğu bakımından bir önemi bulunmadığını, bunun yalnızca soruşturma işlemlerini yürütecek ve tutuklamaya karar verecek, yargı makamının yer bakımından yetkisi yönünden belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Bu itibarla Anayasa Mahkemesi, Sayın Yıldırım Turan'ın özgürlükten yoksun bırakıldığı iddiasını, kanuni dayanaktan yoksun bularak reddetmiştir.

II. ULUSLARARASI BELGELER

44. Hükûmet, Bakanlar Komitesinin "Hâkimlerin Bağımsızlığı, Etkinliği ve Sorumlulukları" başlıklı ve 17 Kasım 2010 tarihinde kabul edilen CM/Rec(2010)12 sayılı Tavsiye Kararı'na işaret etmiştir. Söz konusu Tavsiye Kararı'nın ilgili kısımları, Alparslan Altan (yukarıda anılan, 65. paragraf) davasında kaydedilmiştir.

45. Hükûmet ayrıca Avrupa Hâkimleri İstişare Konseyi'nin (CCJE) 19 Kasım 2002 tarihli "Etik, Uygunsuz Davranış ve Tarafsızlık Başta Olmak Üzere Hâkimlerin Mesleki Davranışlarına İlişkin İlke ve Kurallar" hakkındaki 3 sayılı Görüşünü Mahkeme'nin dikkatine sunmuştur. Bu görüşün ilgili kısımları aşağıda verilmiştir:

"75. Madde: Cezai ehliyet açısından CCJE şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

i) hâkimler, yargı görevleri dışında işledikleri suçlardan dolayı normal hukuk açısından cezai ehliyete sahip olmalıdır;

..."

III. TÜRKİYE'NİN ASKIYA ALMA BİLDİRİMİ

46. Avrupa Konseyi nezdinde Türkiye Daimi Temsilcisi, 21 Temmuz 2016 tarihinde Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne aşağıdaki bir askıya alma bildirimini göndermiştir (askıya alma bildiriminin metni için bkz. Alparslan Altan davası, yukarıda anılan, 66. paragraf ya da Baş davası, yukarıda anılan, 109. paragraf).

47. Askıya alma bildirimi, olağanüstü halin bitmesinin ardından 8 Ağustos 2018 tarihinde geri çekilmiştir.

HUKUKSAL DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

48. Mahkeme, başvuruların konuları bakımından benzer olduklarını göz önünde bulundurarak, Mahkeme İçtüzüğü'nün 42. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, bunları tek bir kararda müştereken incelemeyi uygun görmektedir.

II. TÜRKİYE’NİN SÖZLEŞME’Yİ ASKIYA ALMASINA İLİŞKİN ÖNCELİKLİ MESELE

49. Hükûmet öncelikle, başvuranların bütün şikâyetlerinin, Sözleşme’nin 15. maddesi bağlamında, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne 15 Temmuz 2016 tarihinde tebliğ edilen askıya alma bildiriminin dikkate alınarak incelenmesi gerektiğini belirtmek istemektedir. 15. madde aşağıdaki gibidir:

"1. Savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde her Yüksek Sözleşmeci Taraf, durumun kesinlikle gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklerle ters düşmemek koşuluyla, bu Sözleşme’de öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilir.

2. Yukarıdaki hüküm, meşru savaş fiilleri sonucunda meydana gelen ölüm hali dışında 2. maddeye, 3. ve 4. maddeler (1. fıkra) ile 7. maddeye aykırı tedbirlere cevaz vermez.

3. Aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her Yüksek Sözleşmeci Taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne tam bilgi verir. Bu Yüksek Sözleşmeci Taraf, sözü geçen tedbirlerin yürürlükten kalktığı ve Sözleşme hükümlerinin tekrar tamamen geçerli olduğu tarihi de Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne bildirir."

50. Taraflar, Sözleşme’nin 15. maddesi uyarınca yapılan askıya alma bildirimi konusunda Alparslan Altan - Türkiye (yukarıda anılan, 68-70. paragraflar) ve Baş - Türkiye (Baş - Türkiye kararı, yukarıda anılan, 112-114. paragraflar) davalarında kaydedilenlere benzer beyanlarda bulunmuştur.

51. Mahkeme, Mehmet Hasan Altan - Türkiye (no. 13237/17, 93. paragraf, 20 Mart 2018) kararında, Anayasa Mahkemesi’nin bu hususa ilişkin tespitleri ve elindeki diğer tüm materyaller ışığında, askeri darbe girişiminin, Sözleşme anlamında "ulusun varlığını tehdit eden genel bir tehlike"nin varlığını ortaya koyduğunu kaydetmektedir. Mahkeme’nin re’sen ortaya atabileceği bir soru olan, Türkiye tarafından yükümlülüklerin askıya alınmasının zaman ve konu bakımından kapsamı ile ilgili olarak, başvuranların, olağanüstü hal ilan edilmesine neden olan bir olay olan darbe girişiminden çok kısa bir süre sonra tutuklandığını gözlemlemektedir. Mahkeme, bunun şüphesiz somut davada Sözleşme’nin 5. maddesinin yorumlanmasında ve uygulanmasında tam olarak dikkate alınması gereken bağlamsal bir faktör olduğu kanaatindedir (bkz. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, Hassan - Birleşik Krallık [BD], no. 29750/09, 103. paragraf, AİHM 2014 ve Alparslan Altan - Türkiye, yukarıda anılan, 75. paragraf).

52. Koşulların mevcut davada alınan tedbirleri kesin olarak gerektirip gerektirmediği ve bu tedbirlerin uluslararası hukuk kapsamında yer alan diğer yükümlülüklerle uyumlu olup olmadığı hususunda ise, Mahkeme, başvuranların şikâyetlerinin esasını incelemenin gerekli olduğu kanaatindedir (bkz. Baş - Türkiye, yukarıda anılan, 116. paragraf).

III. BAŞVURANLARIN TUTUKLULUĞUNUN HUKUKA UYGUNLUĞU BAKIMINDAN SÖZLEŞME’NİN 5. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

53. Başvuranlar, temel olarak yargı mensuplarının yakalanması ve tutukluluğuna ilişkin iç hukuka aykırı olarak tutuklandıkları şikâyetinde bulunmuş ve 2802 sayılı Kanun’un 94. maddesi ve 2797 sayılı Kanun’un 46. maddesinin amaçları bakımından suçüstü hali bulunduğuna itiraz etmiştir. Başvuranlar ayrıca sulh ceza hâkimliklerinin tutuklanmalarına karar verme konusunda yargı yetkisinden yoksun olduğunu iddia etmiştir.

54. Mahkeme, bu şikâyetlerin, Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrası altında incelenmesinin uygun olduğunu değerlendirmektedir. Bu fıkranın ilgilinin kısımları aşağıda verilmiştir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:..."

A. Kabul edilebilirlik

1. Tarafların beyanları

55. Hükûmet, hukuksuz yere özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilere tazminat verilmesini öngören CMK’nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde bahsedilen ilgili tazmin edici iç hukuk yolunu kullanmamış başvuranlar ve söz konusu hüküm bağlamındaki yaptıkları başvuruların halen yerel mahkemelerde derdest olduğu başvuranlar bakımından iç hukuk yollarının tüketilmemesi yüzünden Mahkeme’den bu başvurunun kabul edilemez olduğuna hükmetmeye çağırmıştır. Hükûmet ayrıca başvuranlardan birine (başvuru no. 55057/17) beraatinin ardından CMK’nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi uyarınca tazminat verildiğini ve dolayısıyla bu başvuranın mağduriyet sıfatının kalmadığını iddia etmiştir. Hükûmet’in görüşünce, tazminat talepleri yetkili mahkemelerde derdest olan diğer başvuranlar da benzer şekilde tazminat alabileceği ve mağdur sıfatını kaybedebileceği için Mahkeme, bu başvuranların şikâyetlerinin kabul edilebilirliğini incelerken bu durumu dikkate almak zorundadır. Hükûmet, son olarak, başvuranların başvurularının yapılmasının ardından davalarında meydana gelen gelişmelerden Mahkeme’yi haberdar etmediklerinden dolayı başvuru hakkının kötüye kullanıldığı gerekçesiyle başvuruların kabul edilemez olduğuna karar verilmesini talep etmiştir.

56. Başvuranlar, Hükûmet’in iddialarına itiraz etmiştir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

(a) İç hukuk yollarının tüketilmemesi

57. Mahkeme, Sözleşme’nin 35. maddesinin 1. fıkrası uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralına ilişkin içtihatlarında geliştirdiği genel ilkelere

atıfta bulunarak (söz gelimi bkz. Sargsyan - Azerbaycan [BD], no. 40167/06, 115-116. paragraflar, AİHM 2015) öncelikle devam eden özgürlükten yoksun kılmanın hukukiliği bakımından bir hukuk yolunun etkili olabilmesi için salıverilme olanağı sunması gerektiğini tekrarlamaktadır (bkz. Mustafa Avcı - Türkiye, no. 39322/12, 60. paragraf, 23 Mayıs 2017). Mahkeme bu bağlamda, CMK'nın 141. maddesiyle öngörülen başvuru yolunun, özgürlükten yoksun bırakmaya son verebilecek bir hukuk yolu olmadığını daha önce tespit etmiştir (söz gelimi bkz. Alparslan Altan, yukarıda anılan, 84. paragraf). Dolayısıyla, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası amaçlarına dönük olarak halen özgürlükten yoksun bırakılan başvurular açısından Hükûmet'in ilk itirazları reddedilmiştir.

58. İkinci olarak yargılama öncesi tutukluluk halleri devam etmeyen başvuranlar açısından Mahkeme, artık tutuklu olmayan bir başvuranın, iç hukuk ihlal edilerek tutuklandığından şikâyet etmesi durumunda, iddia edilen ihlalin kabulüne ve tazminat verilmesine yol açabilme kabiliyeti olan bir tazminat talebi ilkesel olarak, uygulamada etkinliğinin tatmin edici şekilde gösterilmesi halinde uygulanması gereken bir etkili iç hukuk yolu olduğunu hatırlatmaktadır (bkz. Selahattin Demirtaş - Türkiye (no. 2) [BD], no. 14305/17, 208. paragraf, 22 Aralık 2020).

59. Hükûmet, başvuranların tutukluluklarının hukuka uygunluğuna Anayasa Mahkemesi de dahil olmak üzere çeşitli iç hukuk makamları huzurunda itiraz ettikleri ve bu başvuruların hiçbirinde tutukluluklarının hukuka aykırılığının tespit edilmediği gerçeğine itiraz etmemektedir (bkz. yukarıdaki 27. paragraf). Dahası Hükûmet tarafından yerel mahkemelerin mevcut bağlamda "suçüstü" kavramını yorumlamasına ilişkin sağlanan içtihat örnekleri su götürmez şekilde, başvuranların hâkim ve savcılarının tutukluluklarına ilişkin uygulanabilir hukuktaki özel usuller yerine normal hukuk kurallarına uygun olarak tutuklanmasının, ülkenin en yüksek mahkemelerince ilgili iç hukuka uygun bulunduğunu ortaya koymaktadır (bkz. aşağıdaki 32-43. paragraflarda alıntılanan içtihatlar).-

60. Mahkeme yukarıdaki hususlar ışığında CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca yapılacak bir tazminat talebinin, başvuranların tutukluluklarının hukuka aykırılığı konusunda Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yapmış oldukları başvuru açısından herhangi bir başarı imkânı olmadığını değerlendirmektedir. Bu doğrultuda, Mahkeme, başvuranların Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasının amaçlarına yönelik olarak söz konusu telafi edici hukuk yolunu kullanmak zorunda olmadığı kanaatindedir (benzer bir tespit için bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 121. paragraf ve Sabuncu ve Diğerleri - Türkiye kararı, no. 23199/17, 126. paragraf, 10 Kasım 2020). Mahkeme bu nedenle, Hükûmet'in bu konudaki itirazını reddetmektedir.

(b) Mağdur sıfatı

61. Mahkeme, 55057/17 sayılı başvurudaki başvuranın CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi uyarınca kendisine tazminat verilmesi

üzerine mağdur sıfatını kaybedip kaybetmediği sorusu hakkında ise, ulusal makamlar açıkça ya da esas itibarıyla Sözleşme ihlalini kabul edip telafi etmedikçe, lehe bir karar veya tedbirin ilke olarak, başvuruların Sözleşme'nin 34. maddesinin anlamındaki "mağdur" sıfatını ortadan kaldırmaya yeterli olmadığına yönelik tutarlı ve istikrar kazanmış içtihadına işaret etmektedir (bkz. diğer kararlar arasında, Gäfgen - Almanya kararı [BD], no. 22978/05, 115. paragraf, AİHM 2010 ve yukarıda anılan Alparslan Altan kararı, 85. paragraf).

62. Mahkeme, bu bağlamda söz konusu tazminatın başvuranın beraati üzerine verildiğini ve başvuranın tutukluluğunun hukuka aykırılığına yönelik herhangi bir tespit içermediğini kaydetmektedir. Nitekim CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinin lafzı, "hukuka uygun olarak" yakalandıktan ya da tutuklandıktan sonra beraat edenlere söz konusu hüküm uyarınca tazminat verileceğini gayet açık şekilde belirlemektedir. Bu nedenle ve yerel mahkemelerin mevcut bağlamda "hukuka uygunluk" konusunda tutarlı yaklaşımlarına ilişkin yukarıdaki 59. paragrafta yapılan değerlendirme de dikkate alındığında, başvurana verilen tazminat, özgürlük hakkının ihlali iddiasının kabulü ve başvuranın mağdur sıfatını kaybetmesi olarak değerlendiremez. Mahkeme bu nedenle, hem 55057/17 sayılı başvuruya hem de bu arada aynı nedenle tazminat atmış diğer başvuranlara nispetle Hükûmet'in bu itirazını reddetmektedir.

(c) Başvuru hakkının kötüye kullanılması

63. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi uyarınca, bir başvurunun, diğer hususların yanı sıra, kasıtlı olarak asılsız olaylara dayandırılması halinde, kötüye kullanma nedeniyle reddedilebileceğini hatırlatmaktadır (bkz. X ve Diğerleri - Bulgaristan kararı [BD], no. 22457/16, 145. paragraf, 2 Şubat 2021). Eksik ve dolayısıyla yanıltıcı bilgiler verilmesi de, özellikle söz konusu bilgilerin davanın temeliyle ilgili olması ve bu bilgilerin paylaşılmamasına dair yeterli bir açıklamanın sunulmamış olması halinde, başvuru hakkının kötüye kullanılması anlamına gelebilir (söz gelimi bkz. Predescu - Romanya kararı, no. 21447/03, 25. paragraf, 2 Aralık 2008). Yine Mahkeme önündeki yargılama sırasında yeni ve önemli gelişmeler meydana gelmişse ve başvuran Mahkeme İçtüzüğü'nün 47. maddesinin 6. fıkrasında yer alan açık yükümlülüğe rağmen, bu bilgiyi Mahkeme'ye açıklamamak suretiyle Mahkeme'nin olaylar hakkında tam bir bilgiye sahip olarak karar vermesini engelliyorsa, bu durum da başvuru hakkının kötüye kullanılması anlamına gelmektedir. Ancak böyle durumlarda dahi, Mahkeme'yi yanıltmaya yönelik niyetin her zaman yeterli açıklıkla ortaya koyulması gerekmektedir (bkz. Centro Europa 7 S.r.l. ve Di Stefano - İtalya kararı [BD], no. 38433/09, 97. paragraf, AİHM 2012).

64. Yukarıda belirtilen ilkeler ışığında dava dosyalarını ve tarafların beyanlarını inceleyen Mahkeme, başvuranların kasıtlı şekilde Mahkeme'yi yanıltmaya yönelik herhangi bir bilgiyi sakladıklarına ya da söz konusu

şikâyetleri bakımından dilekçe haklarını kötüye kullandıklarına yönelik herhangi bir belirti bulamamıştır. Dolayısıyla, Hükûmet'in bu konudaki iddiası reddedilmelidir.

(d) Sonuç

65. Mahkeme bu yüzden, başvuranların tutukluluklarının hukuka uygunluğuna ilişkin şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen başka herhangi bir gerekçeyle de kabul edilemez olarak ilan edilemeyeceğini kaydetmektedir. Bu nedenle, bu şikâyet kabul edilebilir ilan edilmelidir.

B. Esas

1. Tarafların beyanları

(a) Başvuranlar

66. Başvuranlar, yargı mensuplarının yakalanması ve tutukluluğuna ilişkin iç hukukta belirtilen özel usul kurallarına aykırı olarak tutuklandıklarını iddia etmiştir.

67. Tutuklandıklarında 2802 sayılı Kanun'a tabi olan başvuranlar (yani düz hâkim ve savcılar) tarafından serdedilen görüşler, Baş davasında kaydedilen görüşlerle büyük ölçüde aynı çizgidedir (yukarıda anılan, 133-135. paragraflar).

68. Söz konusu zamanda Yargıtay ve Danıştay üyesi olan diğer başvuranlar ise temel olarak kendilerinin durumuna ilişkin hükümler uyarınca (yani 2797 sayılı Kanun'un 46. maddesi ve 2575 sayılı Kanun'un 76. maddesi) aleyhlerine bir ceza soruşturması açılabilmesi için ilkesel olarak söz konusu Başkanlık Kurullarından izin alınması gerektiğini kaydetmektedir. Söz konusu başvuranlar, ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hallerinde hazırlık ve ön soruşturmanın genel hukuk hükümlerine göre yürütüleceğini kabul etmekle birlikte tutukluluklarının suçüstü hali içerdiğine yönelik tespiti itiraz etmişlerdir. Dolayısıyla Mahkemeden Alparslan Altan kararında (yukarıda anılan) benimsediği yaklaşımı takip etmesini talep etmişlerdir. Başvuranların bazıları, Türk hukukunda silahlı örgüte üyelik suçunun "temadi olan" niteliği konusunda şüphe olmadığını, ancak son Yargıtay kararlarında bu tür suçlarla "suçüstü hali" kavramı arasında kurulan bağın son derece zoraki ve hatta hukuksuz olduğunu vurgulamıştır.

69. Başvuranların bazıları, üzerlerine atılı suçun söz konusu terör örgütünün talimatlarıyla gerçekleştirdiklerinin iddia edildiği eylemlere ilişkin olduğunun söylendiği dikkate alınacak olursa, söz konusu suçun yalnızca resmi görevlerinin ifasıyla ilişkili biçimde işlenebileceğini ilave etmiştir.

(b) Hükûmet

70. Hükûmet büyük oranda ilgili olduğu kadarıyla Alparslan Altan ve Baş (her ikisi de yukarıda anılan, sırasıyla 92-98. paragraflar ve 136-141. paragraflar) davalarında dile getirdiği görüşleri tekrarlamış ve Mahkeme'nin söz konusu davalardaki tespitlerine aykırı olarak, başvuranların tutukluluklarının ilgili iç hukuk kurallarına uygun olduğunu iddia etmiştir.

71. Hükûmet başlangıçta soruşturmanın, suçüstü hali olduğu mülahazasıyla CMK'nın genel hükümlerine göre başvuranların aleyhine soruşturma başlatıldığını ve tutukluluk kararı verildiğini belirtmiştir. Hükûmet özellikle, 2797 sayılı Kanun ile 2575 sayılı Kanun Yargıtay ve Danıştay üyeleri hakkında ceza soruşturması yürütülmesi için özel bir usul getirmişse de, ağır ceza mahkemelerinin görevine giren suçüstü hallerinde, soruşturmanın genel hukuk hükümleri doğrultusunda yürütüleceğini ve koruma tedbirlerine hükmedilebileceğini açıklamıştır. Düz hâkim ve savcılara ilişkin olan 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesinin de benzer şekilde ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçüstü hallerinde normal hukuk kurallarının uygulanacağını öngörmektedir.

72. Hükûmet somut davalarda başvuranların aleyhine yürütülen soruşturmanın, ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca silahlı terör örgütüne üyelik şüphesiyle açıldığını kaydetmiştir. Hükûmet ayrıca silahlı terör örgütüne üyelik suçunun "temadi olan" niteliği dikkate alındığında, sulh ceza hâkimliklerinin, başvuranların yakalandıkları anda suçüstü halinin bulunduğunu tespit ettiğini ve dolayısıyla 2797, 2575 ve 2802 sayılı Kanun'ların ilgili hükümleri uyarınca, normal hukuk kuralları (yani CMK'nın 100. maddesi ve devamı) uyarınca tutuklanmalarına karar verdiğini kaydetmiştir. Başvuranların yaptığı bireysel başvuruları değerlendiren Anayasa Mahkemesi de başvuranların soruşturmayı yürüten makamların değerlendirmesinin (bu kişilere atılı terör örgütü üyeliği suç bakımından suçüstü hali bulunduğu) olgusal ve hukuksal dayanaktan yoksun olduğu ve dolayısıyla keyfi olduğu şeklindeki iddiasını reddetmiştir. Hükûmet dolayısıyla Mahkemenin çözüme kavuşturması gereken temel konunun, başvuranlara atılı suç bakımından "suçüstü halinin" olup olmadığı değerlendirilmesinde bulunmuştur.

73. İç hukukta öngörülen hukuki kavramları ve bunların kapsamını yorumlama görevinin, yerel yargı makamlarına ait olduğunu kaydeden Hükûmet, söz konusu sulh ceza hâkimliklerinin kararlarının, Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına uygun olduğunu iddia etmiştir. Hükûmet bu bağlamda, silahlı terör örgütü üyeliği suçunun ağır ceza mahkemelerinin görevine giren bir "temadi olan suç" olduğu yönündeki yerleşik Yargıtay içtihadına atıfta bulunmuştur. Hükûmet ayrıca, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 10 Ekim 2017 tarihli önemli kararında (E.2017/YYB-997, K.2017/404), "silahlı terör örgütüne üye olma suçundan şüpheli konumunda bulunan hâkimlerin yakalandıkları anda ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü halinin mevcut olduğu ve [bu nedenle] soruşturmanın genel

hükümlere göre yapılması gerektiği" yönünde ulaştığı sonuca atıfta da bulunmuştur (bkz. Alparslan Altan, yukarıda anılan, 63. paragraf; benzer bir tespit için ayrıca bkz. 26 Eylül 2017 tarihli Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı (E.2017/16-956, K.2017/370), yukarıda anılan Baş kararında kaydedilmiştir, 88. paragraf). Hükûmet bu bakımdan Yargıtay'ın konu hakkında içtihadının, 15 Temmuz 2016 sonrası döneme ait olmadığını, nitekim mahkemenin söz konusu davalardan önceki tarihlerde açılan ve FETÖ/PDY dışındaki terör örgütlerine üyelik suçuna ilişkin davalarda benzer şekilde "temadi olan suç" ve "suçüstü hali" kavramlarını yorumladığını vurgulamıştır. Hükûmet bu yüzden bu kavramların mevcut bağlama uygulanmasının, keyfi olarak kabul edilebilecek yeni bir yargısal yorum içemediğini savunmuştur.

74. Hükûmet ayrıca 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında tutuklanan yargı mensupları bakımından "suçüstü halinin" mevcut olduğunu kabul eden Anayasa Mahkemesi'nin, söz konusu hâkimlerin darbe girişimini püskürtme çalışmalarının devam ettiği bir anda yakalanmış olduğu olgusunu dikkate alarak, terör örgütü üyeliği suçunun temadi olan niteliğinden ziyade darbe girişiminin kendisini ana referans noktası olarak aldığını vurgulamıştır.

75. İlgili uluslararası belgelere (bkz. yukarıdaki 44-45. paragraflar) atıfta bulunan Hükûmet, hâkim ve savcıların yargı mesleği dışında işledikleri suçlar karşısında diğer vatandaşlar gibi cezai ehliyetinin olduğunu da kaydetmiştir. Hükûmet bu bağlamda, başvuranların itham edildiği suçun, yani silahlı terör örgütü üyeliğinin, kişisel bir suç olduğunu ve resmi görevler ile bağlantılı olarak veya bu görevler sırasında işlenen bir suç olarak değerlendirilemeyeceğini ileri sürmüştür. Hükûmet bu argümanı desteklemek için, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 28 Eylül 2010 yılında aldığı ve davalının da itham edildiği silahlı terör örgütüne üyelik suçunun resmi görevler ile bağlantılı olarak veya resmi görevler sırasında işlenen bir suç olarak ele alınmadığı kararına (E.2010/162K.210/179) atıfta bulunmuştur (bu karar konusunda ek bilgi için bkz. yukarıda anılan Baş kararı, 137. paragraf).-

76. Hükûmet, Yargıtay ve Danıştay üyelerine ilişkin olan 2797 ve 2575 sayılı Kanun'ların ve Mahkeme'nin Alparslan Altan kararında (yukarıda anılan, 49. paragraf ve 106-107. paragraflar) özetlediği üzere Anayasa Mahkemesi üyelerine ilişkin olan 6216 sayılı Kanun'un, kişisel suçlar ile resmi sıfatla işlenen suçlar arasında ayırım yapmadığını ve yukarıda belirtildiği üzere suçüstü hali olması durumu hariç, ilgili kanunlarda öngörülen özel usullerin her iki durumda da geçerli olacağını kabul etmiştir. Bununla birlikte 93. madde uyarınca kişisel suçların normal hukuk kurallarına uygun olarak ele alınacağını öngören 2802 sayılı Kanun'un hükümlerine tabi olan düz hâkim ve savcılar bakımından durum farklıdır. Bu bakımdan Yargıtay'ın ve Anayasa Mahkemesi'nin aldığı pozisyonları (söz gelimi bkz. yukarıda anılan Baş kararı 137. paragrafta ve yukarıda anılan Alparslan Altan kararı 94. paragrafta ilgili mahkemelerin içtihatlarına yapılan atıflar; ayrıca bkz. yukarıdaki 32-43. paragraflarda kaydedilen

kararlar) temel alan Hükûmet bu yüzden, Mahkeme'nin mevcut davada düz hâkim ve savcılar açısından suçüstü halinin bulunmadığına hükmedecek olması halinde bile bu hâkim ve savcıların tutuklulukları 2802 sayılı Kanun'un 93. maddesi anlamında onları atılı suçun "kişisel" niteliğinden dolayı normal hukuk kurallarına tabi olacağını savunmuştur. Bu yüzden Hükûmet, Mahkeme'nin Baş kararında (yukarıda anılan) daha önceki Alparslan Altan kararında (yukarıda anılan) vardığı sonuçlara dayanarak düz hâkim ve savcılara tanınan güvencelerle Anayasa Mahkemesi üyelerine tanınan güvenceler arasında açık ayrımı dikkate almamasının hatalı olduğu öne sürmüştür.

77. Hükûmet ayrıca bu bağlamda HSYK'nın 16 Temmuz 2016 tarihinde ve sonrasında verdiği bu hâkim ve savcılara görevden el çektirme kararlarının, görevleriyle ilişkili bir suç yüzünden ceza soruşturması açılmasına izin anlamına gelmediğini, bu kararların Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından re'sen başlatılan ceza soruşturmalarının ardından HSYK'nın açtığı disiplin soruşturmalarına ilişkin olduğunu vurgulamıştır.

78. Hükûmet son olarak, suç resmi görevlerle bağlantılı olarak veya resmi görevler sırasında işlenmiş olsa bile başvurulara atılı silahlı terör örgütüne üyelik suçu dâhil olmak üzere belirli suçlara ilişkin soruşturmaların doğrudan savcı tarafından genel hükümler uyarınca yapılmasını öngören CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrasının dikkate alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Başka bir deyişle 161. maddenin 8. fıkrası, çeşitli kanunlarla hâkim ve savcılara sağlanan özel usul güvencelerinin uygulanmasını engelleyecektir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

79. Mahkeme başlangıçta Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca özgürlük ve güvenlik hakkı konusundaki içtihatlarında yerleşmiş ilkelere atıfta bulunmaktadır (söz gelimi bkz. Alparslan Altan kararı, yukarıda anılan, 99-103. paragraflar ve Baş kararı, yukarıda anılan, 143. paragraf ve bu kararlarda atıfta bulunulan davalar).

80. Mahkeme özellikle "kanunla öngörülen bir usulün" izlenip izlenmediği sorusunu da kapsayan tutuklamanın "hukuka uygunluğu" söz konusu olduğunda, Sözleşme'nin temel olarak ulusal hukuka işaret ettiğini ve buradaki esasa ve usule ilişkin kurullara riayet etme yükümlülüğü getirdiğini tekrarlamaktadır. Bu esasen, herhangi bir yakalama ya da tutuklamanın ulusal hukukta yasal bir temelini bulunmasını gerektirir. Ancak ulusal hukuka uygunluk yeterli değildir: 5. maddenin 1. fıkrası ilave olarak, herhangi bir özgürlükten yoksun kılmanın, bireyi keyfilikten koruma amacını izlemesini de gerektirir. Bu bağlamda Mahkeme ayrıca, iç hukukun kendisinin, hukuki belirlilik ilkesi başta olmak üzere orada açıklanan ya da kastedilen genel ilkeler de dâhil olmak üzere Sözleşme'yle uyumlu olup olmadığını saptamalıdır (bkz. Mooren - Almanya kararı [BD], no. 11364/03, 72. paragraf, 9 Temmuz 2009, ek atıflarla birlikte).

81. Bu son hususla ilgili olarak, Mahkeme, özgürlükten yoksun bırakma konusunda, hukuki belirlilik genel ilkesine riayet edilmesinin özellikle önemli olduğunun altını çizmektedir. Bu nedenle, iç hukuktaki özgürlükten yoksun bırakma şartlarının açıkça tanımlanması ve böylelikle Sözleşme tarafından konulan ve tüm kanunların, bir kişinin, gerekirse uygun bir tavsiye ile belirli bir eylemin yol açabileceği sonuçları o koşullar içinde makul olan derecede öngörebilmesine izin verecek kadar belirli olmasını gerektiren bir standart olan "hukuka uygunluk" ölçütünü karşılayabilmesi için kanunun kendisinin, uygulanması bakımından öngörülebilir olması zaruridir (söz gelimi bkz. Khlaifia ve Diğerleri - İtalya kararı [BD], no. 16483/12, 92. paragraf, 15 Aralık 2016 ve orada atıfta bulunulan davalar).

82. Mahkeme, birçok kez, hukukun üstünlüğü ile yönetilen bir Devlette temel bir değer olan yargının teminatı olarak görevlerini yerine getirirken başarılı olması için halkın güvenine sahip olması gereken yargının toplumdaki özel rolünü vurgulamıştır (bkz. Baka - Macaristan kararı [BD], no. 20261/12, 164. paragraf, 23 Haziran 2016, daha fazla atıfla birlikte). Özellikle hâkimlerin ifade özgürlüğü hakkına ilişkin davalarda ortaya konulan bu değerlendirme, aynı şekilde, bir yargı mensubunun özgürlük hakkını etkileyen bir tedbirin kabul edilmesi bakımından konuyla ilgilidir. Özellikle, iç hukukun yargı mensuplarına görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmelerini güvence altına almak amacıyla hukuki koruma vermesi halinde, bu tür düzenlemelere uygun bir şekilde riayet edilmesi önemlidir. Demokratik bir toplumda yargının devlet organları arasındaki önde gelen yeri, güçler ayrılığına ve yargı bağımsızlığını korumanın gerekliliğine atfedilen artan önem dikkate alındığında (bkz. Ramos Nunes de Carvalho e Sá - Portekiz kararı [BD], no. 55391/13 ve diğer 2 başvuru, 196. paragraf, 6 Kasım 2018) Mahkeme, bir tutuklama kararının nasıl uygulandığını Sözleşme hükümlerinin bakış açısıyla incelerken, yargı mensuplarının korunmasına özellikle dikkat göstermelidir (bkz. Alparslan Altan, yukarıda anılan, 102. paragraf ve Baş kararı, yukarıda anılan, 144. paragraf).

83. Somut davanın spesifik koşullarına dönen Mahkeme, başvuranların tümünün normal hukuk kurallarına, yani CMK'nın 100. madde ve devamına dayanılarak yakalanıp tutuklandığını kaydetmektedir ve taraflar bu konuya itiraz etmemektedir. Ancak taraflar (olayların meydana geldiği zamanda özel statüye sahip hâkim ve savcılar olarak görev yapan) başvuranların olağan hukuk kuralları uyarınca karar verilen ilk tutukluluklarının, "kanunun kalitesi" şartını yerine getirmiş olduğunun söylenip söylenemeyeceği konusunda ihtilaf etmektedir. Düz hâkim ve savcılarla yüksek mahkeme üyeleri açısından farklı yasal düzenlemelerin bulunması nedeniyle Mahkeme, bu soruyu her bir grup için ayrı ayrı ele alacaktır.

(a) 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim ve savcılar

84. Yukarıda belirtildiği üzere Mahkeme söz konusu zamanda hâkim ve savcılar olarak statülerinden kaynaklanan özel usul güvencelerine rağmen başvuranların, 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesi uyarınca suçüstü halinde

yakalandıkları kabul edilerek normal hukuk kuralları uyarınca tutuklandıkları kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca 2802 sayılı Kanun'a tabi düz bir hâkimin tutukluluğuna ilişkin spesifik bağlamda "suçüstü" kavramının uygulanmasının, Baş kararında 5. Maddenin 1. fıkrasının ihlaline yol açığının tespit edildiğini ve bu kararda Mahkeme'nin bu kavramın ulusal mahkemeler tarafından geniş şekilde yorumlanmasının, Sözleşme'nin şartlarına uygun olmadığına hükmettiğini (yukarıda anılan, 145-162. paragraflar) kaydetmektedir. Tarafların beyanlarını ve Yargıtay'la Anayasa Mahkemesi'nin bu konu hakkındaki son kararlarını (bkz. yukarıdaki 32-43. paragraflar) gözden geçiren Mahkeme, Baş davasında (yukarıda anılan, 145-162. paragraflar) ulaştığı sonuçları değiştirmek için herhangi bir neden görmemektedir.

85. Hükûmet'in de vurguladığı üzere Mahkeme, mevcut koşullarda "suçüstü halinin" bulunduğunu kabul eden Anayasa Mahkemesi'nin, Yargıtay'dan biraz farklı bir yaklaşım benimsediğini kaydetmektedir (Yargıtay'ın yaklaşımının ayrıntılı incelemesi için bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 150-156. paragraflar). Başka bir deyişle Anayasa Mahkemesi, söz konusu yargı mensuplarının yakalandığı olgusal bağlam açısından, sadece terör örgütü üyeliği suçunun temadi olan niteliğine dayanmaktan ziyade ana referans noktası olarak darbe girişimini almıştır (bkz. yukarıdaki 39. paragraf; ayrıca bkz. Hükûmet'in yukarıdaki 74. paragrafta belirtilen argümanı). Anayasa Mahkemesi'ne göre başvurular ve darbe girişimi sonrasında yakalanan tüm yargı mensupları, sadece darbe girişiminin arkasındaki terör örgütüyle olduğu iddia edilen örgütsel bağlarından dolayı suçüstü halinde yakalanmış kabul edilebilir. Mahkeme, başvuruların yakalanmasının etrafındaki benzersiz koşulların farkında olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin varsayımsal yaklaşımının benzer şekilde "suçüstü" kavramını CMK'nın 2. maddesindeki geleneksel tanımının ötesine esnetir göründüğünü (bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 59. ve 152. paragraflar) değerlendirmekte, özellikle Anayasa Mahkemesi ya da Hükûmet'in, başvuruların darbe girişimiyle doğrudan bağlantılı bir eylemi yerine getirirken ya da yerine getirdikten hemen sonra yakalanıp tutuklandığına yönelik bir teyitte bulunmadığını kaydetmektedir (benzer bir tespit için bkz. adı geçen karar, 149. ve 152. paragraflar).

86. Mahkeme ayrıca Hükûmet'in, söz konusu başvuruların normal hukuk kuralları uyarınca tutukluluklarının sadece suçüstü haline dayanmadığı, aynı zamanda üzerlerine atılı suçun 2802 sayılı Kanun'un 93. maddesi kapsamındaki kişisel suç olması yüzünden söz konusu madde uyarınca da gerekçelendirildiği şeklindeki argümanını da kaydetmektedir. Baş davasında (adı geçen karar, 158. paragraf) belirtildiği üzere başvuruların iddia olunan davranışının hangi suç kategorisine girdiğini belirleme görevi Mahkeme'ye ait değildir. Dolayısıyla Mahkeme incelemesini, ilgili kanunun, mevcut şartlarda hukuki belirlilik gerekliliklerine uygun bir tarzda uygulanıp uygulanmadığıyla sınırlı tutacaktır (adı geçen karar, 158. paragraf).

87. Mahkeme bu bağlamda başvurulara yönelik çıkarılan tutuklama kararlarında, uyuşmazlık konusu olan suçun "kişisel" ya da "görevle ilişkili" niteliği konusunda herhangi bir pozisyon alınmamış ve sadece Kanun'un her iki türdeki suç açısından uygulanabilir olan 94. maddesine atıfta bulunulmuş olduğunu gözlemlemektedir. Baş kararında (adı geçen karar) açıkça ifade edildiği üzere Mahkeme, suçüstü halinin bulunmasını, başvuruların ilgili hukuk çerçevesinde kendilerine sağlanan güvencelerden mahrum bırakılmasında belirleyici olduğunu değerlendirmektedir. Mahkeme ayrıca tutuklama kararlarında 94. maddeye açık atıf bulunmadığı başvurularda bile, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu içtihadından açıkça anlaşıldığı üzere bir yargı mensubunun silahlı terör örgütü üyeliğinden yakalanması halinde 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesi anlamında "ağır ceza mahkemelerinin görevine giren suçüstü hali" şartlarının, bu yargı mensubuna atılı silahlı terör örgütü üyeliği suçunun temadi olan niteliği bakımından, yakalama anında gerçekleştiği kabul edileceğini kaydetmektedir (söz gelimi bkz. Baş kararında atıfta bulunulan belli başlı Yargıtay kararları, yukarıda anılan, 88. ve 150. paragraflar ve yukarıdaki 73. paragraf; ayrıca bkz. yukarıdaki 36. paragrafta kaydedilen Anayasa Mahkemesi kararı, bu kararda mahkeme tutuklama kararında 94. maddeye açık bir atıf olmadığı ya da böyle bir durumun tanınmadığı halde bile "suçüstü" halinin bulunduğunu onaylamıştır). Hükûmet ayrıca değerlendirmelerinde başvuruların tutukluluğunun, suçüstü halinde yakalanmaları hasebiyle CMK'nın genel hükümlerine uygun şekilde yürütüldüğünü kabul etmiştir (yukarıdaki 71-72. paragraflar).

88. Bu yüzden Mahkeme, 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesinin anlamında "suçüstü" haline ilişkin tespitin, söz konusu tutuklamanın hukuka uygunluğu konusuna herhangi bir etki yapmaksızın, sadece tutuklamaya karar veren mahkemenin yer bakımından yetkisini belirlemek açısından öngörülebilir şekilde yerinde değerlendirilebileceği konusunda tatmin olmamıştır (bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 158. paragraf).

89. Mahkeme ayrıca Yargıtay'ın dile getirdiği (bkz. yukarıdaki 32-35. paragraflar) ve Hükûmet'in görüşlerinde tekrarladığı (bkz. yukarıdaki 78. paragraf), 2802 sayılı Kanun'da öngörülen özel usulün, her halükarda başvuruların davaları açısından geçerli olmayacağı, çünkü başvurulara yönelik soruşturmanın, suçun kişisel olarak ya da resmi görevle bağlantılı olarak işlenip işlenmemesine ya da bu kişilerin suçüstü halinde yakalanıp yakalanmamasına bakmaksızın, CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrası sebebiyle cumhuriyet savcıları tarafından doğrudan yürütüleceği şeklindeki argümanı da kaydetmektedir. Mahkeme bu bakımdan 2802 sayılı Kanun ile CMK'nın 161. maddesinin 8. fıkrasının ilgili hükümleri arasındaki etkileşimin ve 161. maddenin 8. fıkrasının yargı mensuplarına karşı uygulanabilecek önleyici tedbirler üzerindeki etkisinin, mevcut bağlamda belirsizliğini koruduğunu değerlendirmekte ve özellikle 161. maddenin 8. fıkrasının sadece bir suç soruşturmasını yürütmekten sorumlu makamın belirlenmesiyle ilişkili görüldüğünü kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca

önündeki belgelerden, 161. maddenin 8. fıkrası uyarınca öne sürülen bu argümanın, Anayasa Mahkemesi tarafından desteklenmediğini gözlemlemektedir (bkz. yukarıdaki 37-43. paragraflar). Bu durumda Mahkeme söz konusu hükmü, başvuranların tutukluluğunun Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca hukuka uygun olup olmadığını belirleme açısından dikkate almayabilir.

90. Mahkeme, Hükümet'in de görüşlerinde belirttiği üzere, iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasından asli olarak ulusal makamların, özellikle de mahkemelerin sorumlu olduğunu tekrarlamaktadır. Buna karşın Mahkeme, bu hukukun yorumlama ve uygulanma şeklinin, Sözleşme'nin ilkeleriyle tutarlı sonuçlar üretip üretmediğini belirleme görevinin nihayetinde Mahkeme'ye ait olduğunu da tekrarlamaktadır (söz gelimi bkz. Guðmundur Andri Ástráðsson - İzlanda kararı [BD], no. 26374/18, 250. paragraf, 1 Aralık 2020 ve bu kararda atıfta bulunulan davalar). Hükümet'in haklı biçimde işaret ettiği gibi 2802 sayılı Kanun uyarınca sağlanan yargısal koruma, cezasızlık anlamına gelmemektedir. Bunun ışığında, hukukun üstünlüğüne saygı gösteren demokratik hukuk devletinde yargının önemi ve bu tür bir yargısal korumanın hâkimlere kendi şahsi menfaatleri için değil, bağımsız biçimde görevlerini yerine getirmelerini temin etmek için verildiği gerçeği dikkat alınacak olursa, bir yargı mensubunun özgürlüğünden mahrum bırakıldığı bir durumda hukuki belirlilik şartları çok daha önemli hale gelmektedir (bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 158. paragraf).

91. Yukarıdaki hususları ve Baş kararındaki görüşlerini dikkate alan Mahkeme, 2802 sayılı Kanun'a tabi başvuranların tutukluluğunun, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının anlamı dahilinde kanun tarafından öngörülen bir usul uyarınca gerçekleştiği sonucuna varamamaktadır. Dahası, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı Mahkeme, söz konusu tedbirin, durumun gereklerince sıkı sıkıya zorunlu kılındığının söylenemeyeceğini değerlendirmektedir (adı geçen karar, 159-162. paragraflar).

92. Dolayısıyla, tutuklandıklarında 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim ve savcılar olan başvuranların tutukluluğunun hukuka aykırılığı nedeniyle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlali söz konusudur.

(b) 2797 ve 2575 sayılı Kanun'lara tabi Yargıtay ve Danıştay üyeleri

93. Mahkeme, Yargıtay üyelerinin tabi olduğu ve Danıştay üyeleri açısından da geçerli olan 2797 sayılı Kanun'un 46. maddesi uyarınca, bu yüksek mahkeme hâkimlerine yönelik bir soruşturmanın açılması, ilgili Başkanlık Kurullarının kararına tabi olduğunu, bunun istinasının ağır ceza mahkemelerinin görevine giren suçüstü halinin, normal hukuk kurallarının uygulanmasını gerektirmesi olduğunu kaydetmektedir.-

94. Mahkeme, yukarıda anılan hukuki çerçevenin, Alparslan Altan davasında (yukarıda anılan, 49. paragraf) belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesi üyeleri açısından geçerli olan çerçeveye benzer olduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca söz konusu dava olduğu üzere, mevcut

başvuranların tutukluluğunun, yargı makamlarının, suçüstü halinde yakalandıkları tespiti nedeniyle normal hukuk kurallarına uygun olarak gerçekleştirildiğini de gözlemlemektedir.

95. Mahkeme, "suçüstü" kavramının yaygın şekilde uygulanmasının, daha önce bahsedilen Alparslan Altan davasında (adı geçen karar, 104-115. paragraflar) 5. Maddenin 1. fıkrasının ihlaliyle sonuçlandığını kaydetmektedir. Önündeki belge ve bilgileri ve yukarıdaki 85. ve 89-90. paragraflardaki argümanı ilgili olduğu kadarıyla gözden geçiren Mahkeme, Alparslan Altan kararında (yukarıda anılan) ulaştığı sonuçları değiştirmek için herhangi bir neden görmemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, tutuklandıkları anda Yargıtay ve Danıştay üyesi olan başvuranların benzer şekilde, 5. maddenin 1. fıkrasında emredilen kanunla öngörülen bir usule uygun olarak özgürlüklerinden mahrum bırakılmadıklarını tespit etmektedir. Dahası, bu başvuranların tutuklanması kararının, durumun gereklerince sıkı sıkıya zorunlu kılındığı söylenemez (adı geçen karar, 116-119. paragraflar).

96. Dolayısıyla, tutuklandıklarında 2797 ve 2575 sayılı Kanun'lara tabi Yargıtay ve Danıştay üyeleri olan başvuranların tutukluluğunun hukuka aykırılığı nedeniyle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlali söz konusudur.

IV. SÖZLEŞME'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER MADDELERİ

97. Başvuranların bazıları Sözleşme'nin 5. Maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi ve 3. fıkrası uyarınca, üzerlerine atılı suç işlediklerine yönelik makul şüphe olmadan tutuklandıklarından, tutukluluk kararlarında ilgili ve yeterli gerekçe yer almadığından ve tutukluluk sürelerinin aşırı uzun olduğundan da şikâyet etmiştir. Bazı başvuranlar 5. maddenin 4. fıkrası uyarınca yerel mahkemelerin tutuklulukları hakkında yürüttükleri incelemelerinin, bazı usul güvencelerine uygun olmadığını ve/veya 5. maddenin 5. fıkrası uyarınca 5. madde kapsamındaki haklarının iddia olunan ihlali için tazminat almalarına imkân veren etkili iç hukuk yolu bulunmadığını da öne sürmüştür.¹

98. Mahkeme yukarıdaki paragraflarda başvuranların tutukluluğunun, kanunla öngörülmüş şekilde olduğunu, bunun da hukukun üstünlüğü temel ilkesine ve 5. maddenin her bireyi keyfilikten koruma amacına aykırı olduğunu tespit etmiştir. 5. maddeyle getirilen korumanın özüne dokunan ve Sözleşme tarafından güvence altına alınan temel hakların ihlaline yol açan, bu tespitin önem ve içerimlerini ve Türkiye'deki darbe girişiminin ardından gerçekleşen tutuklamalar konusunda Mahkeme'nin önünde biriken ve Mahkeme'nin sınırlı kaynaklarına muazzam yük bindiren binlerce benzer başvuruyu dikkate alan Mahkeme, yargı politikası konusu olarak bu zorlayıcı koşullarda, 5. madde kapsamında başvuranların bireysel olarak

¹Başvuranların dile getirdiği şikâyetlerin tam listesi için bkz. Altun - Türkiye (no. 60065/16) davası ve 545 diğer davadaki 17 Mayıs 2019 tarihli tebligat raporu.

yaptıkları şikâyetlerin her birinin kabul edilebilirlik ve esaslarını ayrı ayrı incelemekten vazgeçmenin haklı görülebileceğini değerlendirmektedir. Mahkeme ayrıca bu bağlamda her bir başvuranın dile getirdiği geriye kalan şikâyetlerin bireysel olarak incelenmesinin, bu davaların görülmesini önemli ölçüde geciktireceğini ve bunun başvuranlara orantılı faydasının ya da içtihadın geliştirilmesine katkısının olmayacağını da vurgulamaktadır. Mahkeme ayrıca bu şikâyetlerin gündeme getirdiği hukuki sorunları daha önce büyük oranda ele aldığını da kaydetmektedir (özellikle bkz. Selahattin Demirtaş (no 2), Alparslan Altan ve Baş kararları, tümü yukarıda anılan; Atilla Taş - Türkiye kararı, no. 72/17, 19 Ocak 2021). İşte tam bu istisnai bağlamda, sürekli artan başvuru akışının tehdidi altında olan (bu davaya uygulanabildiği ölçüde bkz. Burmych ve Diğerleri - Ukrayna kararı (kayıttan düşürme) [BD], no. 46852/13 vd., 111., 119 ve sonraki, 157. ve 210. paragraflar, 12 Ekim 2017) Sözleşme sisteminin uzun dönemli etkinliğini sürdürme şeklindeki üstün kamu yararıyla hareket eden Mahkeme, başvuranların 5. madde kapsamındaki geriye kalan şikâyetlerini incelememeye karar vermektedir.

V. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

99. Sözleşme’nin 41 maddesi şunu öngörmektedir:

"Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder."

100. Başvuranlar, 5. madde kapsamındaki haklarının ihlali iddiası için maddi olmayan hasar için değişen tutarlarda tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuranların çoğu aynı zamanda temel olarak ihraçlarından kaynaklanan kazanç kayıpları için ve yerel mahkemeler ve Mahkeme önünde oluşan masraf ve giderleri karşılığında maddi tazminat da talep etmiştir.

101. Hükûmet, başvuranların taleplerinin aşırı ve dayanaksız olduğunu değerlendirmiştir.

A. İlgili genel ilkeler

102. Mahkeme başlangıçta Sözleşme’nin 41. maddesinin Mahkeme’yi uygun gördüğü tazminatın mağdur tarafa ödenmesini emretmeye yetkilendirdiğini tekrar etmektedir (bkz. Karácsony ve Diğerleri - Macaristan kararı [BD], no. 42461/13 ve 44357/13, 179. paragraf, 17 Mayıs 2016).

103. Bununla birlikte Mahkeme, 41. madde uyarınca rolünü, hukuk davası tarafları arasında hatanın ve tazminatın tespitinde yerel haksız fiil mekanizmasına benzer şekilde hareket etmek olmadığını da tekrarlamaktadır (bkz. Al Jedda - Birleşik Krallık kararı [BD], no. 27021/08,

114. paragraf, AİHM 2011). Mahkeme, Sözleşmeye imza koyan Devletlerin rızasına bağlı olan uluslararası bir yargı makamıdır ve ana görevi, başvuranların zararlarını inceden inceye ve kapsamlı olarak telafi etmekten ziyade insan haklarına saygıyı güvence altına almaktır. Mahkeme'nin faaliyetleri, ulusal yargı çevrelerinin tersine, Avrupa çapında insan hakları standartlarını belirleyen kamusal kararlar vermeye odaklanmaktadır (bkz. bu davaya uygulanabildiği ölçüde Goncharova ve diğer "Ayrıcalıklı Emekliler" - Rusya kararları, no. 23113/08 ve 68 diğer karar, 22. paragraf, 15 Ekim 2009 ve Nosov ve Diğerleri - Rusya kararı, no. 9117/04 ve 10441/04, 68. paragraf, 20 Şubat 2014). Dolayısıyla başvuranlara adil tazmin yoluyla ödenecek para tutarlarının belirlenmesi, Mahkeme'nin ana görevlerinden biri değildir; bu, Mahkeme'nin Sözleşme'nin 19. maddesi uyarınca Devletlerin Sözleşme'den kaynaklanan yükümlülüklerine riayetini sağlama görevi bakımından ikincil derecededir (söz gelimi bkz. Nagmetov - Rusya kararı [BD], no. 35589/08, 64. paragraf, 30 Mart 2017).

104. Mahkeme ayrıca "adil" sıfatı ve "gereğince" ibaresiyle teyit edildiği üzere, 41. maddenin kendisine tanıdığı yetkileri kullanmada belirli bir takdir yetkisine sahip olduğunu kaydetmektedir (söz gelimi bkz. Arvanitaki-Roboti ve Diğerleri - Yunanistan kararı [BD], no. 27278/03, 32. paragraf, 15 Şubat 2008). Bu takdir yetkisinin kullanılması, parasal tazminatın verilmemesi ya da verilen tazminatın azaltılması gibi kararları içermektedir (bkz. Arvanitaki-Roboti ve Diğerleri - Yunanistan kararı [BD], no. 27278/03, 32. paragraf, 15 Şubat 2008). Mahkeme'nin bu bağlamda yol gösterici ilkesi, hakkaniyettir; bu ilke her şeyin ötesinde esneklik ve sadece başvuranın pozisyonunu değil, aynı zamanda ihlalin meydana geldiği genel bağlam da dahil olmak üzere davanın tüm şartlarında neyin adil, eşit ve makul olduğunun nesnel bir değerlendirmesini içerir (bkz. Varnava ve Diğerleri - Türkiye kararı [BD], no. 16064/90 ve 8 diğer karar, 224. paragraf, AİHM 2009 ve Al-Jedda, yukarıda anılan, 114. paragraf).

B. Bu ilkelerin somut davanın şartlarına uygulanması

105. Başvuranların ihraçlarından sonra uğradıkları kazanç kaybından kaynaklanan madde tazminat talepleri bakımından Mahkeme, mevcut kararın başvuranların tutukluluk halleriyle ilişkili olduğunu, onların hâkimlik ya da savcılık görevinden ihraçlarıyla ilgili olmadığını gözlemlemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, tespit edilen ihlal ile ileri sürülen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik ilişkisi fark edememiştir ve bu nedenle bu bağlamdaki talepleri reddetmiştir (benzer bir tespit için bkz. Alparslan Altan kararı, yukarıda anılan, 154. paragraf ve Baş kararı, yukarıda anılan, 289. paragraf).

106. Başvuranların manevi tazminat ve masraf ve giderlere yönelik talepleri konusunda Mahkeme, hakkaniyetle karar vermeyi ve yukarıda anılan genel ilkelerin yanı sıra huzurundaki belgeler, içtihatları, somut davada incelenen hukuki sorunların tekrarlanan niteliği ve önünde derdest

benzer davaları dikkate alarak bu bağlamda genel ve tek tip bir değerlendirme yapmayı uygun görmektedir. Bu yüzden Mahkeme, başvuranların her birine manevi tazminat ve masraf ve giderleri olarak bu miktarlara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere 5.000 avro ödenmesini makul bulmuştur.

107. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğunu değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oy birliğiyle başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Oy birliğiyle başvuranların ilk tutukluluklarının hukuka uygunluğu bakımından Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yapılan başvurunun kabul edilir olarak *beyan edilmesine*;
3. Oy birliğiyle, tutuklandıklarında düz hâkim ve savcılar olan başvuranların ilk tutukluluğunun hukuka aykırılığı nedeniyle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının *ihlal edildiğine*;
4. Oy birliğiyle, tutuklandıklarında Yargıtay ya da Danıştay üyesi olan başvuranların ilk tutukluluğunun hukuka aykırılığı nedeniyle Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının *ihlal edildiğine*;
5. Bire karşı altı oyla, Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında başvuranların yaptığı diğer şikâyetlerin kabul edilebilirliği ve esasına ilişkin olarak ayrı bir inceleme yapılmasına *gerek olmadığına*;
6. *Oy birliğiyle*
 - (a) davalı Devletin başvuranların her birine, manevi zararı ve masraf ve giderler karşılığında, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, her türlü vergiden hariç olarak 5.000 € (beş bin avro) ödemesine;
 - (b) yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda anılan miktara, Avrupa Merkez Bankası'nın söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;Oy birliğiyle, başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 23 Kasım 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı Jon Fridrik Kjølbro
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Başkan

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, bu karara, aşağıda yer alan farklı görüşler eklenmiştir:

- (a) Hâkim Ranzoni'nin katıldığı Hâkim Koskelo'nun mutabık görüşü;
- (b) Hâkim Yüksel'in kısmi mutabık görüşü;
- (c) Hâkim Kūris'in kısmi ayrık görüşü.

J.F.K.

H.B.

HÂKİM RANZONİ'NİN KATILDIĞI HÂKİM KOSKELO'NUN MUTABİK GÖRÜŞÜ

108. Mevcut karar, sıra dışı ve son derece sorunlu olma bakımından kayda değerdir. Mahkeme, aslında işlevlerini yerine getirmesini imkânsız hale getiren bir durumla karşılaştığı sonucuna varmaktadır ve dahası, bu sonuca Sözleşme'nin 5. maddesinde güvence altına alınan temel hakların temel özellikleri bağlamında ulaşmıştır. Başvuranların ilk tutukluluklarının iç hukuk bakımından hukuka aykırılığı nedeniyle 5. maddenin 1. fıkrasının ihlal edildiğini tespit eden (hüküm fıkralarının 3 ve 4. bentleri) Mahkeme, başvuranların 5. madde uyarınca yaptıkları diğer şikâyetlerini incelemekten bırakmaktadır (5. bent).

109. İstemeyerek ve büyük kuruntularla bu sıra dışı sonucun lehine oy kullandım. Peki neden?

110. Sözleşme'nin farklı hükümleri uyarınca yapılan şikâyetlerin, olgusal bir temele ve benzerlikleri olan hukuki argümanlara dayandığı, Mahkemenin bir hüküm uyarınca ihlal bulunduğu başvuran tarafından başka bir hüküm açısından yapılan şikâyeti ayrı olarak incelemeyi gerekli görmediğinden haklı görülebileceği durumlar olduğu bilinen bir olgudur. Ancak birleştirilmiş bu davalar, bu kategoriye girmemektedir, çünkü bu durumda Mahkeme hukuka uygunluk konusundan ayrı olarak 5. madde kapsamında yapılan diğer tüm şikâyetleri incelemekten geri durmaktadır. Bu istisna özellikle Mahkeme'nin yerleşik içtihadı uyarınca tutukluluğun Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine uygun olmasının temel ve zorunlu şartı olan ve temel haklardan birinin temelinde yer alan makul şüphe şartına ilişkin şikâyetleri kapsamaktadır. Bu şikâyetlerde dile getirilen konular ve hukuka uygunluğun olmaması temelindeki şikâyetler "örtüşen" şeyler değildir. Aslında ayrı ve temelden önemli Sözleşme güvencelerine ilişkindirler.

111. Ayrıca Alparslan Altan - Türkiye ve Baş - Türkiye gibi (mevcut kararda her ikisine de atıf yapılmıştır) gibi Mahkeme'nin daha önce incelediği davalar ve bunlardan kaynaklanan ilgili şartlar dikkate alınarak diğer şikâyetlerin birçoğunun çok iyi dayanağının bulunduğu varsayılmalıdır.

112. Bu şartlarda mevcut durumun, Mahkeme'nin incelemesini önüne gelen şikâyetlerin yol açtığı "temel hukuki sorularla" sınırlandırmayı uygun bulabileceği belirli davalarda kullanılabilir bir ölçüt kapsamına gireceği de söylenemez (söz gelimi bkz. Valentin Câmpeanu adına Hukuki Kaynaklar Merkezi - Romanya kararı [BD], no. 47848/08, 156. paragraf, AİHM 2014).

113. Mevcut durumun, Mahkeme'nin aynı serideki başvuruları, konuların yurt içi seviyede ele alınacak şekilde "geri gönderilmesi" amacıyla kayıttan düşürebildiği pilot karar işlemleriyle de karşılaştırılamaz olduğu son derece açıktır. Mevcut

durumda başvuranların iç hukuk yollarını kullanma girişimlerinin başarısız olduğu ve 5. madde kapsamındaki ihlal iddialarının ele alınması açısından yerel düzeyde herhangi bir eylemin beklenemeyeceği son derece barizdir.

114. Tamamen hukuki bakış açısından makul şüpheyeye ilişkin temel soruna ait olanlar dâhil diğer tüm şikâyetlerin incelenmeden bırakılmasının herhangi bir akla yatkın gerekçesi olabilir.

115. Dahası şikâyetler, hâkim ve savcıların büyük sayılarda tutuklanmasından kaynaklanmaktadır ki, bu da durumu daha ciddi hale getirmektedir. Aynı zamanda Mahkeme'nin ikileminin kalbinde yatan tam da bu sorunun hacmidir (bkz. kararın 98. paragrafı).

116. Bu yüzden başvuranların Sözleşme'nin 5.maddesi kapsamında dile getirdiği diğer şikâyetleri incelememe kararı, kritik düzeyde yenilik içermektedir. Bu karşın, gerçeği olduğu gibi kabul etmemizin zamanının geldiği şeklinde bir sonuca ulaştım: eğer ihlaller büyük çaplı olarak meydana gelir ve söz konusu haklar, iç hukuk yollarıyla korunamaz hale gelirse Mahkeme'ye tanzif edilen uluslararası koruma, pratik sınırlarına ulaşır. Temel hakların tehlikede olması, durumu son derece üzücü ve ciddi hale getirmekte, ama kendi başına bunu değiştirememektedir. Şikâyetlerin makul bir sürede ya da daha genel olarak Mahkeme'nin faaliyetlerini felce uğratmaksızın ele alınamayacağı ve bu yüzden ele alınmayacağı bariz hale geldiği şartlarda bu durum konusunda illüzyonları devam ettirmektense bu açmazı şeffaf hale getirmek daha iyidir. Bu konuda varılabilecek ek sonuçlar diğer kurumların değerlendirmesine girmektedir.

117. Yukarıda (ve kararın kendisinin 98. paragrafında) belirtilen nedenlerden dolayı hüküm fıkralarında kullanılan lafız (5. bent, "inceleme yapılmasına gerek olmadığı") görüşümce mevcut bağlamda uygun değildir. Buna karşın sonucuyla mutabık olduğum için bu hüküm lehine oy kullandım.

118. Son bir nokta olarak başvuranların tutukluluklarının 5. maddenin 1. fıkrası anlamında hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle ihlal kararı verilmesine katılıyorum, ancak ek bir yorumda bulunmak istiyorum. Hükûmetin, bu başvuranların tutukluluklarının hukuka uygunluğunun, ilgili iç mevzuat uyarınca, suçüstü halinin varlığına değil, söz konusu suçun "kişisel" bir suç mu yoksa "görevle bağlantılı," yani resmi görevlerin yerine getirilmesiyle bağlantılı ya da bu görevlerin yerine getirilmesi sırasında işlenen bir suç mu olduğuna (bkz. mevcut kararın 41. ve 76. paragrafları) bağlı olduğu şeklindeki argümanı ile ilgili yorumda bulunmak istiyorum. Hükûmet, iç hukukta terör örgütü suçunun (başvuranların işlediği şüphelenilen) "kişisel bir suç" olarak nitelendirildiğini öne sürmüştür ki, bu düz hâkim ve savcılar açısından geçerli olan özel usul güvencelerini uygulanamaz hale getirmektedir.

119. Bir yandan iç hukuku yorumlamanın temel olarak yerel mahkemelerin yetkisinde olduğunu savunurken Hükûmetin dayandığı pozisyon, mevcut bağlamda temel bir soru ortaya çıkarmaktadır. Mahkeme huzurunda serdettiği görüşlerinde Hükûmet ısrarla söz konusu örgütü ("FETÖ/PDY"), yargı dâhil çeşitli devlet kurumlarına sızma ve bir "paralel Devlet" oluşturma (bu ifade Hükûmet'in söz konusu örgüte işaret etmekte kullandığı lafızdır) amacı güden bir örgüt olarak betimlemiştir. Bilhassa Hükûmet, bu örgütten olan hâkim ve savcıların, kendilerine tevzi edilen davaları görürken bu örgütün hiyerarşisinden talimat olduğunu ileri sürmüştür. Bu iddiaların, bu örgüte üyeliğin her nasılsa şüphelilerin hâkim ya da savcı olarak görevlerinin ifasıyla bağlantılı olmayan bir "kişisel suç" olarak karakterize edilmesi gerektiği önermesiyle nasıl telif edilebileceğini anlamak zordur. Bu davaların özel şartlarında, iç hukukun bu şekilde yorumlanması, makul da değildir, Sözleşme'nin öngörülebilirlik ve hukuki belirlilik şartlarıyla tutarlı da değildir.

HÂKİM YÜKSEL'İN KISMİ MUTABİK GÖRÜŞÜ

120. Somut davada 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim ve savcılar bakımından 5. maddenin 1. fıkrasının ihlali yönünde oy kullanan diğer Daire üyeleriyle birlikte oy kullandım. Bununla birlikte, meslektaşlarımla affına sığınarak, (a) Daire'nin söz konusu sonuca varırken kullandığı muhakemeye katılmama nedenlerimi paylaşmak ve (b) 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim ve savcılarının tutukluluklarının hukuka uygunluğu sorusu açısından Mahkeme ile en üst yerel mahkemeler arasındaki ihtilafın devam ettiğini vurgulamak üzere bu mutabık görüşü sunuyorum.

121. Somut davada Daire'nin muhakemesi, 2802 sayılı Kanun uyarınca bir düz hâkimin tutukluluğunun hukuka uygunluğu bakımından Baş - Türkiye kararında (no. 66448/17, 3 Mart 2020) çoğunluğun tespitlerini takip etmektedir. Baş kararında, Mahkeme çoğunluk görüşüyle, Türk ulusal mahkemelerinin suçüstü kavramının kapsamını genişletmesinin ve 2802 sayılı Kanun'un 94. maddesini uygulama şeklinin açıkça gayrimakul ve 5. maddenin 1. fıkrasına aykırı olduğu sonucuna varmıştı. Dolayısıyla Mahkeme başvuranın tutukluluğunun hukuka aykırı olduğuna hükmetmişti (bkz. Baş kararı, yukarıda anılan, 158. paragraf).

122. Baş kararındaki kısmi ayrık görüşümde, çoğunluğun vardığı başvuranın tutukluluğunun hukuka aykırı olduğu sonucuna katılmama nedenlerini belirttim. Muhakememin özü, başvuranın davasındaki eksiklerin, tutukluluğu Sözleşme'nin 5.maddesinin 1. fıkrası anlamında hukuka aykırı hale getirecek şekilde "ağır ya da aşikâr usulsüzlük" anlamına geldiğine

yönelik çoğunluğun görüşüne katılmamamdı (bkz. Mooren - Almanya kararı [BD], no. 11364/03, 84. paragraf, 9 Temmuz 2009). Meslektaşlarıma tüm saygımla, Baş kararındaki kısmi ayrık görüşümde dile getirdiğim görüşümün, 2802 sayılı Kanun kapsamındaki tutukluluklar bağlamında Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının hukuken doğru yorumu olduğu söylemek istiyorum.

123. Somut davada ise, 2802 sayılı Kanun'a tabi başvuranların tutukluluklarının hukuka aykırı ve Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlali olduğuna yönelik tespitin lehinde oy kullanmaya karar verdim. Baş kararındaki kısmi ayrık görüşümde ifade ettiğim görüşümün geçerliliğini savunmaya devam etsem de Baş kararındaki çoğunluk görüşünün şu an için Mahkeme'nin somut başvurudaki dile getirilen konular hakkındaki nihai ve yerleşik içtihadı olduğu gerçeğini göz ardı edemem. Mahkeme önündeki başvuruların, Mahkeme'nin içtihatlarının yargısal bütünlük ve tutarlılığının sürdüren bir tarzda ele alınması gerektiğine inanan bu Mahkeme'nin bir hâkimi olarak ve Baş kararındaki kısmi ayrık görüşümde ifade ettiğim görüşüme hâlel getirmeksizin somut davada çoğunluğa mutabık kaldım.

124. Buna karşın 2802 sayılı Kanun'a tabi düz hâkim ve savcıların yakalama ve tutukluluklarının, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "kanunda öngörülmüş bir usul" uyarınca gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği sorusu hakkındaki bu Mahkeme ile Türkiye'nin yüksek mahkemeleri arasında ortaya çıkan farklılığın devam ettiğini vurgulamak isterim (bu anlamda bkz. somut kararın 37-43. paragraflarında bahsedilen Yıldırım Turan davasında 4 Haziran 2020 tarihinde Anayasa Mahkemesi'nin verdiği son karar). Özellikle aynı hukuki konuda Mahkeme önünde derdest başvuruların yüksek sayısı dikkate alınacak olursa bu ihtilafı çözüme kavuşturma ve Mahkeme'nin bu konudaki pozisyonunu netliğe kavuşturma ve pekiştirme görevinin Mahkeme'nin yüksek yargısal yapısı olan Büyük Daire'ye ait olduğunu değerlendiriyorum.

HÂKİM KÜRİS'İN KISMİ MUHALİF GÖRÜŞÜ

1. Kararın hüküm kısmının 5. bendi aleyhinde oy kullandım. Aynı zamanda ortaya çıkan sonuca katılıyorum, çünkü kendimi ne kadar zorlasam da Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi, 5. maddesinin 3. fıkrası, 5 maddesinin 4. fıkrası ve 5. maddesinin 5. fıkrası kapsamında çok sayıda başvurucunun dile getirdiği şikâyetlerin incelenmesini sonlandırmaya yönelik çoğunluk kararına herhangi bir pragmatik alternatif öneremiyorum. Dolayısıyla benim itirazım 5. hüküm bendinin sonucuna değil, lafzına yöneliktir: şu anki haliyle "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" şeklinde bir formülle lafız verilmeseydi ve

böylelikle bunu temellendirmeyi amaçlayan gerekçeye (kararın 98. paragrafı) karşılık gelseydi lehine oy kullanabilirdim (ve sahip olabileceğim kaygıları da çok daha kısa bir mutabık görüşte dile getirebilirdim). Ne yazık ki, "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülü, Mahkeme'nin somut davada kendini bulduğu sıra dışı durum için yeterli değildir. Bu formülden kaçınılması gerekliydi ve bu, fazla sıkıntı çıkarmadan yapılabilirdi. Bu formül son derece talihsiz. Hatalı. Yanıltıcı, çünkü hüküm kısmında kullanılması, ilgili şikâyetlerin esastan yoksun olduğunu çağrıştırıyor.

Ama bu şikâyetler kesinlikle esastan yoksun değil.

I

2. Mahkeme, kendine gelen tüm şikâyetlerin esasları bir yana kabul edilirliğini incelemek zorunda değildir. Belirli şikâyetlerin ve hatta tüm başvurunun incelenmeden bırakılmasına yönelik çok sayıda hukuki gerekçe (ve iyi neden) bulunuyor.

3. Öncelikle bazı incelememe kararları son derece rutindir. Mahkemeye yapılan başvuruların epey bir kısmı, 35. maddede belirtilen kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaz ve bu şekli gerekçelerle reddedilmelidir. Bazılarıysa Mahkeme'nin 37. maddede sayılan şartları karşıladıklarını tespit etmesi halinde Mahkeme'nin dava listesi kaydından düşürülür.

4. Bunlara ek olarak Mahkeme'nin uygulamasında, başvuruların (ya da şikâyetlerin bazılarının) incelenmediği son derece istisnai olan ve çok rutin olmayan davalar da vardır.

5. Çarpıcı bir örnek, pilot karar usulü olacaktır. Mahkeme başvuranın münferit davasının ortaya koyduğu sisteme ilişkin (ya da yapısal) bir sorun ve bununla ilgili altta yatan bir ihlal tespit ettiğinde bu usule başvurur. Giderek artan sayıda benzer başvuruların ve bu davalarda benzer ihlallerin bulunma potansiyelinin olması halinde, davalı Hükûmet'e gönderilmemiş bu benzer başvuruların incelenmesi, Devlet pilot kararda tespit edilen ihlale sonuç veren sisteme ilişkin (yapısal) sorunu çözmeyi hedefleyen genel tedbirler alıncaya kadar ertelenir ve sadece Hükûmet'e gönderilmiş başvurular normal prosedür altında incelenmeye devam edilir (söz gelimi bkz. Broniowski - Polonya kararı (esas), [BD], no. 31443/96, AİHM 2004-V ve Türkiye bağlamında Ümmühan Kaplan - Türkiye kararı, no. 24240/07, 20 Mart 2012). Pilot kararın zorunlu kıldığı genel tedbirlerin başarılı şekilde uygulanmasından sonra ertelenen başvuruların Mahkeme'nin dava listesi kaydından düşürülür ve pilot karar usulü kapatılır. Dolayısıyla bu usul, Mahkeme'nin tespit ettiği sisteme ilişkin (yapısal) sorunları ulusal düzeyde çözüme kavuşturmalarında üye Devletlere yardımcı olmak, söz konusu eksiklerin gerçek ve potansiyel mağdurlarına Sözleşme'nin güvence altında hak ve özgürlükleri sunmak, onlara daha hızlı tazmin imkanı sağlamak ve esastan görülmeyi hak eden diğer davalar pahasına esastan benzer olan çok sayıda başvuruyu karara bağlamak zorunda kalacak Mahkeme'nin yükünü

hafifletmek üzere tasarlanmıştır. Pilot karar usulü, aynı sistemik (yapısal) bozukluktan kaynaklanan davaların neden olduğu, Mahkeme'nin dava yükündeki artışa tepki olarak ve Sözleşme sisteminin uzun vadeli etkinliğini sağlamak adına geliştirilmiştir.

6. Gel gelelim ki, Devletin pilot kararı uygulamadığı durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda esasen pilot kararın alındığı davadakine benzer sorunların dile getirildiği çok sayıda takip başvurusu ortaya çıkabilir. Davalı Devletin uygulamadığı en iyi bilinen pilot karar örneği, Yuriy Nikolayevich Ivanov - Ukrayna davasında (no. 40450/04, 15 Ekim 2009) alınan karar olacaktır. Bu dava, normalde göze çarpmayan bir dava olacakken bu özelliğiyle öne çıkmıştır. Davalı Devletin pilot kararı uygulaması sonucunda 12.143 yeni Ivanov türü takip başvurusu ve ayrıyeten özellikle Burmych ve Diğerleri - Ukrayna davasındaki ((kayıttan düşürme) [BD], no. 46852/13, 12 Ekim 2017) beş başvuru şeklinde büyük bir başvuru seliyle karşılaşan Mahkeme "yeni yaklaşım" benimsemiştir. Burmych ve Diğerleri davasında Mahkeme daha önce görülmemiş ve en sıra dışı şekilde hareket etmiştir. Mahkeme, söz konusu Ivanov türü başvuruların, Yuriy Nikolayevich Ivanov davasında alınan pilot karar uyarınca davalı Devletin yükümlülükleri uyarınca ele alınması gerektiği sonucuna vararak bu başvuruları dava listesi kaydından düşürmüş ve şartların bu şekilde bir yola başvurulmasını haklı gösterdiğini değerlendirmiş ve bu başvuruları, söz konusu pilot kararın yerine getirilmesine yönelik genel tedbirler çerçevesinde ele alınması için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne iletmiştir. Aynı zamanda Mahkeme, bu kayıttan düşürme kararının, 37. maddenin 2. fıkrası uyarınca, "şartların gerekli kılması halinde" ilgili başvuruları "ya da gelecekteki diğer benzer başvuruları" dava listesine geri kaydetme yetkisine herhangi bir hanel getirmedeğini vurgulamıştır. Mahkeme ayrıca Burmych ve Diğerleri kararının verilmesinden itibaren iki yıl içerisinde "geçen sürede bu yetkisini kullanmasını gerektirecek herhangi bir durumun ortaya çıkıp çıkmadığını değerlendirme amacıyla" (223. paragraf) durumu yeniden değerlendirmenin uygun olacağını da öngörmüştür.

7. Burmych ve Diğerleri davasındaki emsal, Mahkeme'nin dava listesindeki tıkanıklığın büyük ölçüde açılması açısından gerçekten etkili olmuştur. Bu emsalin, Strasburg'da adalet arayan, ama eylemlerinden/eylemsizliklerinden şikâyetçi oldukları yerel makamlara geri gönderilen başvuranlar açısından etkili olup olmadığı ve bu bağlamda amacının gerçekleşip gerçekleşmediği zaman içinde görülecektir. Eğer Mahkeme'nin başvurularını incelememe kararı verdiği başvuranlar, yerel seviyede herhangi bir somut tazmin almış olsaydı amacını başarılı şekilde yerine getirmiş olacaktı. Bugün, Burmych ve Diğerleri davasındaki kararın alınmasından itibaren geçen dört yılda aksi yönde belirtilerin daha çok olduğu bildirilmektedir. Buna karşın Mahkeme, yukarıda belirtildiği şekilde "durumu yeniden değerlendirmemiştir."

Ama benim varmak istediğin nokta bu değil.

8. Vurgulamak istediğim şey (somut davayla ilgili olduğu kadarıyla) Burmych ve Diğerleri kararında karşı oy kullanan yedi hâkim (hâkimler Yudkivska, Sajó, Bianku, Karakaş, De Gaetano, Laffranque ve Motoc) tarafından haklı şekilde vurgulandığı üzere, o kararın bir yargı politikası kararı olmasıdır. Karşı oy kullanan hâkimlerin yaklaşımı (benim anladığım kadarıyla tüm ortak mutabık görüşlerinin altında yatan) ilke olarak yargı politikası değerlendirmelerinin, hukuki muhakemenin yerine geçemeyeceği ve dolayısıyla sadece yargı politikası değerlendirmelerini temel olan bir kararın, bu haliyle "insan haklarının hukuki yorumuyla" (görüşlerinin 1. paragrafı) tutarlı olmadığı şeklindedir.

İdeal olarak evet. Gerçek hayattaysa duruma göre değişir. İdeal bir dünyada kararların gerçekten de sadece ya da en azından temel olarak hukuki argümanla doğrulanması gereklidir. Ama dünya mükemmel bir yer değildir. "Dünya yıkılsa da adalet uygulansın" (fiat iustitia, pereat mundus) gibi muhteşem özdeyişi söyleyen birine yıkılan dünyada adalet ne olacak diye sormak gerekir? Böyle bir dünyada adalet ne anlam ifade eder? Pratik açıdan ne anlama gelir? Mümkün olabilir mi?

Burmych ve Diğerleri davasında Mahkeme, başvuranlara yerel seviyede bir miktar tazmine yönelik (anlaşıldığı üzere etkisiz olduğu anlaşılan) bir usul sağlarken ideal başvuru işleme standartlarından uzaklaşmaktan ve incelemesi halinde faaliyetlerini felce uğratacak potansiyel olarak esastan yoksun olmayan başvurulardan ilişkisini kesmekten başka bir seçeneği olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme, başka bir alternatifin daha kötü olacağı sonucuna varmıştır. Burmych ve Diğerleri davası hukuken gerekçelendirilebilir değilse de en azından açıklanabilir ve bu yüzden Mahkeme'nin daha genel görevinin güvenceye alınmasına yönelik acil ihtiyaç açısından savunulabilir. Mahkeme, her türlü beklenmedik sonucun ortaya çıkabileceğinin bilincinde olarak bu yolu ister istemez benimsemiştir.

9. Burmych ve Diğerleri kararı, pilot kararlar gibi, "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" şeklinde (ya da benzeri bir) formül içermemektedir. Bu formül, tüm metinde hiçbir yerde yoktur. Mahkeme, incelememeye karar verdiği şikâyetleri incelemeye layık değil, yani incelenmesi gerekli değil diye görmedi. Asla. Tersine o şikâyetlerin incelenmeye liyakatinin olduğunu, ancak söz konusu şartlarda Mahkeme tarafından etkin şekilde incelenemeyeceğini değerlendirdi. İncelenmeyen başvuruları 37. maddenin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca dava listesi kaydından düşürdü ve "[ilgili uygulanmayan] pilot kararın yerine getirilmesine yönelik genel tedbirler çerçevesinde ele alınması için" (hüküm kısmının 5. bendi) Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'ne iletti. Mahkeme, "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" şeklindeki formülü kullanmak yerine "[söz konusu] başvuruları incelemeye devam etme gerekçesinin bulunup bulunmadığı" (175. paragraf) şeklinde muhakemede

bulundu; yani, 37. maddenin 1. fıkrasının (c) bendinin tam lafzını kullandı. Ancak Burmych ve Diğerleri kararının hüküm kısmında "gerekçesinin bulunması" kelimesi bile (belki de bir adalet çağrışımı olduğu için) bulunmamaktadır.

10. Burmych ve Diğerleri davasındaki emsal kararı somut davayla bu kadar ilgili kılan şey, bu kararda Mahkeme'nin kararlarının biri için yargı politikasını temel ya da daha doğrusu tek temel olarak meşrulaştırmasıdır. Mahkeme, ilgili şikâyetleri incelemekten kaçınmakla kalmamış, aynı zamanda açık ve şeffaf şekilde bu kararı kavramsallaştırmıştır. Bu şekilde dava listesindeki tikanıkları temizlemesinden dolayı Mahkemeye serzenişte bulunun hiç kimse en azından Mahkeme'yi bu kararın altında yatan nedenler konusunda kaçınma manevraları yapmakla suçlayamaz. O andan itibaren Mahkeme'nin ilkesel olarak belirli şikâyetleri incelemeyi bırakma kararı, gerçek hukuk değil, gerçek yaşam alanında meydana gelen son derece istisnai şartlara ilişkin yargı politikası değerlendirmelerine atıfta bulunarak doğrulanabilir (hukuken gerektiği üzere gerekçelendirilemese de en azından olgusal olarak açıklanabilir). Böyle bir yol, tamamen hukuk perspektifinden en hafif ifadesiyle düzgün bir yol değildir. Ama bu, artık Mahkeme'nin içtihadının parçasıdır. Mahkeme'nin bu yönteme başvurusunun savunabilir olduğu şartların, istisnai ve gerçekten de sıra dışı olması gerektiğini söylemeye gerek yoktur.

II

11. Pilot kararlar ve Burmych ve Diğerleri emsal kararı, son derece istisnai durumlarda belirli bazı şikâyetlerin (başvurular) incelenmemesi hakkındadır. Ancak Mahkeme rutin olarak, bir ya da birkaç şikâyeti inceleyen Mahkeme, aynı başvuruda dile getirilen belli bazı "diğer" şikâyetleri incelemeye karar vermektedir.

12. Belirli durumlarda "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" yaklaşımının hukuken savunması kolaydır ve Mahkeme tarafından meşru şekilde dile getirilebilir. Bu durum, "diğer şikâyetlerin," farklı olarak formüle edilmesine karşın, birbirleriyle bağlantılı olduğu ve davada incelenmiş olan şikâyet(ler) ile örtüştüğü hallerde geçerlidir. Bu şikâyetlerin örtüşmesinin nedeni aynı olgusal arka planı paylaşmaları ya da Sözleşme'nin birbiriyle bağlantılı hükümlerine ilişkin olmalarıdır. Bir ya da başka türün örtüşmesi, Mahkeme'nin bu tür şikâyetleri aynı hukuki soruna yol açan ve söz konusu konu halihazırda olgusal ya da hukuki bir açıdan incelendikten sonra, farklı bir açıdan daha yeniden incelemeyi gerektirmeyen şikâyetler olarak ele almasına imkan verir ve hatta bunu gerektirir.

13. Şikâyetlerin "olgusal örtüşmesi" Mahkeme'yi, temel olarak aynı şikâyetten ibaret olan şeyi yeniden incelememesinin daha pragmatik ve bu anlamda haklı olacağı ve bu incelememe halinin başvuranın ya da Sözleşme hukukunun gelişmesinin zararına olmayacağı yönüne karar almaya sevk edebilir.

Mahkeme, bu "olgusal örtüşmeyi" ortaya koymak için çeşitli teknikler ve bu "olgusal örtüşmeyi" tanımlamak için çeşitli sözcük seçimi kullanır. Bu teknik ve sözcük seçimleri o kadar çeşitlidir ki, bunların herhangi bir tipoloji olarak düzenlemek imkânsız değilse de son derece zor olacaktır. Sonsuz çeşitlilik arasında son derece yeni örneklerden bir demet sunmak istiyorum. Dareskizb Ltd. - Ermenistan kararında (no. 61737/08, 93. paragraf, 21 Eylül 2021, henüz kesinleşmiş değil) 6. maddenin 1. fıkrası kapsamında başvuru sahibi şirketin mahkemeye erişiminin engellendiğini tespit eden Mahkeme bu davada, söz konusu mahkemenin kompozisyonu bakımından Sözleşme'nin ihlal edilip edilmediğini incelemenin "gerekli olmadığına" karar vermiştir. Bir çocuğun velayet duruşmalarında dinlenilme hakkı ve çocuğun menfaatlerinin korunması için mahkeme tarafından vasi atanması gereği hakkındaki C. - Hırvatistan kararında (no. 80117/17, 81. paragraf, 8 Ekim 2020) Mahkeme, kusurlu temsilin yanı sıra başvuranın duruşmalara gerektiği şekilde katılamaması ve başvuranın görüşlerinin duruşmalarda dinlenmemesinin, söz konusu davada karar verme sürecini telafi edilemez şekilde baltaladığına ve "herhangi bir hazırlık ya da uyum sağlama süresi olmaksızın velayeti babaya verme kararının alınmasıyla başvuranın en iyi çıkarlarının gerektiği şekilde değerlendirilip değerlendirilmediğinin ya da bu kararın uygulanmasının 8. maddeye uygun olup olmadığının incelenmesi ... gereğini" ortadan kaldırdığına karar vermiştir.

14. "Hukuki örtüşmenin" tipik bir örneği, görünüşe göre farklı şikâyetlerin birbirleriyle bağlantılı olmasıdır; böyle bir durumda Mahkemeden, Sözleşme'nin iki farklı hükmü uyarınca aynı olgusal durumu değerlendirmesi talep edilir. Bu hükümlerden biri, diğerini en azından kısmen kapsar (ya da içine alır); söz gelimi 6. maddenin 1. fıkrası ve 1. madde uyarınca, sırasıyla özel kanun ve genel kanun ya da 11 madde özel kanun ve 10. madde genel kanun. Eğer Sözleşmenin özel hükmünün ihlali tespit edilirse aynı konunun genel hüküm açısından yeniden incelenmesi normalde gereksiz olacaktır.

15. Bu kendi kendini kısıtlayıcı yola başvurup başvurmamaya karar verme konusunda Mahkeme'nin, dar olmayan bir takdir yetkisi bulunuyor. Örtüşen şikâyetlerin ikinci, üçüncü, vb.nin incelenmeden bırakıldığı içtihatlar bolca bulunur.

Bu tür davalarda "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülü, tam da dediği şeyi kasteder. Mahkeme'nin belirli şikâyetleri incelemeye karar verme yaklaşımını ve bu kararın arkasında yatan nedenleri yeterli şekilde temsil ettiğinden dolayı yanıltıcı ya da aldatıcı değildir.

16. Benzer şekilde "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülü, başvuranların şikâyetlerinin incelenmesinin açık şekilde incelenmeye layık olduğu durumlarda da kullanılmıştır.

Bu formülün kullanıldığı tüm davalar kabaca üç kategoriye girmektedir.

17. Birinci kategori, başvuranın 18. madde kapsamında şikâyetinde bulunduğu siyasal açıdan hassas davalardır. Bir Sözleşme hükmünün ihlal edildiğini bulan Mahkeme, söz konusu ihlalin "gizli bir ajandadan" kaynaklanıp kaynaklanmadığını incelemeyi "gerekli görmeyebilir." Bu sorunun yanıtı olumlu ise (çoğu zaman bu çok barizdir) bu, 18. maddenin ihlalinin resmen tespitini tetikleyebilir. Bu, Mahkeme'nin Sözleşme'nin bir değil, birkaç hükmünün ihlal edildiği durumlarda daha fazla geçerlidir.

Başvuranların 18. madde kapsamındaki sağlam temellere dayanan şikâyetlerini inceleme konusunda bu tür esef verici aşırı isteksizlik örneklerinden biri (aslında bunlardan çok var), Kasparov ve Diğerleri - Rusya (no. 2) (no. 51988/07, 13 Aralık 2016) davasıdır; bu davada Mahkeme 5. maddenin 1. fıkrasının, 6. maddenin 1. fıkrasının ve 11. maddenin ihlalinin bulmuş ve bu ihlallerin "[başvuranları] ve diğerlerini ... aktif şekilde muhalif siyasete girme konusunda önleyici ve cesaret kırıcı etkiye sahip olduğu" değerlendirmesinde bulunmuştur. Sonra Mahkeme frene basmıştır. "Bunu dikkate alarak" "...18. maddenin ihlal edilip edilmediğini incelemenin gerekli olmadığı" (55. paragraf) sonucuna varmıştır.

Bu tür kaçınmacı kararlar, Rusya ve Türkiye aleyhine açılan bazı siyasal açıdan hassas davalarda alınmıştır. Türkiye'ye (somut davada da davalı Devlet olan) karşı açılan davalara örnek olarak Şahin Alpay - Türkiye (no. 16538/17, 20 Mart 2018), Mehmet Hasan Altan - Türkiye (no. 13237/17, 20 Mart 2018) ve Atilla Taş - Türkiye (no. 72/17, 19 Ocak 2021) davaları verilebilir. Bu yaklaşıma karşı olduğumu, Sabuncu - Türkiye (no. 23199/17, 10 Kasım 2020) ve Ahmet Hüsrev Altan - Türkiye (no. 13252/17, 13 Nisan 2021) kararlarındaki kısmı ayırık görüşümde net şekilde dile getirdim.

Ancak burada bu konuya kapsayıcılık açısından değinilmektedir. Somut davada başvuranlar 18. madde kapsamında şikâyetinde bulunmamıştır. Dolayısıyla bu "hak etmeyen" şikâyetler kategorisi bir kenara konabilir.

18. Mahkeme'nin uygun biçimde doğrulanmış şikâyetleri inceleme konusundaki gönülsüzlüğünün ikinci kategorisi, daha dünyevi bir mahiyete sahip olan, yani 19 maddenin yasakladığı gizli siyasal niyet iddialarıyla ilişkili olmayan davalardır. Bunlar, şikâyetlerin incelenmemesinin, "olgusal" ya da " hukuki örtüşmeyle" gerekçelendirilmediği durumlardır. Bunların incelenmemesinin nedeni, Mahkeme'nin benimsediği yol konusunda herhangi bir neden sunmaksızın (en azından açık şekilde) ve çoğu zaman herhangi bir meşru neden söz konusu olmaksızın bu yönde karar vermesidir. Mahkeme'nin buna gerekçesi, başvuranın şikâyetlerinin bazılarını hâlihazırda incelemiş (ve genellikle bazı Sözleşme hükümlerinin ihlallerinin tespit etmiş) olması ve dolayısıyla açıkça söylemek gerekirse bununla iktifa edilmesi gerektiğidir.

Bu tür davalarda kötü şöhretli Câmpeanu formülü kullanılır. Valentin Câmpeanu adına Hukuk Kaynakları Merkezi davasına ([BD], no. 47848/08, 17 Temmuz 2014) atıfta bulunuyorum. Bu karar, söz konusu formüle adını vermiştir, çünkü bu yaklaşım

bu kararda pekiştirilmiştir. Bu formüle göre, başvuruların dile getirdiği belirli "ana" hukuki sorunları inceleyen Mahkeme, "geriye kalan" şikâyetleri incelenmeden bırakmaktadır. Bu, bir diğçinin hastasına "Büyük çürüklere dolgu yaptım, o yüzden beni küçük çürüklerle yorma, çünkü bir şekilde hayatta kalırsın" demesi gibidir. "Ana" hukuki soruların incelenmesi görünüşe göre, incelenenlerle ilişkili olmasa bile, diğerlerinin incelenmemesini gerekçelendirmektedir.

Burmych ve Diğerleri çözümü gibi Câmpeanu formülü de, Mahkeme'nin, insan, zaman ve diğer kaynaklarını ekonomik kullanmak zorunda olduğu durumlarda belirli bir pragmatiklikten ve bununla ilişkili yargı politikası değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Böyle olsa bile, Burmych ve Diğerleri kararı, hiç kimsenin gerçekten istisnai olduğunu yadsıyamayacağı bir durumda alınmıştır. Bu kararda Mahkeme'nin duruşu en ince ayrıntısına kadar anlatılmıştır. Böylesine açık ve ayrıntılı açıklamanın en hafif izini ne Valentin Câmpeanu adına Hukuk Kaynakları Merkezi kararında ne de Câmpeanu formülünün kullanıldığı, aslında kes-yapıştır yapıldığı diğer kararlarda bulmak mümkündür. Bu formül, kendi kendini gerekçelendirir hale gelmiştir. Burmych ve Diğerleri davasında karşı oy kullanan yedi hâkim, söz konusu kararı, "anlık yargısal rahatlık" (ortak ayırık görüşün 39. paragrafı) adına alınmakla eleştirmiştir. Böyle bir karakterizasyonda doğruluk payı (aslına bakarsanız son derece küçük bir pay) olsa da Burmych ve Diğerleri kararına yönelik söz konusu eleştiriye en azından o maksatla takip etmeye son derece isteksiz olurum, çünkü bu meslektaşlarımın iddialarının tersine, o kararın gerçekten "yargısal tutumluluk, yargısal verimlilik ya da Brighton felsefesiyle" ilgisi vardı. Ama bu karakterizasyonun, aslında Câmpeanu türü tespitlere/tespitsizliklere uygulanmasının daha uygun olacağını düşünüyorum. Câmpeanu formülünün arkasında, "anlık yargısal rahatlık" dışında hiçbir şey bulunmamaktadır. Belki çok fazla anlaktır.

Neyse ki Câmpeanu formülü, Mahkeme'nin tüm hâkimleri tarafından normal ve haklı görülebilir bir yargısal uygulama olarak kabul edilmemektedir. Bu bağlamda hâkim Pastor Vilanova'nın Popov ve Diğerleri - Rusya kararındaki (no. 44560/11, 27 Kasım 2018) kısmı ayırık görüşüne, hâkim Bošnjak'ın Petukhov - Ukrayna kararındaki (no. 2) (no. 41216/13, 12 Mart 2019) kısmi ayırık görüşüne ve kendimin bu sonraki davadaki kısmı ayırık görüşüme atıfta bulunmak istiyorum. O yüzden Câmpeanu formülünün bir gün terk edilebileceğine yönelik az da olsa bir umut var. Ama bu da benim hüsnü kuruntum olabilir.

19. Mahkeme'nin belirli kabul edilebilir "diğer" şikâyetleri incelemeye karar verdiği üçüncü dava kategorisi, Mahkeme'nin böyle yapmaya "gerek olmadığı" için, öz kısıtlamasını okuyucuya bir şekilde açıklayacak, kısa ve öz de olsa açık muhakemenin eşlik etmediği için incelememeye karar verdiği kararları içerir. Câmpeanu türü davalardaki "ana hukuki soru" argümanı bile dile getirilmez. Bu, kendi başına inceleme yapılmamasının, gerekçelendirilmesinin imkânsız olduğu anlamına gelmez.

Buradaki sorun, Mahkeme'nin bu şikâyetleri incelememe kararının, hâlihazırda incelenmiş olan diğer şikâyetlerle örtüşme yüzünden mi aldığını yoksa bunun Mahkeme'nin buyruğuna mı tabi olduğunu bulmanın okuyucuya kalmış olmasıdır.

Bazen biri, bazen diğeri geçerli olur.

III

20. Burada anlatılan çözümlerle derinlemesine karşılaştırıldığında somut dava, kabul edilebilir şikâyetlerin incelenmesinin sona erdirilmesine yönelik yukarıda anlatılanların hiçbirine uymamaktadır.

Somut davayı, pilot kararların alındığı davalarla ya da son derece istisnai olan Burmych ve Diğerlerini davasındaki olduğu gibi daha önce alınan pilot kararlarla ilişkili olan davalarla karşılaştırarak başlamak istiyorum. Sonra somut davanın, "diğer" şikâyetlerin incelenmesinin, Mahkeme'nin kendi ifadesiyle "gerekli olmadığı" gerekçesiyle sonlandırıldığı davalarla karşılaştırılmasına geçeceğim. Somut davada başvuranlar 18. madde kapsamında şikâyetle bulunmadığı için bu maddeye ilişkin davaları bir kenara ayıracağım. Bununla birlikte diğer iki kategori olan ikinci ve üçüncü kategoriler bir-iki cümle değerlendirmeyi hak ediyor. Bunun sonrasındaysa somut davanın, "diğer" şikâyetlerin incelenmesinin, "hak etmeyen" şikâyetlerin hâlihazırda incelenmiş olanlarla örtüşmesi yüzünden sonlandırıldığı davalarla benzerliğinin olup olmadığına bakacağım.

21. Öncelikle belirtmek gerekir ki, somut karar bir pilot karar değildir. Mahkeme'nin tespit ettiği ve davalı Devletin yerel düzeyde durumu düzeltmek için genel tedbirler aldığı ve söz konusu şikâyetlerin incelenmesinin, bu tedbirlerin alınmasına kadar ertelendiği herhangi bir sistemik (yapısal) sorundan bahsetmemektedir; Mahkeme sadece bu şikâyetleri incelemeyi reddetmiştir.

Ayrıca somut davada incelenmeden bırakılan şikâyetler, davalı Hükûmet'e henüz iletilmemiş olanlar değildir. Şikâyetler gerektiği şekilde iletilmiştir; bu yüzden bu karar bir pilot karar olsa bile Mahkeme'nin, bu şikâyetleri normal usule göre incelemeye devam etmesi gerekirdi. Çünkü pilot karardaki erteleme, tam da o davada ibraz edilenler değil, "benzer" başvuruların dile getirdiği şikâyetler açısından uygulanabilirdir.

22. Somut dava daha önce alınan bir pilot kararla da ilişkili değildir. Mahkeme'nin sağlam dayanakları olan başvuruları incelenmeden bırakma kararının temellendirilmesinde, kararın 98. paragrafta öngörüldüğü üzere, Selahattin Demirtaş - Türkiye (no. 2) ([BD], no. 14305/17, 22 Aralık 2020), Alparslan Altan - Türkiye (no. 12778/17, 16 Nisan 2019) ve Baş - Türkiye (no. 66448/17, 3 Mart 2020) kararlarına, şikâyetlerin ortaya koyduğu hukuki sorunların "büyük ölçüde ele alındığı" kararlar olarak

atıfta bulunmaktadır. Bu doğrudur. Ama "büyük ölçüde" "hepsi" anlamına gelmemektedir. Dahası "ele alınmıştır" ifadesi sistemik (yapısal) bir sorunun tespit edildiğine işaret etmemektedir. Tüm bunlara ek olarak "hukuki sorunlar," somut davanın yüzlerce başvuranın şikâyetlerinin temelinde olan "olgusal sorunları" içermemektedir. Çünkü bu başvurular Mahkeme'ye, bazı "hukuki sorunlar" "ele alınsın diye başvurmadı, yerel makamlarla olan "olgusal sorunlarının" çözüme kavuşturulması için başvurdu.

23. İkinci olarak somut dava, Burmych ve Diğerleri türünde bir dava değildir. O dava, Mahkeme'nin yaklaşımının, somut davada incelenen (daha doğrusu incelenmeyen) duruma yaklaşımından birçok açıdan farklılık gösteren bir duruma ilişkindi. Burmych ve Diğerleri davasında davalı Devlet'e açık şekilde Mahkeme'nin daha önceki pilot kararını uygulaması emredildi, ama söz konusu Devlet bu emri şu ana kadar yerine getirmemiştir. Somut davada bu türde bir şey söz konusu değildir (ve daha önce verilmiş ilişkili bir pilot karar olmadığı için söz konusu da olamaz). Burmych ve Diğerleri davasında Mahkeme, incelenmeyen başvuruları (ve dolayısıyla Devlet'in bu konuda gösterdiği ilerlemenin denetimini) Bakanlar Komitesi'ne aktarmıştır. Mevcut davada bu türden bir şey söz konusu değildir (ve aynı nedenden dolayı söz konusu olamaz). Burmych ve Diğerleri davasında durumun yeniden değerlendirilmesinin olası olduğu varsayılıyor. Somut kararda buna benzer bir şeye yönelik herhangi bir ima bulunmamaktadır.

Dolayısıyla somut dava ile Burmych ve Diğerleri davası arasında temel bir fark vardır. Burmych ve Diğerleri davası mecazen bir uzvun zorunlu olarak kesildiği ameliyata benzetilebilir; bu ameliyatla hem kişinin hayatı kurtulmakta ve hastane yıkımdan korunmakta hem de kesip çıkarılan uzuv, kötü işlev gösterse de, yeni bir tür protezle değiştirilmekte ve kişiye bir gün cerrahın gelip durumunu tekrar kontrol edeceği sözü verilmektedir. Somut karar ise uzvun kesip çıkarıldığı, ama kaybedilen uzvun yerine herhangi bir şeyin konulmadığı ve cerrahın hastayı onu yaraladığı iddia edilen kişinin tedavi uygulaması için eve gönderdiği ve hastaneyi içeriden kapattığı ve ona elveda dediği ameliyata daha çok benzemektedir.

24. Dahası, yukarıda bahsedildiği üzere, Burmych ve Diğerleri davasında incelenmesi gerekmeyen şikâyetlerden bahsedilmemektedir. Somut davanın tersine "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülü o kararda kullanılmamıştır.

25. Son, ama aynı derecede önemli bir husus da Burmych ve Diğerleri davasında başvurular Mahkeme'nin dava listesi kaydından düşürülmüştür. Somut davadaysa kayıttan düşürülmemiş, sadece incelenmeden bırakılmıştır. Somut davada, Burmych ve Diğerleri davasında olduğu gibi, Mahkeme'nin daha genel görevinin güvenceye alınabilmesi için Mahkeme'nin

ideal başvuru işleme standartlarından uzaklaşmasına yönelik acil bir ihtiyacın söz konusu olduğuna yönelik çoğunluk görüşüne katılmamak için herhangi bir gerçekçi karşı argüman bulamadığım doğrudur.

26. Bu yüzden 98. paragrafta Burmych ve Diğerleri davasına yapılan son derece yalın ve dolayısıyla niteliksiz olan atfı, somut durumda özellikle uygun olarak görmüyorum. Bu karara atıf yapmak elbette mümkün, ancak bunun daha fazla şartla birlikte, yani sadece durumlar arasındaki benzerlikler değil ("sürekli artan başvuru akışı") aynı zamanda Mahkeme'nin bunlara yaklaşımındaki farklılıkların da değerlendirilmesiyle yapılması gerekir. Yapılan atıf bu haliyle, muhakemeyi güçlendirmek yerine onu zayıflatıyor. Nitekim 2017 tarihli davada kullanılan güvencelerin hiçbirisi somut karara dâhil edilmemiştir. "Bu davaya uygulanabildiği ölçüde" ikazı pek faydalı olmuyor. Bu ikaz, sadece bu kararın Burmych ve Diğerleri kararıyla olan tek benzerliğinin, Mahkeme'nin bu kararı gerçekliğinin baskısıyla alması olduğunu ve Mahkeme'nin bu kararı Sözleşme'nin uzun vadeli etkinliğini güvence altına alabilmek için herhangi bir seçeneği kalmadıktan sonra alması olduğu gerçeğini gizlemeye yaramaktadır.

27. Öte yandan Burmych ve Diğerleri kararıyla karşılaştırıldığında somut karar, daha fazla başvuran dostudur; nitekim başvuranlar en azından bir cephede kazanmışlardır: ilk tutukluluklarının hukuka aykırılığı nedeniyle 5. maddenin 1. fıkrasının ihlali. Bu, yetmez, ama Burmych ve Diğerleri davasındaki beş başvuran bunu bile almamıştı.

28. Şimdi Mahkeme'nin "diğer" şikâyetlerin incelenmemesini "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülüne başvurarak temellendirdiği davalara geliyorum.

29. "İnceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülünün kullanımına ilişkin yukarıda belirtilen ikinci kategoriye giren davalar bakımından somut dava temelden farklıdır, çünkü bu kararda Câmpeanu formülü kullanılmamaktadır. Aslında bu kararda "ana" hukuki sorunların incelenmediğini ya da incelenmeyen sorunların "ikincil" olarak nitelenebileceğini söylemek pek mümkün değildir.

30. Yukarıda bahsi geçen üçüncü dava kategorisine gelecek olursak bu davalarla somut dava arasındaki fark da temel niteliktedir, çünkü bu kararda "diğer" şikâyetlerin niçin incelenmeden bırakıldığına yönelik bir açıklama yapılmıştır. Bu açıklamanın başvuranlar ve okuyucular tarafından tatmin edici olarak kabul edilip edilmeyeceği aynı bir konudur.

31. Geriye, incelenmeyen şikâyetlerle incelenenler arasında örtüşme olup olmadığının görülmesi kalıyor.

Ancak bu noktayı ele almak zorunda kalmadığından dolayı mutluyum, çünkü hâkim Ranzoni, mutabık görüşünde bunu yapmış durumda. Ranzoni'nin görüşünde şikâyetler arasından herhangi bir örtüşme olmadığı tatmin edici şekilde ortaya

konmuştur. Nitekim başvuruların tutukluluğuna yönelik iç hukukta dayanak olmaması nedeniyle 5. maddenin ihlal edildiği tespiti, kendi başına 5. maddenin 1. fıkranın (c) bendinin de ihlal edildiğini ya da böyle bir ihlal olmadığını göstermez.

Bu soruyu yanıtlamak için başvuruların durumunun, 5. maddenin 1. fıkrasının (c) bendi açısından incelenmesi gerekecektir.

IV

32. Özetlemek gerekirse Mahkeme hüküm kısmında buna gerek olmadığını ifade etmişse de somut davada incelenmeden geriye bırakılan şikâyetlerin incelenmesine yönelik açık bir ihtiyaç vardır.

Bu yüzden hüküm kısmının 5. bendinin yanıltıcı olduğunu düşünüyorum.

33. Dahası kıymetli meslektaşımın mutabık görüşünden anlaşılacağı üzere somut davada 5. maddenin 1. fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan şikâyetlerin birkaçından fazlasının, Alparslan Altan - Türkiye ve Baş - Türkiye (her ikisi de yukarıda anılan) davaları gibi davalar ve bu davalardan kaynaklanan şartlar dikkate alındığında son derece sağlam dayanaklara sahip olabileceği varsayılabilir için bahsi geçen ihtiyaç acil bir ihtiyaçtır. Sadece olasılıklar dengesinde, zorunlu hukuki dayanak olmaksızın kitlesel olarak tutuklanan başvuruların hâkim ve savcılar olduğu hususu da dikkate alınacak olursa, başvuruların en azından bazılarının tutuklulukları için yeterli olgusal dayanağın olmadığı varsayımının tümünden anlamsız olmadığı eklemek isterim.

34. Şikâyetlerin en büyük bölümünü incelememe kararı, devasa başvuru seli karşısında Mahkeme'nin kapasitesinin sınırlarının kabulü anlamına geliyor. "Yargı politikasına" yapılan atıf (98. paragraf), şikâyetlerin incelenmemesine, Sözleşme maddelerinin düsturlarına göre değil, gerçeklere göre karar verildiğini gösteriyor; Mahkeme bu şikâyetlerin incelenmesini en az bir on yıl (belki de daha fazla) uzatma ya da (diğer bir çekici olmayan alternatif) en azından aynı Devlet aleyhinde yapılmış sağlam dayanakları olan diğer şikâyetlerin incelenmesini erteleme şeklindeki su götürür lükse sahip olduğunu düşünmedikçe her zamanki hukuki kurumsal ve usuli mekanizmalar bu gerçekler karşısında çaresiz kalmaktadır.

Bu bağlamda, günümüzde Türkiye'de 2016 yılında gerçekleşen darbe girişimi sonrasında yapılan tutuklamalar ve verilen mahkûmiyetler konusunda bu Devlet'e karşı derdest binlerce dava bulunduğundan bahsetmek gerek. Her hafta bu başvuruların sayısı büyük artışlar gösteriyor. Aslında Mahkeme, bu olaylara ilişkin dava seli altında kalmıştır. Bu tsunamiye ek olarak bir de Türkiye aleyhine açılan bu olaylarla ilgili olmayan ve daha büyük olan bir dava havuzu bulunuyor.

35. Bu şartlarda zaman, emek ve diğer kaynakların çoğunu tüketen şikâyetleri incelememe kararı biricik pragmatik çıkış yoludur. Bu yaklaşım, tamamen hukuki bakış açısından tatmin edici ve savunulması kolay değildir. Ama gerçeklere atıfta

bulunarak bir açıklama yapılabilir. Bu karar, yargısal bir buyruk değildir. Bunun açıklaması kararın 98. paragrafında yapılmıştır. Paragrafın sonunda uygun şekilde Mahkeme'nin, "başvuranların 5. madde kapsamındaki geriye kalan şikâyetlerini incelememeye karar verdiği" (vurgular bana ait) ve kararın davanın "istisnai bağlamında" alındığı ifade edilmektedir. "Geriye kalan" incelenmeye layık olmayan şikâyetler ("incelenmeye gerek olmadığı") hakkında en ufak bir ipucu verilmemektedir; sadece Mahkeme'nin genel uzun vadeli misyonunun güvence altına alınmasına yönelik ihtiyaç karşısında bu incelemenin pratik ve uygun olmayacağı isteksizce kabul edilmektedir. Bu bir yerindelik temelli gerekçelendirme değildir; tamamen hukuki anlamında ve hatta ahlaki anlamda dört başı mamur bir gerekçelendirme değildir, ama yine de tüm alternatiflerin daha kötü olduğu bir ortamda nahoş ve zorla içeri giren seçime yönelik belirli düzeyde bir gerekçe sunmaktadır. Daha önce ortaya konduğu üzere Burmych ve Diğerleri kararından bu yana yargı politikası değerlendirmeleri, Mahkeme'nin belirli sıra dışı şartlarda bazı şikâyetleri incelemeyi bırakma kararına yönelik ilke olarak belirli düzeyde temellendirme ve bu anlamdan belirli düzeyde gerekçelendirme sağlamaktadır. Bu karar, normal şartlarda uygulanmayan, ama Mahkeme'nin içtihatlarına yerleşmiş olan bu metodolojik ilkenin uygulanmasıdır.

36. 98. paragrafta yapılan açıklama ne olursa olsun hüküm kısmının 5. bendinde kullanılan "inceleme yapılmasına gerek olmadığı" formülü, bu kararı neredeyse mahvetmektedir. Hüküm kısmının tespitlerinin, bunlara ilişkin yürütülen muhakemeye birlikte okunmalıdır. Ama bu tespit, 98. paragrafta yapılan açıklamaya ne lafzen ne de ruhen karşılık gelmektedir. İşte bu yüzden "geriye kalan" şikâyetlerin incelenmemesi kararının sonucuna katılmakla birlikte bu bendin aleyhine oy kullandım.

37. Anlaşılan o ki, Daire standart formülü (daha önce gösterildiği üzere bir dizi davada aşırı şekilde ayırım gözetmeksizin kullanılan) almış ve bu formülü daha önce hiç kimsenin görmediği şekilde en standart olmayan duruma uygulamış.

Nitekim Mahkeme'nin somut davada karşı karşıya kaldığı durum beklenmedik bir durumdur. Dolayısıyla beklenmedik bir çözümü gerektiriyor. Normalde kullanılan araçlar burada işe yaramaz. Bu durum 98. paragrafta açıklanmış ve hüküm kısmının 5. bendinde terk edilmiştir. Ama karar alındığında muhakeme kısımlarının paragrafları yerine hüküm kısmının bentleri oya sunulmaktadır.

Dört yıl önce Büyük Daire, Burmych ve Diğerleri kararının hüküm kısmında durumun istisnailiğine atıfta bulunma konusunda yeterli bir yol bulmuş olmasına karşın Daire'nin, somut kararın hüküm kısmının 5. bendini formülleştirirken Büyük Daire'yi niçin örnek almadığını merak etmekten kendimi alamıyorum.

38. Bazı kişilerin, çok sayıda başvuranın çok sayıda şikâyetinin incelenmesinin reddedildiği bu kararı, bir üye Devlet'in Sözleşme'yi kitlesel olarak ihlal etme sorumluluğundan kaçabileceğine, çünkü söz konusu Devlet aleyhine şikâyet seli altında kalan Mahkeme'nin bu şikâyetlerle başa çıkamayacağı ve bunları incelememeye karar vereceğine yönelik bir işaret olarak yorumlaması riski vardır.

Doğrusunu söylemek gerekirse eğer bir rejim haydutlaşmaya karar verirse bunu büyük çapta yapmalıdır. Eğer "büyük oynayarak" sorumluluktan kaçmak mümkünse denememek için bir neden yok.

39. Son dönemde Mahkeme, açık biçimde "tıkanmış, doymuş ve boğulmuş" hale gelmesine neden olmayı ve "operasyonların felç etmeyi" amaçlayan, başvuru sayısının büyük oranda artırmaya yönelik bir girişimle uğraşmak zorunda kalmıştır (Zambrano - Fransa kararı (k.k.), no. 41994/21, 36. paragraf, 21 Eylül 2021). Söz konusu davada, Mahkeme'yi bir başvuru seli altında bırakarak felce uğratma stratejisi takip eden başvuranların başvuru hakkını kötüye kullandığı kaydedilmiştir.

40. Ama benzer bir stratejiyi, amaçları ne olursa olsun bir grup başvuran değil de, Sözleşme'den doğan yükümlülüklerinden kaçmaya çalışan bir üye Devlet'in Hükûmet'i uyguluyorsa ne olacak?

Bu soru geçerliliğini koruyor ve çok daha ilgili hale geldi: bu davada benimsenen yol, giderek artan sayıdaki davada da benimsenir mi? Bu tür durumlar artık "istisnai" kabul edilmeden önce bu kaç kez yaşanır?

41. Sonuç olarak Mahkeme'nin somut davada karşı karşıya kaldığı durum, uygulanabilir tüm standartlara göre gerçekten beklenmedik ve istisnaidir ve şu ana kadar en iyisi (ya da en kötüsüyle) sadece Burmych ve Diğerleri davasıyla karşılaştırılabilir. Ancak benzer bir istisnailik ilke olarak "tekrarlanabilir." Dolayısıyla bu istisna duruma ek olarak başkaları da olabileceği için bir hukuki yol ya da güvence ya da karşı denge de bulunmalı ve uygulanmalıdır. Söz konusu hukuki yol ya da güvence ya da karşı dengenin yargısal nitelikte olamayacağını ve olmaması gerektiğini söylemeye gerek yoktur.

Bu anlamda hâkim Koskelo'nun "Bu konuda varılabilecek ek sonuçlar diğer kurumların değerlendirmesine girmektedir" değerlendirmesine tamamen katılıyorum.

VI

42. Hâkim Koskelo'nun Türk hukukunda somut davada başvuranların işledikleri iddia edilen suçları "kişisel suçlar" olarak kategorize etmesinin su götürür olduğu şeklindeki yorumuna katılıyorum. Bir yandan hâkim ve savcıların yasa dışı bir örgütün hiyerarşisinden talimatlar aldıkları iddiası ile diğer yandan bu hâkim ve savcıların söz konusu örgüte üyelik iddiasının "kişisel

suç" olarak nitelenmesi arasındaki çelişki çarpıcıdır. Gerçekten de "bu davaların özel şartlarında, iç hukukun bu şekilde yorumlanması, makul da değildir, Sözleşme'nin öngörülebilirlik ve hukuki belirlilik şartlarıyla tutarlı da değildir."

43. Bu bağlamda, Baş davasında (yukarıda anılan) üyesi olduğum Daire, "başvuranın iddia olunan davranışının hangi suç kategorisine girdiğini belirleme görevinin Mahkeme'ye ait değildir" (158. paragraf) dediğinde daha eleştirel olmam gerektiğini kabul ediyorum.

Belki de bu görev Mahkeme'ye aittir. En azından bu ifadeye, uygun bir şart ibaresi eklenmeliydi.

44. Son olarak bu fırsattan istifade ederek Baş davasındaki, Sayın Baş'ın soruşturma dosyasına erişiminin engellenmesi ve sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmadığı iddiası gibi 5. maddenin 4. fıkrası uyarınca dile getirilen diğer bazı şikâyetleri de bugün olsa daha farklı değerlendireceğimi kabul ettiğimi söylemek istiyorum. Elbette ki bu itiraf sonradan yapılmıştır, ama yine belirli oranda teselli sağlamaktadır.

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

Sıra No	Başvuru numarası	Dosya adı	Başvuru tarihi	Başvuran/ Doğum yılı	Temsilcisi	Tutuklanma tarihinde başvuranın mesleği
1.	75805/16	Turan v. Turkey	24/11/2016	Ersin TURAN 1983	Bilal Eren MASKAN	Düz hâkim veya savcı
2.	75794/16	Demirtaş v. Turkey	30/11/2016	Hasan DEMİRTAŞ 1989	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
3.	6556/17	Kaşıkcı v. Turkey	20/01/2017	Muhammet Ali KAŞIKÇI 1979	Gülşen ZENGİN	Düz hâkim veya savcı
4.	11888/17	Küçük v. Turkey	06/01/2017	Bekir KÜÇÜK 1974	Sariye YEŞİL TOZKOPARAN	Düz hâkim veya savcı
5.	12991/17	Erel v. Turkey	04/01/2017	Kemalettin EREL 1972	Karar Koray ATAK	Düz hâkim veya savcı
6.	13875/17	Polater v. Turkey	09/01/2017	Yusuf Ziya POLATER 1983	İsmail GÜLER	Düz hâkim veya savcı
7.	14126/17	Çetin v. Turkey	06/01/2017	İlker ÇETİN 1970	Semih ERKEN	Düz hâkim veya savcı
8.	15011/17	Ulupınar v. Turkey	02/02/2017	Aziz ULUPINAR 1982	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
9.	15048/17	Karademir v. Turkey	19/01/2017	Mehmet KARADEMİR 1971	Karar Koray ATAK	Düz hâkim veya savcı
10.	15066/17	Kılınç v. Turkey	16/01/2017	Bahadır KILINÇ 1972	Hanife Ruveyda KILINÇ	Düz hâkim veya savcı
11.	15098/17	Altıntaş v. Turkey	02/02/2017	Yusuf ALTINTAŞ 1975	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
12.	15124/17	Ulupınar v. Turkey	19/01/2017	Atilla ULUPINAR 1968	Pınar BAŞBUĞA	Düz hâkim veya savcı
13.	15290/17	Dalkılıç v. Turkey	17/01/2017	Erdem DALKILIÇ 1978	Elvan BAĞ CANBAZ	Düz hâkim veya savcı
14.	15494/17	Hamurcu v. Turkey	16/01/2017	Bayram HAMURCU 1989	Zehra KILIÇ	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

15.	28551/17	Cihangiroğlu v. Turkey	29/03/2017	Bircan CİHANGİROĞLU 1973	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
16.	28570/17	Miralay v. Turkey	16/01/2017	Necati MİRALAY 1980	Metin GÜÇLÜ	Düz hâkim veya savcı
17.	29073/17	Mercan v. Turkey	05/06/2018	Halil MERCAN 1985	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
18.	31217/17	Efe v. Turkey	22/03/2017	Metin EFE 1976	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
19.	33987/17	Kayı v. Turkey	17/01/2017	Halil İbrahim KAYI- 1974	Rıza ALBAY	Düz hâkim veya savcı
20.	34014/17	Kılıç v. Turkey	24/03/2017	Erdal KILIÇ 1974	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
21.	34028/17	Yılmaz v. Turkey	23/03/2017	Serdar YILMAZ 1983	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
22.	34357/17	Gündüz v. Turkey	18/04/2017	Kasım GÜNDÜZ 1990	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
23.	36845/17	Ağrı v. Turkey	10/01/2017	Uğur AĞRI 1978	Yasemin BAL	Düz hâkim veya savcı
24.	39593/17	Köksal v. Turkey	22/03/2017	Mustafa KÖKSAL 1978	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
25.	40053/17	Gölyeri v. Turkey	16/05/2017	Murat GÖLYERİ 1980	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
26.	40097/17	Çokmutlu v. Turkey	05/05/2017	Metin ÇOKMUTLU 1983	Arife ASLAN	Düz hâkim veya savcı
27.	40277/17	Evren v. Turkey	28/03/2017	Enver EVREN 1977	Fatih DÖNMEZ	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

28.	40565/17	Özen v. Turkey	15/03/2017	Gökhan ÖZEN 1988	Mustafa TEMEL	Düz hâkim veya savcı
29.	40937/17	Kaya v. Turkey	27/02/2017	Ömer KAYA 1980	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
30.	41286/17	Aydoğmuş v. Turkey	31/03/2017	Tahir AYDOĞMUŞ 1981	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
31.	41525/17	Özkan v. Turkey	13/04/2017	Mustafa ÖZKAN 1983	Osman BAŞER	Düz hâkim veya savcı
32.	41770/17	Örer v. Turkey	07/04/2017	Vedat ÖRER 1973	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
33.	41772/17	Tosun v. Turkey	29/12/2016	Tahsin TOSUN 1980	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
34.	41886/17	Alkan v. Turkey	06/04/2017	Gökhan ALKAN 1989	Fatma Aybike ÇINARGİL ŞAN	Düz hâkim veya savcı
35.	42314/17	Tosun v. Turkey	18/04/2017	Kenan TOSUN 1987	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
36.	43668/17	Teke v. Turkey	20/03/2017	Hasan Ali TEKE 1988	Sultan TEKE SOYDİNÇ	Düz hâkim veya savcı
37.	43681/17	Koçak v. Turkey	03/04/2017	ÇETİN KOÇAK 1980	Arzu BEYAZIT	Düz hâkim veya savcı
38.	43710/17	Deliveli v. Turkey	31/03/2017	Hasan DELİVELİ 1978	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
39.	43715/17	Aydın v. Turkey	04/04/2017	Zafer AYDIN 1980	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
40.	43733/17	Şam v. Turkey	09/05/2017	Abdullah ŞAM 1981	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
41.	43753/17	Eken v. Turkey	09/05/2017	İsmail EKEN	Murat EKEN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1976		
42.	44833/17	Yalvaç v. Turkey	02/05/2017	İbrahim YALVAÇ 1988	Arife ASLAN	Düz hâkim veya savcı
43.	44867/17	Güvenç v. Turkey	24/05/2017	İsmail GÜVENÇ 1985	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
44.	44881/17	Kızıl v. Turkey	22/05/2017	Bahtiyar KIZIL 1986	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
45.	44907/17	Yalım v. Turkey	03/05/2017	Cemalettin YALIM 1971	Hasan Celil GÜNENÇ	Düz hâkim veya savcı
46.	45079/17	Danış v. Turkey	11/04/2017	Muhammed Arif DANIŞ 1986	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
47.	45080/17	Akgül v. Turkey	04/05/2017	Mustafa AKGÜL 1973	Kürşat Orhan ŞİMŞEK	Düz hâkim veya savcı
48.	45129/17	Bahadır v. Turkey	23/06/2017	Mehmet BAHADIR 1976	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
49.	46907/17	Kurşun v. Turkey	20/02/2017	Ömer Faruk KURŞUN 1977	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
50.	46938/17	Tufanoğlu v. Turkey	23/03/2017	İshak TUFANOĞLU 1987	Regaip DEMİR	Düz hâkim veya savcı
51.	47039/17	Acar v. Turkey	22/03/2017	Gürcan ACAR 1966	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
52.	47043/17	Güven v. Turkey	24/03/2017	Saban GÜVEN 1975	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
53.	47050/17	Toptaş v. Turkey	16/03/2017	Sungur Alp TOPTAŞ 1991	Sultan TEKE SOYDINÇ	Düz hâkim veya savcı
54.	48156/17	Demir v. Turkey	04/05/2017	Şenol DEMİR	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1979		
55.	48162/17	Özgeci v. Turkey	08/05/2017	Erhan ÖZGECİ 1981	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
56.	48592/17	Kaya v. Turkey	04/05/2017	Osman KAYA 1983	Özcan DUYGULU	Düz hâkim veya savcı
57.	48704/17	Atça v. Turkey	29/03/2017	Zekeriya ATÇA 1980	Ahmet KARAHAN	Düz hâkim veya savcı
58.	48724/17	Şenkal v. Turkey	28/03/2017	Yılmaz ŞENKAL 1969	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
59.	48755/17	Çetin v. Turkey	08/05/2017	Sadi ÇETİN 1984	Muhammed ÇETİN	Düz hâkim veya savcı
60.	48776/17	Genç v. Turkey	08/05/2017	Durmuş Ali GENÇ 1970	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
61.	48803/17	Türkmen v. Turkey	08/05/2017	Ali TÜRKMEN 1982	Nilgün ARI	Düz hâkim veya savcı
62.	49227/17	Berber v. Turkey	16/06/2017	İdris BERBER 1977	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
63.	49233/17	Öğütalan v. Turkey	24/03/2017	Ersin ÖĞÜTALAN 1987	Sefanur BOZGÖZ	Düz hâkim veya savcı
64.	49455/17	Uluca v. Turkey	28/03/2017	İhsan ULUCA 1966	Uğur ALTUN	Düz hâkim veya savcı
65.	49468/17	Aydemir v. Turkey	04/05/2017	Şinasi Levent AYDEMİR 1981	Necati TORUN	Düz hâkim veya savcı
66.	49509/17	Salman v. Turkey	09/05/2017	Oğuz SALMAN 1976	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
67.	49880/17	Atlı v. Turkey	31/03/2017	Ragıp ATLI	Zülfük ARSLAN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1974		
68.	49902/17	Kurt v. Turkey	22/03/2017	Levent KURT 1969		Düz hâkim veya savcı
69.	52776/17	Ölmez v. Turkey	14/03/2018	Hayati ÖLMEZ 1980	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
70.	54540/17	Beydili v. Turkey	14/07/2017	Hasan BEYDİLİ 1983	İmdat BERKSOY	Düz hâkim veya savcı
71.	54553/17	Aras v. Turkey	21/07/2017	Yunus ARAS 1988	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
72.	54899/17	Kökçam v. Turkey	20/02/2017	Mustafa KÖKÇAM 1961	Ahmet Faruk ACAR	Danıştay Üyesi
73.	55003/17	Çağlar v. Turkey	26/05/2017	Sait ÇAĞLAR 1970	Fatma Zarife TUNÇ	Düz hâkim veya savcı
74.	55057/17	Var v. Turkey	19/04/2017	Selim VAR 1976	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
75.	58516/17	Giden v. Turkey	03/02/2017	Yıldırım GİDEN 1983	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
76.	59572/17	Özgelen v. Turkey	11/04/2017	Mustafa Safa ÖZGELEN 1964	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
77.	60292/17	Doğan v. Turkey	03/02/2017	Mustafa DOĞAN 1980	Mehmet ÇAVDAR	Düz hâkim veya savcı
78.	60302/17	Karlı v. Turkey	08/02/2017	Hacı Serhat KARSLI 1983	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
79.	60326/17	Altun v. Turkey	10/01/2017	Hakan ALTUN 1976	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
80.	60387/17	Hotalak v. Turkey	24/06/2017	Yusuf HOTALAK	Harun IŞIK	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1985		
81.	61123/17	Öztürk v. Turkey	14/08/2017	Burhanettin ÖZTÜRK- 1975	Şeyma GÜNEŞ	Düz hâkim veya savcı
82.	61232/17	Gürkan v. Turkey	19/06/2017	Şeref GÜRKAN 1972	Önder ÖZDERYOL	Düz hâkim veya savcı
83.	61417/17	Topal v. Turkey	23/05/2017	Orhan Birkan TOPAL 1981	Esin TOPAL	Düz hâkim veya savcı
84.	61467/17	Hazar v. Turkey	22/05/2017	Zafer HAZAR 1974	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
85.	61547/17	Günay v. Turkey	20/06/2017	Hüseyin GÜNAY 1972	Fatma HACIPAŞALIOĞLU	Düz hâkim veya savcı
86.	62174/17	Coşgun v. Turkey	12/05/2017	Mehmet COŞGUN 1980	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
87.	62633/17	Kundakçı v. Turkey	30/06/2017	Mesut KUNDAKÇI 1969	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
88.	62638/17	Karanfil v. Turkey	30/06/2017	Vecdi KARANFİL 1969	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
89.	62656/17	Çengil v. Turkey	30/01/2017	Biröl ÇENGİL 1966	Osman ÇENGİL	Düz hâkim veya savcı
90.	62721/17	Şahin v. Turkey	02/02/2017	Murat ŞAHİN 1988		Düz hâkim veya savcı
91.	62723/17	Bozkurt v. Turkey	13/02/2017	Hüseyin BOZKURT 1977	Muhterem SAYAN	Düz hâkim veya savcı
92.	62741/17	Canavcı v. Turkey	26/01/2017	Mehmet Ali CANAVCI 1978	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
93.	62761/17	Polat v. Turkey	19/05/2017	Engin POLAT 1987	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
94.	62891/17	Ekinci v. Turkey	09/06/2017	Hüseyin EKİNCİ	Elkan ALBAYRAK	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1969		
95.	62896/17	Ekinci v. Turkey	09/05/2017	Fatih EKİNCİ 1983	Beyza Esmâ TUNA	Düz hâkim veya savcı
96.	62906/17	Erol v. Turkey	10/05/2017	Muhammed Akif EROL 1970	Hasan Hüseyin EROL	Düz hâkim veya savcı
97.	63234/17	Uzunel v. Turkey	08/06/2017	Enes UZUNEL 1986	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
98.	63607/17	Günay v. Turkey	08/06/2017	Mehmet GÜNAY 1978	Meryem GÜNAY	Düz hâkim veya savcı
99.	63610/17	Söyler v. Turkey	29/05/2017	Serdar SÖYLER 1984	Hüseyin YILDIZ	Düz hâkim veya savcı
100.	63611/17	Can v. Turkey	27/05/2017	Fatih CAN 1977	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
101.	63621/17	Boztepe v. Turkey	25/05/2017	Ramazan BOZTEPE- 1972	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
102.	63708/17	Yıldız v. Turkey	30/05/2017	Enes YILDIZ 1988	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
103.	63718/17	Genç v. Turkey	01/06/2017	Yunus GENÇ 1975	Beyza Esmâ TUNA	Düz hâkim veya savcı
104.	63827/17	Şimşek v. Turkey	02/06/2017	Kemal ŞİMŞEK 1980	Muzaffer Derya ÇALIŞKAN	Düz hâkim veya savcı
105.	64036/17	Buyuran v. Turkey	04/07/2017	Hasan Gazi BUYURAN 1969	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
106.	64499/17	Yıldırım v. Turkey	13/07/2017	Resül YILDIRIM 1969	Enes Bahadır BAŞKÖY	Düz hâkim veya savcı
107.	64545/17	Akbaş v. Turkey	18/04/2017	Talat AKBAŞ 1970	Hamit AKBAŞ	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

108.	66287/17	Erdurmaz v. Turkey	18/03/2017	Sertkan ERDURMAZ 1983	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
109.	66475/17	Kaya v. Turkey	26/05/2017	Tayfun KAYA 1973	Mehmet KAYA	Düz hâkim veya savcı
110.	66705/17	Reçber v. Turkey	24/05/2017	Suat REÇBER 1978	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
111.	66829/17	Ünal v. Turkey	07/08/2017	Ümit ÜNAL 1981	Recep BAKIRCI	Düz hâkim veya savcı
112.	67664/17	Yönder v. Turkey	20/07/2017	Mehmet Murat YÖNDER 1969	Yücel ALKAN	Yargıtay Üyesi
113.	68209/17	Sel v. Turkey	17/01/2017	Mehmet SEL 1976	Önder ÖZDERYOL	Düz hâkim veya savcı
114.	69379/17	Türkmen v. Turkey	08/08/2017	Necati TÜRKMEN 1970	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
115.	69443/17	Şafak v. Turkey	25/08/2017	Ercan ŞAFAK 1968	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
116.	69587/17	Birsen v. Turkey	07/07/2017	İsmail BİRSEN 1984	İshak IŞIK	Düz hâkim veya savcı
117.	70484/17	Gelgör v. Turkey	10/08/2017	Burhan GELGÖR 1970	Ahmet ÇORUM	Düz hâkim veya savcı
118.	71053/17	Yazgan v. Turkey	08/08/2017	Mehmet YAZGAN 1988	Özge ALTINTOP	Düz hâkim veya savcı
119.	71056/17	Girdi v. Turkey	28/08/2017	Seyfettin GİRDİ 1988	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
120.	72345/17	Ekici v. Turkey	25/07/2017	Barbaros Hayrettin EKİCİ 1989	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

121.	74901/17	Çalmuk v. Turkey	06/10/2017	Hüsnü ÇALMUK 1966		Düz hâkim veya savcı
122.	76253/17	Demirbaş v. Turkey	14/10/2017	Samed DEMİRBAŞ- 1982	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
123.	79800/17	Üzgör v. Turkey	01/11/2017	İsmail ÜZGÖR 1982	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
124.	82532/17	Kılınç v. Turkey	20/11/2017	Fatih KILINÇ 1977	Cem Kaya KARATÜN	Düz hâkim veya savcı
125.	82536/17	Say v. Turkey	20/11/2017	Mehmet SAY 1974	Zeynep Sacide SERTER	Düz hâkim veya savcı
126.	83719/17	Kırıcı v. Turkey	27/10/2017	Muhittin KIRICI 1974		Düz hâkim veya savcı
127.	83801/17	Uzun v. Turkey	20/11/2018	Fahri UZUN 1972	Mustafa TUNA	Düz hâkim veya savcı
128.	83969/17	Özçelik v. Turkey	20/11/2017	Mustafa ÖZÇELİK 1979	Gülçin MOLA	Düz hâkim veya savcı
129.	84000/17	Aydemir v. Turkey	16/10/2017	İsa AYDEMİR 1981	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
130.	84242/17	Babayiğit v. Turkey	29/11/2017	Yusuf BABAYİĞİT 1976	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
131.	84617/17	Babacan v. Turkey	13/11/2017	Hüseyin Güngör BABACAN 1966	Sümeyra Betül BABACAN ALKAN	Yargıtay Üyesi
132.	84631/17	Atasoy v. Turkey	24/11/2017	Habib ATASOY 1969	Fatih DÖNMEZ	Düz hâkim veya savcı
133.	537/18	Şener v. Turkey	24/11/2017	Halil ŞENER 1976	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
134.	1217/18	Asan v. Turkey	06/12/2017	İdris ASAN	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1964		
135.	1226/18	Budak v. Turkey	06/12/2017	Mesut BUDAK 1969	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi
136.	1542/18	Akkol v. Turkey	05/12/2017	İsmail AKKOL 1965	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
137.	6110/18	Candan v. Turkey	26/01/2018	Hasan CANDAN 1985	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
138.	6413/18	Gürakar v. Turkey	10/01/2018	Muhammed Salih GÜRAKAR 1984	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
139.	6485/18	Akgedik v. Turkey	03/01/2018	Hasan AKGEDİK 1979	Burcu HAS	Düz hâkim veya savcı
140.	6487/18	Önal v. Turkey	18/01/2018	Yunus ÖNAL 1975	Betül Büşra ÖNAL	Düz hâkim veya savcı
141.	6538/18	Taşer v. Turkey	16/01/2018	Durmuş TAŞER 1970	Hanife Ruveyda KILINÇ	Düz hâkim veya savcı
142.	6812/18	Varol v. Turkey	19/01/2018	Ahmet Selçuk VAROL 1973	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
143.	6948/18	Aslan v. Turkey	23/01/2018	Veysel ASLAN 1968	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
144.	8332/18	Erdagöz v. Turkey	02/02/2018	Özcan ERDAGÖZ 1981	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
145.	8416/18	Bozkuş v. Turkey	25/01/2018	Bilal BOZKUŞ 1989		Düz hâkim veya savcı
146.	8540/18	Demir v. Turkey	16/06/2017	Ahmet DEMİR 1979	Utku Coşkun SAKARYA	Düz hâkim veya savcı
147.	8543/18	Gümüş v. Turkey	16/06/2017	Mustafa Evren	Utku Coşkun SAKARYA	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				GÜMÜŞ 1981		
148.	8606/18	Turğut v. Turkey	27/04/2017	Muhammed Davut TURĞUT 1990	Xavier LABBEE	Düz hâkim veya savcı
149.	9818/18	Çolaker v. Turkey	26/01/2018	Mustafa ÇOLAKER 1974	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
150.	9824/18	Kahya v. Turkey	17/01/2018	Mustafa KAHYA 1972	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
151.	9880/18	H.K. v. Turkey	29/01/2018	H.K. 1972	Duygu BUDAK	Düz hâkim veya savcı
152.	9892/18	Güven v. Turkey	30/01/2018	Aziz GÜVEN 1989	Nur Efşan DEMİREL	Düz hâkim veya savcı
153.	10030/18	Köseoğlu v. Turkey	24/01/2018	Bilal KÖSEOĞLU 1966	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi
154.	10290/18	Çetin v. Turkey	19/09/2017	Yunus ÇETİN 1966	Cengiz VAROL	Danıştay Üyesi
155.	10291/18	Karadağ v. Turkey	29/11/2017	Bilal KARADAĞ 1967	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi
156.	10471/18	Tunçer v. Turkey	01/02/2018	Ömer TUNÇER 1983	Osman Fatih AKGÜL	Düz hâkim veya savcı
157.	12041/18	Yula v. Turkey	28/02/2018	Ali YULA 1982	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
158.	12574/18	Akbal v. Turkey	22/02/2018	Mehmet AKBAL 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
159.	12594/18	Akdoğan v. Turkey	09/02/2018	Mehmet Emin AKDOĞAN 1981	Arzu BEYAZIT	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

160.	12629/18	Şimşek v. Turkey	05/03/2018	Adnan ŞİMŞEK 1984		Düz hâkim veya savcı
161.	12630/18	Dursun v. Turkey	05/03/2018	Hasan DURSUN 1981	Önder ÖZDERYOL	Düz hâkim veya savcı
162.	13823/18	Akan v. Turkey	16/03/2018	Selim AKAN 1988	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
163.	14627/18	Akkurt v. Turkey	09/03/2018	İbrahim AKKURT 1984	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
164.	14849/18	Boz v. Turkey	14/02/2018	Nazım BOZ 1985	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
165.	16029/18	Necipoğlu v. Turkey	28/03/2018	Nazmi NECİPOĞLU 1972	Levent ÇEŞME	Düz hâkim veya savcı
166.	16296/18	Gülmez v. Turkey	23/03/2018	Hüseyin GÜLMEZ 1975	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
167.	16305/18	Aydın v. Turkey	22/03/2018	Muzaffer AYDIN 1971	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
168.	16324/18	Temel v. Turkey	20/03/2018	Muhammed Zeki TEMEL 1978	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
169.	16368/18	Gül v. Turkey	23/03/2018	Tevfik GÜL 1983	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
170.	16386/18	Polat v. Turkey	02/03/2018	Halil POLAT 1984	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
171.	17174/18	Elibol v. Turkey	15/03/2018	Mert ELİBOL 1980	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
172.	17237/18	Mertoğlu v. Turkey	16/03/2018	Hakan MERTOĞLU	Hamza BARUT	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1990		
173.	17315/18	Çetin v. Turkey	10/03/2018	Muharrem ÇETİN 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
174.	17391/18	Kırım v. Turkey	13/03/2018	Kerim KIRIM 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
175.	17544/18	Sönmez v. Turkey	04/04/2018	Sebati SÖNMEZ 1979	Havva ÖZEL KAPLAN	Düz hâkim veya savcı
176.	17561/18	Toprak v. Turkey	01/03/2018	Muhammet TOPRAK 1984	Duygu BUDAK	Düz hâkim veya savcı
177.	17576/18	Gül v. Turkey	23/02/2018	Olca GÜL 1977	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
178.	17637/18	İkiz v. Turkey	02/04/2018	Durmuş Ali İKİZ 1979	Enes Malik KILIÇ	Düz hâkim veya savcı
179.	17754/18	Kulak v. Turkey	23/02/2018	Sercan Coşkun KULAK 1983	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
180.	17828/18	Açıkgöz v. Turkey	04/04/2018	Bilal AÇIKGÖZ 1988	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
181.	17837/18	Uluçay v. Turkey	10/03/2018	Ömer ULUÇAY 1987	Mücahit AYDIN	Düz hâkim veya savcı
182.	17940/18	Yılmaz v. Turkey	05/01/2018	Yavuz YILMAZ 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
183.	18063/18	Aker v. Turkey	06/04/2018	Ender Yakup AKER 1986	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
184.	18110/18	Gül v. Turkey	11/04/2018	Veysi GÜL 1985	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
185.	18112/18	Bozlak v. Turkey	05/04/2018	Rafetcan BOZLAK 1990	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

186.	18200/18	Sarıgüzel v. Turkey	10/04/2018	Hacı SARIGÜZEL 1982	Mehmet GÜL	Düz hâkim veya savcı
187.	18214/18	Ünal v. Turkey	20/02/2018	Sedat ÜNAL 1982	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
188.	18695/18	Berber v. Turkey	30/03/2018	Selim BERBER 1976	Ahmet Aykut YILDIZ	Düz hâkim veya savcı
189.	19228/18	Çelikleş v. Turkey	05/03/2018	Şakir ÇELİKTAŞ 1986	Burcu HAS	Düz hâkim veya savcı
190.	19230/18	Küçük v. Turkey	05/04/2018	Yalçın KÜÇÜK 1983	Mehtap SERT	Düz hâkim veya savcı
191.	19445/18	Özen v. Turkey	12/04/2018	Edib Hüsnü ÖZEN 1981	Mehmet MIRZA	Düz hâkim veya savcı
192.	20548/18	Güldallı v. Turkey	20/04/2018	Ömer GÜLDALLI 1985	Ahmet ÖZGÜL	Düz hâkim veya savcı
193.	21020/18	Metin v. Turkey	30/04/2018	Özgür METİN 1982	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
194.	21064/18	Zengin v. Turkey	20/04/2018	Nihan ZENGİN 1990	Adem KAPLAN	Düz hâkim veya savcı
195.	21890/18	Erdem v. Turkey	02/05/2018	Yılmaz ERDEM 1975	Fatma (YILMAZ) KOCAEL	Düz hâkim veya savcı
196.	22009/18	Ünlü v. Turkey	20/04/2018	Halil ÜNLÜ 1985	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
197.	22013/18	Çakırca v. Turkey	03/05/2018	Kenan ÇAKIRCA 1983	Meryem GÜNAY	Düz hâkim veya savcı
198.	22033/18	Yavuz v. Turkey	24/04/2018	Yener YAVUZ 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
199.	22087/18	Özen v. Turkey	27/04/2018	Murat ÖZEN 1976	Hilal YILMAZ PUSAT	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

200.	22088/18	Kaymaz v. Turkey	03/05/2018	Yusuf Samet KAYMAZ 1988	Mehmet Ertürk ERDEVİR	Düz hâkim veya savcı
201.	22200/18	Altun v. Turkey	07/05/2018	Osman ALTUN 1972	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
202.	22205/18	Güler v. Turkey	02/05/2018	Ercan GÜLER 1978	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
203.	22238/18	Budak v. Turkey	30/04/2018	Serhan BUDAK 1984	Burcu HAS	Düz hâkim veya savcı
204.	23665/18	Akbaba v. Turkey	07/05/2018	Şerafettin AKBABA 1983	Atıl KARADUMAN	Düz hâkim veya savcı
205.	23858/18	Keskin v. Turkey	10/05/2018	Özcan KESKİN 1974	Ersayın IŞIK	Düz hâkim veya savcı
206.	24205/18	Kantar v. Turkey	04/05/2018	İsmail KANTAR 1976	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
207.	24216/18	Erkaçal v. Turkey	30/04/2018	Taner ERKAÇAL 1978	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
208.	24222/18	Çakmakçı v. Turkey	02/05/2018	Murat Hikmet ÇAKMAKÇI 1970	Fatih DÖNMEZ	Düz hâkim veya savcı
209.	24224/18	Altun v. Turkey	07/05/2018	Ali Rıza ALTUN 1978	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
210.	24227/18	Maraşlı v. Turkey	22/05/2018	Yusuf Cuma MARAŞLI 1980	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
211.	24446/18	R.H. v. Turkey	14/05/2018	R.H. 1983	Emine Feyza ASLAN	Düz hâkim veya savcı
212.	24636/18	Vural v. Turkey	17/05/2018	Muhammed Said VURAL	Esad VURAL	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1991		
213.	24702/18	Şahin v. Turkey	09/05/2018	Adnan ŞAHİN 1975	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
214.	24762/18	Demirtaş v. Turkey	17/05/2018	İbrahim DEMİRTAŞ 1969	Ali YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
215.	24876/18	Gökçek v. Turkey	16/02/2018	Erdoğan GÖKÇEK 1969	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
216.	25037/18	Karabacak v. Turkey	24/05/2018	Orhan KARABACAK 1978	İhsan Can AKMARUL	Düz hâkim veya savcı
217.	25186/18	Özgül v. Turkey	21/05/2018	Ünver ÖZGÜL 1972	Duygu SEZEN	Düz hâkim veya savcı
218.	25195/18	Kiriş v. Turkey	14/02/2018	Ahmet KİRİŞ 1965	Şeyma GÜNEŞ	Yargıtay Üyesi
219.	25218/18	Kara v. Turkey	07/05/2018	Nazım KARA 1966	Ahmet KARA	Düz hâkim veya savcı
220.	25228/18	Benli v. Turkey	18/05/2018	Esat Faruk BENLİ 1970	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
221.	25336/18	Ayyayla v. Turkey	23/05/2018	Hüseyin AYYAYLA 1973	Can GÜZEL	Düz hâkim veya savcı
222.	25370/18	Durgun v. Turkey	25/05/2018	Metin DURGUN 1969	Ali DURGUN	Düz hâkim veya savcı
223.	25880/18	Dedetürk v. Turkey	30/05/2018	Serkan DEDETÜRK 1977	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
224.	26281/18	Aksoy v. Turkey	24/05/2018	İsmail AKSOY 1970	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
225.	26414/18	Elieyioğlu v. Turkey	30/05/2018	Aydın ELİEYİOĞLU 1980	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

226.	26419/18	Özata v. Turkey	30/05/2018	Bedri ÖZATA 1981	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
227.	26530/18	Kadioğlu v. Turkey	24/05/2018	Yasin KADIOĞLU 1978	Hatice YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
228.	26814/18	Yılmaz v. Turkey	22/05/2018	Sinan YILMAZ 1975	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
229.	27022/18	Çelik v. Turkey	28/05/2018	Sabır ÇELİK 1974	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
230.	27057/18	Cihangir v. Turkey	30/05/2018	Nurullah CİHANGİR 1973	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
231.	27073/18	Çimen v. Turkey	29/05/2018	Mustafa ÇİMEN 1981	Şeyma LİMON TALUY	Düz hâkim veya savcı
232.	27092/18	Nas Çelik v. Turkey	28/05/2018	Seval NAS ÇELİK 1979	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
233.	27542/18	Yönder v. Turkey	05/06/2018	Muhammed YÖNDER 1983	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
234.	27574/18	Bilgen v. Turkey	01/06/2018	Rasim İsa BİLGİN 1968	Hakan ÖZER	Düz hâkim veya savcı
235.	27581/18	Aygör v. Turkey	03/05/2018	Dursun AYGÖR 1965	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
236.	27600/18	Yalçıntaş v. Turkey	11/04/2018	Habib Hüdai YALÇINTAŞ 1972	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
237.	27611/18	Saral v. Turkey	29/05/2018	Süleyman SARAL 1974	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
238.	27998/18	Güney v. Turkey	02/06/2018	Yusuf GÜNEY 1979	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

239.	28050/18	Karaçavuş v. Turkey	15/05/2018	Ümit KARAÇAVUŞ 1981	Aykut ÖZDEMİR	Düz hâkim veya savcı
240.	28150/18	Yalçın v. Turkey	08/06/2018	Onur YALÇIN 1988	Mehmet SÜRMEN	Düz hâkim veya savcı
241.	28481/18	Gödel v. Turkey	07/06/2018	Orhan GÖDEL 1971	Haydar YALÇINOĞLU	Düz hâkim veya savcı
242.	28530/18	İlgen v. Turkey	04/06/2018	Faik İLGEN 1986	Nesibe Merve ARSLAN	Düz hâkim veya savcı
243.	28538/18	Çelik v. Turkey	11/06/2018	Ahmet ÇELİK 1990	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
244.	28558/18	Arslan v. Turkey	06/06/2018	Fatih ARSLAN 1984	Kadir ÜNAL	Düz hâkim veya savcı
245.	28636/18	Köse v. Turkey	13/04/2018	Eşref KÖSE 1974	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
246.	28690/18	Uluçay v. Turkey	07/06/2018	Ali ULUÇAY 1979	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
247.	28739/18	Kırbaş v. Turkey	11/06/2018	Savaş KIRBAŞ 1969	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
248.	28746/18	Özcan v. Turkey	11/06/2018	Uğur ÖZCAN 1968	Ayşe Nur AYFER	Düz hâkim veya savcı
249.	29587/18	Okumuş v. Turkey	11/06/2018	Ali Mazhar OKUMUŞ 1976	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
250.	29762/18	Özdemir v. Turkey	12/06/2018	Kadir ÖZDEMİR 1974	Ahmet KARAHAN	Düz hâkim veya savcı
251.	29931/18	Özbek v. Turkey	08/06/2018	Okan ÖZBEK 1989	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
252.	30232/18	Kızılar v. Turkey	20/06/2018	Levent KIZILER 1986	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

253.	30234/18	Turgut v. Turkey	13/06/2018	Bayram TURGUT 1974	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
254.	30267/18	Basdaş v. Turkey	20/06/2018	Mustafa BASDAŞ 1973	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
255.	30287/18	Sonay v. Turkey	18/06/2018	Suat SONAY 1978	Fatma (YILMAZ) KOCAEL	Düz hâkim veya savcı
256.	30481/18	Alıcı v. Turkey	14/06/2018	Hasan ALICI 1976	Bünyamin TAPAR	Düz hâkim veya savcı
257.	30497/18	Güngörmüş v. Turkey	13/06/2018	Hasan GÜNGÖRMÜŞ 1981	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
258.	30502/18	Coşar v. Turkey	19/06/2018	Ümit COŞAR 1988	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
259.	30517/18	Oktar v. Turkey	18/06/2018	Mehmet OKTAR 1985	Erdem OKTAR	Düz hâkim veya savcı
260.	31880/18	Alper v. Turkey	25/06/2018	Cafer Tayyer ALPER	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
261.	31888/18	Eroğlu v. Turkey	25/06/2018	Hüseyin EROĞLU 1982	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
262.	31908/18	Gülver v. Turkey	19/06/2018	Hasan GÜLVER 1970	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
263.	32352/18	Özden v. Turkey	11/06/2018	Salih ÖZDEN 1973	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
264.	32376/18	Karacaoğlu v. Turkey	25/06/2018	Hasan KARACAOĞLU 1990	Abdil TAŞ	Düz hâkim veya savcı
265.	32412/18	Özdemir v. Turkey	27/06/2018	Mehmet Fatih ÖZDEMİR 1985	Mehmet Yasin BUHUR	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

266.	32418/18	Temel v. Turkey	28/06/2018	Yusuf TEMEL 1990	Mustafa TEMEL	Düz hâkim veya savcı
267.	32431/18	Kahveci v. Turkey	25/06/2018	Yusuf KAHVECİ 1979	Köksal YAVUZ	Düz hâkim veya savcı
268.	32449/18	Nedim v. Turkey	22/06/2018	Mercan NEDİM 1985	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
269.	32599/18	Karakaya v. Turkey	25/06/2018	Murat KARAKAYA 1984	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
270.	32605/18	Arıkan v. Turkey	25/06/2018	Ahmet ARIKAN 1972	Berivan YAKIŞIR	Düz hâkim veya savcı
271.	32611/18	Kadioğlu v. Turkey	25/06/2018	Ali KADIOĞLU 1983	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
272.	32906/18	Güverçin v. Turkey	25/06/2018	Sezgin GÜVERÇİN 1980	Karar Koray ATAĞ	Düz hâkim veya savcı
273.	32945/18	Kır v. Turkey	13/06/2018	Oğuzhan KIR 1974	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
274.	32948/18	Altın v. Turkey	22/06/2018	Erkan ALTIN 1980	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
275.	32972/18	Hançerkıran v. Turkey	05/07/2018	Said Serhan HANÇERKIRAN 1977	Mustafa ASLAN	Düz hâkim veya savcı
276.	32999/18	Keçeci v. Turkey	02/07/2018	Tuğrul KEÇECİ 1988	Mustafa ÖZBEK	Düz hâkim veya savcı
277.	33007/18	Eşim v. Turkey	27/06/2018	Recep EŞİM 1972	Hacer SEZER	Düz hâkim veya savcı
278.	33112/18	Saz v. Turkey	27/06/2018	Murat SAZ 1974	Ali DURGUN	Düz hâkim veya savcı
279.	33417/18	Gül v. Turkey	04/07/2018	Ayşe Neşe GÜL	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1968		
280.	33474/18	Doğan v. Turkey	02/07/2018	Cem DOĞAN 1980	Naim DOĞAN	Düz hâkim veya savcı
281.	33501/18	Orhan v. Turkey	05/07/2018	Bilal ORHAN 1985	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
282.	33714/18	Dural v. Turkey	20/04/2018	Kasım DURAL 1981	Remziye ARSLAN KAYA	Düz hâkim veya savcı
283.	33806/18	Söyler v. Turkey	26/04/2018	Abdülkerim Ziya SÖYLER 1979	Metin YÜCESAN	Düz hâkim veya savcı
284.	33941/18	Kandil v. Turkey	21/03/2018	Hamit Ali KANDİL 1979	Adnan AYDIN	Düz hâkim veya savcı
285.	33967/18	Özdemir v. Turkey	21/06/2018	Dursun ÖZDEMİR- 1979	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
286.	34161/18	İlhan v. Turkey	11/05/2018	Mehmet İLHAN 1981	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
287.	34165/18	Yalçinkaya v. Turkey	03/05/2018	Ömer YALÇINKAYA 1977	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
288.	34198/18	Kelam v. Turkey	27/06/2018	Ali Arslan KELAM 1977	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
289.	34207/18	Albayrak v. Turkey	06/07/2018	Bülent ALBAYRAK 1970	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
290.	34466/18	Yıldırım v. Turkey	29/06/2018	Bülent YILDIRIM 1978	Murat YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
291.	34538/18	Gençoğlu v. Turkey	04/07/2018	Hacer GENÇOĞLU 1990	Sultan TEKE SOYDİNÇ	Düz hâkim veya savcı
292.	34683/18	Öztürkeri v. Turkey	10/07/2018	Bekir ÖZTÜRKERİ 1989	Murat YILMAZ	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

293.	35036/18	Usta v. Turkey	13/07/2018	Onur USTA 1989	Hanifi BAYRI	Düz hâkim veya savcı
294.	35163/18	Ak v. Turkey	14/07/2018	Hasan AK 1980	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
295.	35179/18	Sil v. Turkey	10/05/2018	Ahmet SİL 1985	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
296.	35181/18	Karanfil v. Turkey	31/05/2018	Kemal KARANFİL 1972	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
297.	35328/18	Çağlayan v. Turkey	18/04/2018	Serkan ÇAĞLAYAN 1973	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
298.	35435/18	Yıldız v. Turkey	05/07/2018	Utku YILDIZ 1990	Elif Nurbanu OR	Düz hâkim veya savcı
299.	35487/18	Ayko v. Turkey	10/07/2018	Mehmet AYKO 1990	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
300.	35910/18	Yılmaz v. Turkey	10/07/2018	Abdurrahman YILMAZ 1968	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
301.	36216/18	Alaybay v. Turkey	20/07/2018	Hüseyin ALAYBAY 1973	Özhan KURT	Düz hâkim veya savcı
302.	36388/18	Kurt v. Turkey	11/07/2018	Saltuk Buğra KURT 1979	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
303.	36471/18	Akçalı v. Turkey	26/07/2018	Tamer AKÇALI 1972	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
304.	36545/18	Arslan v. Turkey	27/07/2018	Önder ARSLAN 1983	Yener ARSLAN	Düz hâkim veya savcı
305.	36591/18	Çam v. Turkey	17/07/2018	Ali Rıza ÇAM 1971	Levent KAHYA	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

306.	36656/18	Şişman v. Turkey	12/07/2018	Sefa ŞİŞMAN 1978	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
307.	36666/18	Baytekin v. Turkey	03/04/2018	İbrahim BAYTEKİN 1973	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
308.	36930/18	Kaya v. Turkey	03/07/2018	Mine KAYA 1969	Grégory THUAN DIT DIEUDONNÉ	Yargıtay Üyesi
309.	37070/18	Maden v. Turkey	27/07/2018	Ahmet MADEN 1969	Fatma HACIPAŞALIOĞLU	Düz hâkim veya savcı
310.	37257/18	Dertli v. Turkey	16/07/2018	Abdullah DERTLİ 1984	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
311.	37346/18	Bulut v. Turkey	20/07/2018	Hikmet BULUT 1979	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
312.	38144/18	Yırtıcı v. Turkey	31/07/2018	Asabil YIRTICI 1981	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
313.	38851/18	Mangal v. Turkey	07/08/2018	Serkan MANGAL 1981	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
314.	39058/18	Cil v. Turkey	10/08/2018	Kamil CİL 1977	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
315.	39092/18	Arslan v. Turkey	04/07/2018	Fatih ARSLAN 1980	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
316.	39476/18	Altın v. Turkey	06/08/2018	Ömer Faruk ALTIN 1986	Hanifi BAYRI	Düz hâkim veya savcı
317.	39755/18	Çetinkaya v. Turkey	17/08/2018	Mehmet ÇETİNKAYA 1989	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
318.	40120/18	Göçen v. Turkey	10/08/2018	Bilal GÖÇEN 1984	Zeynep Sacide SERTER	Düz hâkim veya savcı
319.	40643/18	Babaoğlu v. Turkey	02/08/2018	Hüseyin BABAOĞLU 1981	Rabia Betül KAHRAMAN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

320.	41131/18	Dedebali v. Turkey	13/08/2018	Rıza DEDEBALI 1984	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı
321.	41242/18	Özer v. Turkey	13/08/2018	Eyüp ÖZER 1982	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
322.	41432/18	Hamurcu v. Turkey	10/08/2018	Betül HAMURCU 1989	Zehra KILIÇ	Düz hâkim veya savcı
323.	42179/18	Solak v. Turkey	16/08/2018	Selami SOLAK 1982	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
324.	42378/18	Karamete v. Turkey	29/08/2018	Abdullah KARAMETE 1982	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
325.	42727/18	Hatal v. Turkey	19/07/2018	İbrahim HATAL 1970	İsmet ÇELİK	Düz hâkim veya savcı
326.	43052/18	Gökoğlu v. Turkey	06/08/2018	Şükrü GÖKOĞLU 1971	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
327.	44227/18	Özyılmaz v. Turkey	28/08/2018	Muhteşem ÖZYILMAZ 1989	Mehmet ÖNCÜ (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
328.	44388/18	Sabay v. Turkey	13/09/2018	Dursun SABAY 1977	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
329.	45116/18	İpteş v. Turkey	17/08/2018	Gültekin İPTEŞ 1967	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
330.	45362/18	Çalıkan v. Turkey	25/09/2018	Abdullah Seçil ÇALIKAN 1985	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
331.	45455/18	Eğerci v. Turkey	07/09/2018	Ahmet EĞERCİ 1969	Adem KAPLAN	Danıştay Üyesi
332.	45460/18	Kul v. Turkey	07/09/2018	Süleyman KUL	Mehmet ÖNCÜ (avukat değil)	Yargıtay Üyesi

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1966		
333.	45467/18	Uslu v. Turkey	07/09/2018	Mehmet USLU 1959	Adem KAPLAN	Yargıtay Üyesi
334.	45480/18	Taşdan v. Turkey	07/09/2018	Mehmet Nafi TAŞDAN 1984	Hatice YILDIZ	Düz hâkim veya savcı
335.	46203/18	Baba v. Turkey	25/09/2018	Ali Rıza BABA 1975	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
336.	46229/18	Buğuçam v. Turkey	21/09/2018	Ziya Bekir BUĞUÇAM 1980	Utku Coşkuner SAKARYA	Düz hâkim veya savcı
337.	46260/18	Yalçın v. Turkey	21/09/2018	Zeki YALÇIN 1974	Canan DANIŞ	Düz hâkim veya savcı
338.	46264/18	Gençoğlu v. Turkey	26/09/2018	Mehmet GENÇOĞLU 1989	Sultan TEKE SOYDİNÇ	Düz hâkim veya savcı
339.	46414/18	Demirezici v. Turkey	26/09/2018	Mehmet Ali DEMİREZİCİ 1966	Süeda Esmâ ŞEN KARA	Yargıtay Üyesi
340.	47130/18	Korkmaz v. Turkey	20/09/2018	Mahmut KORKMAZ 1980	İhsan MAKAS	Düz hâkim veya savcı
341.	47418/18	Sırlı v. Turkey	28/08/2018	Mustafa SIRLI 1973	Süleyman SARIBAŞ	Düz hâkim veya savcı
342.	47439/18	Çelik v. Turkey	25/09/2018	Metin ÇELİK 1983	Ramazan ZEREY	Düz hâkim veya savcı
343.	47657/18	Musa v. Turkey	25/09/2018	Alperen MUSA 1983	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
344.	48133/18	Yıldırım v. Turkey	03/10/2018	Bünyamin YILDIRIM 1988	Metin SÖNMEZ	Düz hâkim veya savcı
345.	48158/18	Simavlı v. Turkey	27/09/2018	Mustafa SİMAVLI	Süleyman Serdar BALKANLI	Yargıtay Üyesi

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1965		
346.	48210/18	Ak v. Turkey	04/10/2018	Mustafa AK 1977	Burcu KÜTAHYA	Düz hâkim veya savcı
347.	48547/18	Kocabeyoğlu v. Turkey	08/10/2018	Hasan Nafi KOCABEYOĞLU 1975	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
348.	49022/18	Alçık v. Turkey	05/10/2018	Ali ALÇIK 1964	Adem KAPLAN	Yargıtay Üyesi
349.	49092/18	Tutar v. Turkey	28/09/2018	Galip Tuncay TUTAR 1964	Adem KAPLAN	Danıştay Üyesi
350.	49260/18	Adalı v. Turkey	02/10/2018	Ercan ADALI 1973	Mehmet ÇAVDAR	Düz hâkim veya savcı
351.	49461/18	Kaleli v. Turkey	10/10/2018	Temel KALELİ 1983	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
352.	49832/18	Ince v. Turkey	12/10/2018	Hüseyin İNCE 1972	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
353.	49843/18	Yardımcı v. Turkey	11/10/2018	Mehmet Murat YARDIMCI 1971	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
354.	49846/18	Aksoy v. Turkey	11/10/2018	Muharrem AKSOY 1976	Cabir Hulusi GÜLDEN	Düz hâkim veya savcı
355.	50052/18	Koçtekin v. Turkey	15/10/2018	Okan KOÇTEKİN 1968	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
356.	50079/18	Aydın v. Turkey	12/10/2018	Turan AYDIN 1972	Zehra KILIÇ	Düz hâkim veya savcı
357.	50343/18	Dönmez v. Turkey	10/10/2018	Bekir DÖNMEZ 1977	Deniz UYSAL	Düz hâkim veya savcı
358.	51094/18	Alim v. Turkey	25/10/2018	Ümit ALIM	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1979		
359.	51105/18	Kaya v. Turkey	25/10/2018	Levent KAYA 1980	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
360.	51377/18	Başlar v. Turkey	27/10/2018	Yusuf BAŞLAR 1981	Zehra KILIÇ	Düz hâkim veya savcı
361.	51430/18	Evğün v. Turkey	22/10/2018	Mustafa EVĞÜN 1979	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
362.	51548/18	Fırat v. Turkey	18/10/2018	Bircan FIRAT 1974	Rukiye COŞGUN	Düz hâkim veya savcı
363.	51920/18	İren v. Turkey	26/10/2018	Muzaffer İREN 1974	Hüseyin UÇAN	Düz hâkim veya savcı
364.	52171/18	Yiğit v. Turkey	16/10/2018	Nazım YİĞİT 1972	Ali DURGUN	Düz hâkim veya savcı
365.	52298/18	Karakuş v. Turkey	09/10/2018	Nuri KARAKUŞ 1978	Zeynep ŞEN KARAKUŞ	Düz hâkim veya savcı
366.	52471/18	Cambolat v. Turkey	29/10/2018	Ahmet CAMBOLAT 1979	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
367.	52535/18	Ermiş v. Turkey	24/10/2018	Ercan ERMİŞ 1986	Duygu BUDAK	Düz hâkim veya savcı
368.	52615/18	Vatan v. Turkey	26/10/2018	Zeki VATAN 1974	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
369.	52817/18	Yıldız v. Turkey	22/10/2018	Halil İbrahim YILDIZ 1985	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
370.	53077/18	Alada v. Turkey	05/11/2018	Zakir ALADA 1985	İrem TATLIDEDE	Düz hâkim veya savcı
371.	53381/18	Uğurlu v. Turkey	01/11/2018	İbrahim UĞURLU 1982	Burcu HAS	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

372.	53564/18	Erdemir v. Turkey	23/10/2018	Ahmet ERDEMİR 1982	Sefanur BOZGÖZ	Düz hâkim veya savcı
373.	53586/18	İnceoğlu v. Turkey	01/11/2018	İsmail İNCEOĞLU 1965	Ayşe Büşra İNCEOĞLU	Yargıtay Üyesi
374.	53610/18	Çelik v. Turkey	08/11/2018	Abdullah ÇELİK 1981	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
375.	53682/18	Çelikleş v. Turkey	12/11/2018	Sedat ÇELİKTAŞ 1977	Ahmet ŞAHİN	Düz hâkim veya savcı
376.	53840/18	Özcan v. Turkey	06/11/2018	Lutfullah Sami ÖZCAN 1974	Menekşe Merve TEKTEN	Düz hâkim veya savcı
377.	54260/18	Şen v. Turkey	12/10/2018	Şuayip ŞEN 1966	Mehmet ÖNCÜ (avukat değil)	Yargıtay Üyesi
378.	54263/18	Yılmaz v. Turkey	12/10/2018	Zekeriya YILMAZ 1965	Adem KAPLAN	Yargıtay Üyesi
379.	54318/18	Cengiz v. Turkey	25/10/2018	Abdi CENGİZ 1965	Zehra KILIÇ	Yargıtay Üyesi
380.	54584/18	Taşdelen v. Turkey	12/10/2018	Reşat TAŞDELEN 1963	Mehmet ÖNCÜ (avukat değil)	Yargıtay Üyesi
381.	54844/18	Gürbüz v. Turkey	13/11/2018	Yasin GÜRBÜZ 1981	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
382.	54910/18	Sayıldı v. Turkey	16/11/2018	Yeşim SAYILDI 1972	Ahmet Serdar GÜNEŞ	Düz hâkim veya savcı
383.	54942/18	Yılmaz v. Turkey	31/10/2018	Erkan YILMAZ 1986	Sultan TEKE SOYDİNÇ	Düz hâkim veya savcı
384.	55500/18	Sayıldı v. Turkey	16/11/2018	Selçuk SAYILDI 1969	Ahmet Serdar GÜNEŞ	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

385.	55596/18	Ş.D. v. Turkey	20/11/2018	Ş.D. 1977	İbrahim KOCAOĞUL	Düz hâkim veya savcı
386.	57177/18	Aydın v. Turkey	24/11/2018	İlkay AYDIN 1982	İsmail GÜLER	Düz hâkim veya savcı
387.	57198/18	Mutlu v. Turkey	10/11/2018	Levent MUTLU 1977	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
388.	57202/18	Palancı v. Turkey	13/11/2018	Erhan PALANCI 1987	Esat Selim ESEN	Düz hâkim veya savcı
389.	57504/18	Sarı v. Turkey	26/11/2018	Bozan SARI 1984	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
390.	57591/18	Özdemir v. Turkey	26/11/2018	Muzaffer ÖZDEMİR 1968	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi
391.	57936/18	Çolaklar v. Turkey	07/12/2018	İlyas ÇOLAKLAR 1985	Murat GÜNDEM	Düz hâkim veya savcı
392.	58507/18	Özese v. Turkey	26/11/2018	Hasan Hüseyin ÖZESE 1960	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
393.	58514/18	Tapar v. Turkey	26/11/2018	Hacı Yusuf TAPAR 1989	Bünyamin TAPAR	Düz hâkim veya savcı
394.	58522/18	Arabacı v. Turkey	17/11/2018	Kerem ARABACI 1972	İsmet ÇELİK	Düz hâkim veya savcı
395.	58651/18	Demir v. Turkey	15/11/2018	Murat DEMİR 1968	Muhammet GÜNEY	Düz hâkim veya savcı
396.	58875/18	Gül v. Turkey	28/11/2018	Hasan Basri GÜL 1979	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
397.	58925/18	Bahadır v. Turkey	28/11/2018	Oktay BAHADIR 1982	Emre AKARYILDIZ	Düz hâkim veya savcı
398.	59274/18	T.Ç. v. Turkey	03/12/2018	T.Ç. 1977	Abdullah BIRDİR	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

399.	59555/18	Yıldız v. Turkey	07/12/2018	Hasan YILDIZ 1981	Şerafettin AKTAŞ	Düz hâkim veya savcı
400.	59840/18	Sakman v. Turkey	04/12/2018	Ahmet SAKMAN 1981	Serdar ÇELEBİ	Düz hâkim veya savcı
401.	59990/18	Kaya v. Turkey	30/11/2018	Mehmet KAYA 1972	Fatih ŞAHİNLER	Düz hâkim veya savcı
402.	233/19	Vural v. Turkey	11/12/2018	Hamdi VURAL 1978	Murat YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
403.	752/19	Sarıkaya v. Turkey	29/12/2018	Cebrail SARIKAYA 1976	Cahit ÇİFTÇİ	Düz hâkim veya savcı
404.	1641/19	Göktopal v. Turkey	14/12/2018	Bülent GÖKTOPAL 1979	Muhammet ATALAY	Düz hâkim veya savcı
405.	1668/19	Kırmaz v. Turkey	05/12/2018	Fikret KIRMAZ 1980	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
406.	1779/19	Yumma v. Turkey	02/01/2019	Süleyman YUMMA 1970	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
407.	1843/19	Altınışik v. Turkey	01/12/2018	Kadir ALTINIŞIK 1968	Handan CAN	Yargıtay Üyesi
408.	1844/19	Aydın v. Turkey	14/11/2018	Mahmut AYDIN 1967	Mehmet Fatih İÇER	Düz hâkim veya savcı
409.	2111/19	Erdoğan v. Turkey	06/12/2018	Zekeriya ERDOĞAN 1966	Handan CAN	Yargıtay Üyesi
410.	2413/19	Demir v. Turkey	27/11/2018	Gökhan DEMİR 1986	İmdat BERKSOY	Düz hâkim veya savcı
411.	3078/19	Demiryürek v. Turkey	17/12/2018	Ahmet DEMİRYÜREK 1970	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
412.	3114/19	Yılmaz v. Turkey	05/12/2018	Mustafa YILMAZ	Hilal YILMAZ PUSAT	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

				1967		
413.	3660/19	Cenik v. Turkey	21/12/2018	Fatih CENİK 1979	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
414.	4149/19	Tekelioğlu v. Turkey	15/01/2019	Murat TEKELİOĞLU 1983	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı
415.	4575/19	Cuvoğlu v. Turkey	04/01/2019	Mahmut CUVOĞLU 1985	Tufan YILMAZ	Düz hâkim veya savcı
416.	4995/19	Ertaşkın v. Turkey	10/01/2019	Sedat ERTAŞKIN 1976	Zülküf ARSLAN	Düz hâkim veya savcı
417.	5153/19	Bilici v. Turkey	11/01/2019	Hasan BİLİCİ 1986	Regaip DEMİR	Düz hâkim veya savcı
418.	5313/19	Memiş v. Turkey	08/01/2019	Yahya MEMİŞ 1965	Hüseyin AYGÜN	Yargıtay Üyesi
419.	5316/19	Aydın v. Turkey	21/01/2019	Mustafa AYDIN 1968	Mehmet ARI (avukat değil)	Düz hâkim veya savcı
420.	5331/19	Şen v. Turkey	12/01/2019	ÇETİN ŞEN 1965	Süeda Esmâ ŞEN KARA	Yargıtay Üyesi
421.	6114/19	Şen v. Turkey	10/01/2019	Mümin ŞEN 1977	Zeynep ŞEN KARAKUŞ	Düz hâkim veya savcı
422.	7306/19	Alıcı v. Turkey	24/01/2019	Burhan ALICI 1971	İrem TATLİDEDE	Düz hâkim veya savcı
423.	7432/19	Üzüm v. Turkey	16/01/2019	Şahin ÜZÜM 1977	Ömer Faruk ERGÜN	Düz hâkim veya savcı
424.	9927/19	Yıldırım v. Turkey	06/02/2019	Mecit YILDIRIM 1984	Hilal MET DUMAN	Düz hâkim veya savcı
425.	10967/19	Doğan v. Turkey	15/02/2019	Osman İlter DOĞAN 1971	Hüseyin AYGÜN	Düz hâkim veya savcı

TURAN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE KARARI

426.	11047/19	Pınar v. Turkey	06/02/2019	Atilla PINAR 1973	Zülküf ARSLAN	Düz hâkim veya savcı
427.	13015/19	Toklu v. Turkey	25/02/2019	Aykut TOKLU 1979	Merve Elif GÜRACAR	Düz hâkim veya savcı

[1] Başvuranlar tarafından ileri sürülen şikâyetlerin tam listesi için, *Altun / Türkiye* (no. 60065/16) ve 545 Diğerleri davasına ilişkin 17 Mayıs 2019 tarihli tebliğ raporuna bakınız.